

1051/99

MIKÄ NÄPPÄREISSÄ MOTIVOI?

Soittamisen motivaatio Perhonjokilaakson kansalaisopiston viulupiireissä

Jaana Virkkala

Kasvatustieteen pro gradu

-tutkielma

Kesä 1999

Opettajankoulutuslaitos

Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta
Kasvatustieteiden

Laitos
OKL

Tekijä
Jaana Virkkala

Työn nimi
Mikä Näppäreissä motivoi? Soittamisen motivaatio Perhonjokilaakson kansalaisopiston viulupiireissä

Oppiaine
Kasvatustiede

Työn laji
Pro gradu -työ

Aika
17.6.1999

Sivumäärä
98 s. + liitteet

Tiivistelmä - Abstract

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää soittamisen motivaatiota Perhonjokilaakson kansalaisopistossa toimivissa viulupiireissä. Kansanmusiikki elää voimakkaana Perhonjokilaaksossa ja etenkin Kaustisella, ja viulupiirien ideologia on alusta alkaen pohjannut tähän perinteeseen. Mauno Järvelä on toiminut 1980-luvun alkupuolelta asti viulupiirien pääasiallisena opettajana, ja aktiivisen työn tuloksena toiminta on niittänyt mainetta ympäri Suomea. Puhutaan Näppäripelianneista ja näppäripedagogiikasta. Järvelän periaatteena on, että kaikki halukkaat pääsevät soittamaan, toiminta tuodaan lähelle oppilasta (sivukylille), innostus pyritään säilyttämään murrosiän yli ja oppilaille pyritään antamaan paljon elämyksiä ja myönteisiä kokemuksia. Opetus tapahtuu sekä yksilö- että ryhmäopetuksena, ja ohjelmisto koostuu suomalaisen ja ulkomaisen kansanmusiikin lisäksi klassisesta ja esimerkiksi iskelmämusiikista.

Tutkimuksen päätehtävä on selvittää, mikä Näppäripelianneissa motivoi soittamaan. Lisäksi pyritään saamaan selville, onko soittamisen lopettaneiden ja edelleen soittavien motiiveissa eroja, ja kuinka voimakas on kulttuuriympäristön vaikutus. Tutkimusosa toteutettiin survey-tyyppisellä kyselyllä keväällä 1998. Kysely lähetettiin 114 perhonjokilaaksolaiselle 10 - 23 -vuotiaalle nuorelle. Palautusprosentti oli 58. Lisäksi tietoja hankittiin haastatteleamalla Mauno Järvelää. Motivaatioteorioissa on keskitytty harrastusmotivaation selvittämiseen ja analysoinnissa on käytetty lisäksi Kososen (1996) soittamisen motiiviluokitusta.

Analysointivaiheessa koehenkilöt jaettiin kolmeen ryhmään: edelleen viulupiirissä soittajat, viulupiirin lopettaneet ja viulunsoiton kokonaan lopettaneet. Tuloksia on analysoitu yhdessä ja keskenään vertaillen. Tulosten mukaan soittajat ovat saaneet paljon kokemuksia ja elämyksiä harrastuksen kautta. Päällimmäisinä motiiveina ovat lähinnä kontakti- ja hallintamotiivit. Lisäksi esiintymiset ja esiintymismatkat ovat olleet mieleenpainuvimpia kokemuksia. Ryhmässä soittaminen on koettu turvalliseksi ja soitettu musiikki enimmäkseen mielekkääksi.

Asiasanat
harrastukset, motivaatio, soittaminen, kansanmusiikki

Säilytyspaikka
Jyväskylän yliopiston Musiikkitieteen laitos ja Opettajankoulutuslaitos

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	1
2 SOITTAMINEN HARRASTUKSENA	4
2.1 Mitä on harrastaminen?	4
2.2 Musiikin harrastaminen	8
2.3 Harrastajan emotionaaliset musiikkikokemukset ja niiden luomat merkitykset	14
3 HARRASTUSMOTIVAATIO	16
3.1 Motivaatioteorioiden ja käsitteiden 'motiivi' ja 'motivaatio' määrittelyä	16
3.2 Musiikin harrastajien motiivit	20
3.3 Motivaation kesto ja suuntautuminen soittamisessa	22
4 SOITTAMISEN MOTIIVILUOKITUS	24
4.1 Soittamiseen ja sen tuottamiin elämyksiin perustuvat motiivit	24
4.1.1 Soitettavaan ohjelmistoon perustuvat motiivit	26
4.1.2 Kulttuurin omaksuminen	26
4.2 Suoritus- tai saavutusmotiivit ja -motivaatio	27
4.2.1 Hallintamotiivit	27
4.2.2 Motiivina musiikin esittäminen	28
4.2.3 Kilpailumotiivit	29
4.2.4 Epäonnistumisen pelko ja syyllisyys, opittu avuttomuus	29
4.3 Vuorovaikutukseen perustuvat motiivit	30
4.3.1 Kontaktimotiivit	30
4.3.2 Malli	31
4.3.3 Auttamis- ja solidaarisuusmotiivit	31
4.3.4 Kannustus	32
4.4 Ulkoiset virikkeet	32
4.5 Välineelliset motiivit - hyöty ja ulkoiset palkkiot	33

4.6 Muita, soittajan persoonallisuuteen liittyviä motiiveja	34
4.6.1 Uteliaisuus ja kiinnostus	34
4.6.2 Vakiintuneet tottumukset	35
4.6.3 Velvollisuudentunto ja väkinäisyys	35
5 PERHONJOKILAAKSON VIULUPIIRITOIMINTA	36
5.1 Kansanmusiikki Perhonjokilaaksossa	37
5.2 Mauno Järvelä ja "Sisuki-menetelmä"	39
5.2.1 Opetuksen tavoitteet	40
5.2.2 Opetusmenetelmät	42
5.2.3 Opetusmateriaali	43
5.2.4 Viulupiirien toiminta	44
6 TUTKIMUSASETELMA	45
6.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tarkoitus	45
6.2 Tutkimusongelmat	46
6.3 Tutkimusote ja tutkimusmenetelmät	46
6.4 Tutkimuksen toteutus	48
6.5 Tutkimuksen luotettavuus	48
6.5.1 Validiteetti	48
6.5.2 Reliabiliteetti	51
7 TUTKIMUSTULOKSET	52
7.1 Taustatiedot	52
7.2 Musiikkimaku	52
7.3 Soittaminen harrastuksena	53
7.4 Muut musiikin harrastukset	54
7.5 Toiminta viulupiireissä	55
7.6 Harrastusten valinta	56
7.7 Harrastuksen säilyminen	59
7.8 Harrastuksen loppuminen	63
7.9 Tulosten vertailua soittamisen motiiviluokitukseen	64
7.9.1 Soittaminen ja sen tuottamat elämykset	64
7.9.2 Soitettava ohjelmisto ja kulttuurin omaksuminen	66

7.9.3 Suoritus- tai saavutusmotiivit ja -motivaatio	67
7.9.3.1 Hallinta	67
7.9.3.2 Musiikin esittäminen	70
7.9.3.3 Kilpailu	72
7.9.3.4 Turvallisuuden tunne - epäonnistumisen pelko	73
7.9.4 Vuorovaikutukseen perustuvat motiivit	74
7.9.4.1 Kontaktimotiivit	74
7.9.4.2 Malli	76
7.9.4.3 Auttamis- ja solidaarisuusmotiivit	78
7.9.4.4 Kannustus	79
7.9.5 Ulkoiset virikkeet	79
7.9.6 Välineelliset motiivit - hyöty	81
7.9.7 Soittajan persoonallisuus	82
7.9.7.1 Uteliaisuus ja kiinnostus	83
7.9.7.2 Vakiintuneet tottumukset	83
7.9.7.3 Velvollisuudentunto ja väkinäisyys	84
8 POHDINTA	85
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Harrastusmahdollisuuksien koko ajan lisääntyessä soittaminen on säilyttänyt suosionsa lasten ja nuorten keskuudessa. Itse asiassa suosio näyttää vain lisääntyvän, ja liikunnan ohella musiikin harrastaminen onkin merkittävin vapaa-ajan harrastus. Suomessa on ainutlaatuinen musiikkikasvatusjärjestelmä, jonka tuloksena maailmalle on lähtenyt monia huippumuusikoita. Valtaosalle harrastajista tällä ei kuitenkaan ole suurtakaan merkitystä - tärkeintä heille on saada mahdollisuus päästä soittamaan ja kokemaan musiikin tekemisen riemua. Kansalais- ja työväenopistot antavat Suomessa musiikinopetusta yleensä sillä periaatteella, että kaikki halukkaat pääsevät soittamaan. Tästä syntyy kuitenkin se ongelma, että opetusaika jää usein hyvinkin lyhyeksi.

Kuinka harrastusmielessä soittelevat, lyhyillä tunneilla käyvät pikkuoppilaat saadaan motivoitumaan soittamiseen? Miten alun innostus saadaan säilymään? Olen itse havainnut tämän vaikeaksi opettaessani pahimmillaan "12 minuutin pikkupianisteja". Kärjistetysti sanottuna siinä ajassa ei ehdi tehdä yhtään mitään, oppilas ei ehdi ymmärtää opetettavaa asiaa ja opettaja turhautuu selittäessään samoja asioita kuusi kertaa tunnissa. Ryhmäopetuksella tähän voi saada hieman järkeä, mutta pianistien kanssa sitä on vaikea toteuttaa, koska harvassa kansalaisopiston opetusluokassa on useampi kuin yksi piano. Jousisoittajien ja puhaltajien kanssa ryhmäopetus onnistuu paremmin, mutta jokainen tarvitsee myös yksilöopetusta.

Perhonjokilaaksossa kansanmusiikki elää voimakkaana. Olen itse kasvanut siellä ja elänyt tämän kulttuurin sisällä. Tutkimuksessani olenkin pyrkinyt kuvailemaan paikallista kulttuuria ja perinnettä, jotta lukija ymmärtäisi paremmin tutkimuksen taustat ja ympäristön vaikutuksen myös tuloksiin. Joka on joskus käynyt Kaustisen kansanmusiikkifestivaaleilla, on saanut jonkinlaisen kuvan siitä humusta, joka reilun viikon ajan sekoittaa maalaiskunnan elämän. Puhutaankin kaustislaisten omasta ajanlaskutavasta, jossa vuosi jakaantuu aikaan ennen festivaaleja ja jälkeen festivaalien. Vaikka tämä viikko on lyhyt aika vuodessa, on sillä kuitenkin suuri merkitys kaustislaisten ja myös lähikuntien asukkaiden elämään.

Perhonjokilaakson kansalaisopistossa työskentelevä viulunsoitonopettaja Mauno Järvelä on mielestäni toteuttanut hienosti monipuolista musiikillista toimintaa opetuksessaan. Hän aloitti 1980-luvun alkupuolella opetustyön pienen viulistiryhmän kanssa, mutta jo muutamassa vuodessa innostus levisi ja pian yli sata pientä Perhonjokilaakson viulupelimannia, eli Näppäripelimannia, tutustui viulunsoiton ja kansanmusiikin maailmaan. Järvelä käyttää yksilö- ja ryhmäopetusta rinnakkain, antaa lapsille turvallisen esiintymismahdollisuuden heti alkuvaiheessa ja pyrkii siihen, että lapset saavat kokemuksia ja elämyksiä harrastustoiminnassaan. Kaustisen kansanmusiikkifestivaalien kautta lapsilla on mahdollisuus päästä esiintymään, saada kokemuksia ja tutustua erilaisiin kulttuureihin.

Läheltä sivusta seuranneena halusin tutustua tarkemmin Näppäripelimannien omiin ajatuksiin viulupiiritoiminnasta ja selvittää heidän motiivejaan harrastuksessaan. Susanna Kentala (1994) on tutkinut aikaisemmin Näppäripelimannitoimintaa musiikkikasvatuksen kulttuuristen ja sosiaalisten ulottuvuuksien kannalta. Tutkimuksen tuloksena musiikki ja etenkin kansanmusiikki näyttää olevan Kaustisella ihmisiä yhdistävä tekijä. Juuret muodostuvat vahvoiksi musiikin avulla; musiikin kautta kuulutaan toisaalta Näppäripelimanneihin ja toisaalta omaan sukuun ja kaustislaisiin. Tutustuminen Erja Kososen tutkimukseen soittamisen motivaatiosta (1996) ohjasi minut syvemmälle motivaatioiden pohtimiseen. Päädyin pohtimaan myös omia motiivejani soittamisessa ja muussa musiikin harrastamisessa. Jossakin vaiheessa jaottelin motiiveja hyviin ja huonoihin, mutta loppujen lopuksi tällaisella arvottamisella ei edetä pitkälle. Pyrkimyksenä on se, että motiivi soittamiseen lähtisi soittajasta itsestään hänen omina tahtomuksinaan ja suunnitelminaan, mutta ulkopuolelta tulevat motiivit voivat tietyssä tilanteessa puolustaa paikkaansa ja auttaa esimerkiksi nuoren musiikin harrastusta jatkumaan vaikean hetken yli. Totta on, että pelkkien ulkoisten syiden takia harrastus ei pitkään jatku, ja kuten tutkimuksessa myöhemmin todetaan, saattavat ulkoiset palkkiot vähentää sisäistä motivaatiota.

Tutkimuksen ensisijaisena tehtävänä on selvittää, mikä Näppäripelimanneissa motivoi soittamaan. Jaoin vastaajat kolmeen ryhmään: viulupiirissä soittajat (A), viulupiirin lopettaneet (B) ja viulunsoiton kokonaan lopettaneet (C). Tämän jaottelun avulla pyrin selvittämään, onko ryhmien motiiveissa eroja ja mikä on ollut

syynä harrastuksen loppumiseen. Lisäksi haluan selvittää ympäristön ja ympäröivän kulttuurin vaikutusta motiiveihin. Hypoteesinä on, että ympäristön malli toimii innostavana esimerkkinä lapsille ja että tuttu musiikki ja yhdessä soittaminen motivoi harrastuksessa. Suoritin tutkimuksen survey-tyyppisenä kyselynä. Kyselylomake sisälsi sekä avoimia että strukturoituja kysymyksiä. Lisäksi haastattelin Mauno Järvelää. Tutkimukseni sijoittuu motivaatiotutkimuksen, tarkemmin soittamisen motivaatiotutkimuksen kenttään.

Teoriaosuudessa tarkastelen käsitettä harrastus, ja sitä kautta selvitän musiikin harrastamista ja tarkemmin soittamisen harrastamista. Motivaatio on tutkimusaiheena vaativa ja laaja, joten päätin keskittyä lähinnä vain harrastusmotivaation määrittelyyn ja tutkia eri motivaatioteorioita tästä näkökulmasta. Metsämuuronen (1995) on tutkinut motivaation ja eri harrastusten, myös musiikin, välistä suhdetta lähinnä tarveoteoreettiselta kannalta. Itse soittamisen motivaatiota on tutkittu toistaiseksi vähän. Kurkela tarkastelee motivaatiota lähinnä sisäisen motivaation ja opettaja-oppilassuhteen näkökulmasta (Kurkela 1993). Gellrich (1986) analysoi motivaatio-ongelmia ja de la Motte-Haber (1985) keskittyy suorituspäätöksen kuvaukseen musiikinopiskelussa. Kosonen (1996) on analysoinut motivaatiota eksistentiaalisen fenomenologian mukaisesti soittajan kokemuksena, osana hänen koko eksistenssiään. Olen pohjannut oman tutkimukseni osittain Kososen soittamisen motiiviluokituksen (1996), osittain yleiseen harrastusmotivaation analysoimiseen, koska Kososen luokitus ei tuntunut antavan riittävästi informaatiota. Vaikka olen itse Perhonjokilaakson kasvatti ja tunnen Näppäripelimannitoimintaa muutenkin kuin vain tämän tutkimuksen kautta, olen pyrkinyt koko ajan tietoisesti katsomaan asiaa ulkopuolisin silmin ja tulkitsemaan tuloksia sen pohjalta, mitä tutkimukseni kautta olen saanut selville. Taustatietojani olen tietenkin hyödyntänyt tutkimuksen edetessä.

Haluan kiittää Pirityiset ry:tä, jonka myöntämän apurahan turvin sain tutkimukseeni liittyvät kulut peitettyä. Ennen kaikkea apuraha toimi kuitenkin henkisenä kannustimena - tutkimukselleni annettiin arvoa ja suuri työmääräkin alkoi tuntua kevyemmältä. Kiitos myös Mauno ja Marit Järvelälle, joiden kotona sain viettää miellyttävän haastatteluhetken takkatulen äärellä. Samoin haluan kiittää Perhonjokilaakson kansalaisopiston äskettäin eläkkeelle jäänyttä rehtoria Heikki Julkusta, joka osaltaan oli apuna kahlatessani läpi 11 vuoden päiväkirjoja ja nimilistoja kansalaisopiston tiloissa syksyllä 1997. Lisäksi haluan kiittää

vanhempiani kannustuksesta ja taloudellisesta tuesta, Piilulle kiitos kyselylomakkeen tarkistamisesta ja Konnevedelle kiitos rauhallisesta työympäristöstä.

2 SOITTAMINEN HARRASTUKSENA

2.1 Mitä on harrastaminen?

Sana harrastus on oletettavasti syntynyt sanan harras pohjalta ('tehdä jotain hartaasti'). Sana harras puolestaan on germaaninen laina, jonka alkuperäinen merkitys on ollut kova. (Hakulinen 1979, 361.) Sanakirjamerkityksiltään harras on 'sydämestään antautunut', 'antaumuksellinen', 'innokas', 'uuttera', 'palava', 'vakaa' ja 'syvä' (Suomenkielen perussanakirja 1990, 177). Harrastukseen sanana liittyy siis innokkuus, anatumuksellisuus ja palavuus (Metsämuuronen 1995, 16).

Risto Telama pyrkii omassa määritelmässään erottamaan harrastuksen ansiotyöstä. "Harrastus on suhteellisen pysyvä, tiettyihin toimintoihin kiinnostusta osoittavien käyttäytymistendenssien kokonaisuus, joka ei kuulu henkilön jokapäiväisiin velvollisuuksiin tai toimeentulon hankkimiseen" (Telama 1971, 2). Telaman määritelmään sisältyvä varaus jokapäiväisistä velvollisuuksista tai toimeentulon hankkimisesta lienee turha, sillä yksilö voi ottaa harrastuksista itselleen jokapäiväisen velvoitteen (esim. soittaa pianoa). Määritelmässä on kuitenkin merkittävää se, että harrastus on suhteellisen pysyvä ominaisuus. Toisaalta on huomattava, että varsinkin lasten ja nuorten keskuudessa harrastukset eivät välttämättä ole vielä elinikäisiä. Nuoret etsivät itseään myös harrastusten kautta. Nuorison harrastuksilla on usein myös korostunut sosiaalinen luonne (vrt. Garrison 1962, 145). Harrastukset ovat sidoksissa siihen sosiaaliskulttuuriseen ympäristöön, jossa nuori kasvaa ja harrastukset ja niiden vaihtuminen ovat myös voimakkaasti yhteydessä yksilön sen hetkiseen kehitysvaiheeseen ja sen asettamiin vaatimuksiin ja edellytyksiin.

Hirsjärvi on selittänyt harrastuksen "positiivissävyisenä toimintavalmiutena tai tottumuksena jotakin tiettyä asiaa kohtaan" (Hirsjärvi 1978, 42). "Toimintavalmius" ilmaisee potentiaalia tehdä monenlaista ja toimia monella tavalla (fyysisesti, kognitiivisesti, emotionaalisesti) mielenkiinnon kohteensa parissa. "Tottumus" puolestaan viittaa siihen, että harrastus on jossain määrin jatkuvaa toimintaa. (Metsämuuronen 1995, 20.) Samaan jatkuvuuteen viittaavat Koskenniemi ja Valtasaari, jotka haluavat tehdä eron tilapäisen mielenkiinnon ja jatkuvan harrastuksen välille. Heidän mukaansa "harrastukseksi sanotaan sitä ilmiötä, että lapsi jatkuvasti suuntaa energiaansa tietylle alueelle (erotukseksi tilapäisestä kiinnostumisesta tai uteliaisuudesta)" (Koskenniemi & Valtasaari 1969, 137).

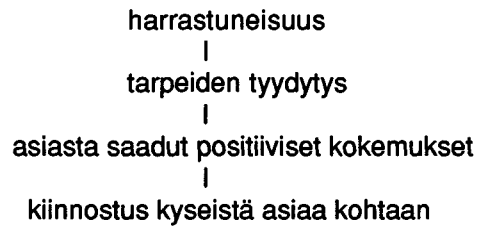
Metsämuuronen (1995) haluaa erottaa toisistaan käsitteet harrastuneisuus ja harrastus. Hänen mielestään harrastuneisuus ilmentää suuntautumista harrastusalueeseen, kun taas harrastus kohdistuu pikemminkin tiettyyn kohteeseen. Harrastuneisuus voidaan ymmärtää enemmänkin orientoitumisena, kun taas harrastuksessa korostuu itse toiminta. Voitaisiin sanoa, että harrastaja ei välttämättä ole harrastunut, eikä harrastunut välttämättä harrasta sanan ahtaassa merkityksessä. Esimerkiksi henkilö, joka ei aktiivisesti enää toimi harrastuksessaan (esim. jalkapallon pelaaminen), mutta on kiinnostunut tämän alueen toiminnoista (seuraa otteluita yms.), on silti harrastunut kyseiseen alueeseen. (Metsämuuronen 1995, 21.)

Käsitteenä harrastuneisuus on laajempi kuin harrastus (Metsämuuronen 1995, 21). Hän on määritellyt seuraavasti: *"Harrastuneisuus on suhteellisen pysyvä tietyntyyppisiin toimintoihin positiivissävyisenä toimintavalmiutena yksilön toiminnallisella, kognitiivisella ja affektiivisellä alueella ilmenevä jatkuva omaehtoinen suuntautuminen."*

"Harrastus voidaan ymmärtää harrastuneisuuden kohdentumisena tiettyyn asiaan, lajiin, tekniikkaan, välineeseen tai osa-alueeseen." (Metsämuuronen 1995, 22.)

Harrastusten viriäminen ei ole yksinkertainen asia. Sitä selvitellessä joudutaan toteamaan, että harvoissa tutkimuksissa on päästy teoriavaihetta pitemmälle. Teoreettisissa malleissa monimutkainen todellisuus pyritään yksinkertaistamaan sellaiseksi, että siitä voidaan riisua epäolennaiset yksityiskohdat pois. Metsämuuronen (1995) on luonut yksinkertaistetun mallin harrastuneisuuden viriämisestä Barry Collinsin sosiaalipsykologisen mallin käyttäytymisestä ja sen muuttumisesta (Collins 1970), Pekka Ruohotien hypoteettisen mallin harrastusten

kehittymisestä ja muuttumisesta (Ruohotie 1976) sekä Albert LeBlancin interaktiivisen musiikin preferenssin teorian (LeBlanc 1987) pohjalta.

Kuvio 1. Yksinkertaistettu malli harrastuneisuuden viriämisestä (Metsämuuronen 1995, 34).

Ensinnäkin tärkeimpänä psyykkisenä mahdollistavana tekijänä on mielenkiinto kyseistä harrastusaluetta kohtaan. Toiseksi yksilön tulee saada positiivisia kokemuksia asiasta ja kolmanneksi yksilön tulee saada asian harrastamisesta tyydytystä sisäisille tarpeilleen. (Metsämuuronen 1995, 34 - 35.)

Harrastusten alkamista on vaikea tutkia. Harrastuneisuus saattaa puhjeta niin sanotuksi ilmiharrastukseksi (= toimiminen itse harrastuksessa) milloin hyvänsä, kun elämäntilanteet muuttuvat - jopa täysin sattumanvaraisesti. Empiirisissä tutkimuksissa asiaa on usein lähestytty kysymällä harrastajilta jälkikäteen niitä syitä, jotka mahdollisesti vaikuttivat siihen, että kyseinen henkilö alkoi harrastaa kyseistä harrastusta. Perusteiltaan tutkimusote on arka useastakin syystä. Vastaaja saattaa muistaa tilanteet huonosti, hän saattaa tietoisesti tai tiedostamattaan pyrkiä vastaamaan odotusten mukaisesti ja lisäksi hän katselee menneisyyttä nykyisyyden valossa. Toisaalta jälkikäteen kysymällä varmasti saadaan todellista tietoa harrastuksen viriämisestä, mutta kyse onkin siitä, minkä tasoista ja kuinka luotettavaa tieto on. Mahdollista on myös, että mieleen jäävät juuri ne kaikkein merkityksellisimmät syyt, ne syyt, joiden varassa harrastus jatkui ehkä vuosia. (Metsämuuronen 1995, 36.)

Jotta harrastus jatkuisi, tarvitaan siihen sitoutumista. Sitoutumisella tarkoitetaan psykologisessa mielessä sitovaa lupautumista tai emotionaalista kiinnittymistä sitoutumisen kohteeseen (Shamir 1988, 240). Kasvatustieteellisessä kirjallisuudessa termiä on käytetty erityisesti työelämään ja uraan (Billingsley & Cross 1992; Coladarci 1992), organisaatioihin (Shaw & Reyes 1992; Wallace 1993) sekä ihmissuhteisiin liittyvästi (Stanley & Markman 1992).

Vapaa-ajan sitoutumista koskeva kirjallisuus katsotaan alkaneeksi J. T. Haworthin 1984 julkaisemasta artikkelista, jossa hän introdusoi sitoutumisen käsitteen mielekkään vapaa-ajan yhteyteen (Haworth 1984; Shamir 1988, 238). Sitoutuminen vapaa-ajan yhteydessä on hieman paradoksaalista, sillä vapaa-aikaan ajatellaan usein liittyväksi vapaus, spontaanius ja itseilmaisu, kun taas sitoutumisen sisältöön liittyy usein pakko tai ainakin vapauden rajoitus, itsekontrolli ja itsehillintä (Shamir 1988, 239).

Shamir jakaa sitoutumisen kahteen pääluokkaan: ulkoiseen ja sisäiseen sitoutumiseen. Näistä ulkoinen sitoutuminen liittyy sosiologiseen tutkimukseen ja sisäinen sosiaalipsykologiseen tutkimukseen. Ulkoisella sitoutumisella tarkoitetaan sitä, että ulkoiset olosuhteet vaikuttavat tietyn toiminnan jatkumiseen, roolikäyttäytymiseen tai yhteyteen muiden ihmisten tai sosiaalisen järjestelmän kanssa (Shamir 1988, 242). Harrastuksiin sovellettuna tämä tarkoittaa sitä, että mikäli henkilö on esimerkiksi maksanut laulukurssin tai sijoittanut rahaa hevosen ostamiseen, on hän suhteellisen sitoutunut harrastukseensa.

Sisäinen sitoutuminen on Shamirin (1988) mukaan perusolemukseltaan hyvin erilainen kuin ulkoinen sitoutuminen. Sisäinen sitoutuminen on ensisijaisesti motivoitunut tila jatkaa samanlaista toimintaa, sillä toiminta kuvastaa hänen sisäistettyjä tavoitteitaan, arvojaan ja normejaan. Mitä keskeisempi toiminta, rooli tai yhteys on henkilön identiteetille, sitä vahvempi on kiinnittyminen. (Shamir 1988, 244.)

Metsämuuronen (1995) näkee näiden kahden sitoutumisen välillä linkkejä. Sisäisesti sitoutunut harrastaja alkaa myös ulkoisella sitoutumisella vahvistaa sitoutumistaan: sijoittaa rahaa ja aikaa harrastukseensa. Toisaalta sisäisen sitoutumisen vahvistuminen ei liene poissuljettu ulkoisen sitoutumisen kautta. (Metsämuuronen 1995, 91.)

Lauren A. Sosniakin tutkimuksista erityislahjakkailta yhdysvaltalaisnuorilla voidaan saada jotain viitteitä pitkäkestoisesta sitoutumisesta omaehtoisessa oppimisessa ja harrastustoiminnassa. Sosniak toteaa, että minkä hyvänsä lahjakkuuden kehittämisessä keskeinen ongelma on se, kuinka saadaan oppija pysymään toiminnassa riittävän monta vuotta, jotta hänestä tulisi riittävän taitava (Sosniak 1985, 506). Kyseisessä tutkimuksessa taitotason kasvaessa sitoutuminen harrastukseen lisääntyi, sillä harrastaja koki olevansa jotain erityistä,

joku jota muut ihailivat. Se, että harrastaja koki olevansa hyvä tai parempi kuin muut, kannusti häntä intensiiviseen työhön. On lisäksi huomattava, että kovinkaan moni myöhemmistä huippulahjakkuuksista ei ollut varhaislapsuudessa poikkeuksellisen lahjakas. (Sosniak 1985, 483 - 486.) Sosniakin tutkimuksen perusteella voisi päätellä, että jos lapsi aloittaa soittamisen pienenä, hän ehtii saavuttaa "riittävän" taitotason ennen murrosikää, jolloin sitoutuminen olisi tarpeeksi voimakasta kestääkseen sen hetkiset kriisit elämässä. Nuorilla harrastusten jatkumiseen vaikuttavat usein voimakkaasti kaverit, vallitseva "muoti" ja oma kehittyminen, joka voi hyvinkin paljon muuttaa mielenkiinnon kohteita.

Sosniak toteaa, että intensiivinen sitoutuminen oli seurausta oppimisesta itsestään eli niistä kokemuksista, joita oppijalla oli ollut elämänsä historiassa (Sosniak 1985, 502). Erittäin tärkeää oli se, että varhaiset kokemukset olivat positiivisia ja että vanhemmat olivat itse kiinnostuneita lastensa harrastuksista (Sosniak 1985, 478). Voidaankin esittää, että lapsilla harrastukseen sitoutuminen onkin lähinnä vanhempien sitoutumista. Vasta myöhemmin harrastus muuttuu harrastajan omaehtoiseksi toiminnaksi, jota karakterisoi sisäinen sitoutuminen omaan harrastukseen. (Metsämuuronen 1995, 91 - 92.)

2.2 Musiikin harrastaminen

Musiikin harrastaminen toimii usein omaehtoisena inhimillistä terveyttä, kasvua ja tasapainoisuutta edistävänä toimintana, jossa harrastajat itse hakeutuvat mieluisten ja mielihyvää tuottavien musiikkitoimintojen pariin. Toimiva musiikkikasvatus voi synnyttää ihmiselle elinikäisen aktiivisen suhteen musiikkiin, niin että hän voi myös sen avulla rakentavasti käsitellä omia tunteitaan. (Lehtonen 1989, 9 - 10.)

Yksi ensimmäisistä Suomessa tehdyistä harrastuskartoituksista oli Karl Bruhnin vuoden 1926 aineistoon perustuva tutkimus (Bruhn 1938). Analyysissä Bruhn jakoi harrastukset gymnasiin, praktisiin, estettisiin ja älyllisiin harrastuksiin. 1980 - ja 1990 -luvulla ovat kartoituksia tehneet Markku Lankinen ja Lasse Siurala. Vaikka vertaaminen vuosien 1926 ja 1990 aineistojen välillä on vaikeaa, voidaan kuitenkin havaita, että vuosikymmenien kuluessa esimerkiksi taide-, lukemis- ja musiikkiharrastusten määrä on kasvanut huomattavasti. Syitä tähän on varmasti useita. Harrastusmahdollisuudet ovat lisääntyneet vaurastumisen myötä ja viime vuosikymmeninä on perustettu kuvataidekouluja ja musiikkiopistoja, joihin

pääseminen ei enää välttämättä ole kiinni vanhempien tulotasosta. Yksi etenkin musiikkiharrastuksen lisääntymiseen vaikuttava tekijä on mitä ilmeisimmin ollut radion ja television yleistyminen ja erityisesti niiden musiikkiohjelmien runsas tarjonta. (Metsämuuronen 1995, 27 - 28.)

Tällä hetkellä musiikin harrastaminen saattaa olla merkittävin vapaa-ajan harrastus jopa ennen liikunnan harrastamista. Esimerkiksi Siuralan mukaan vuonna 1990 musiikkia kuunteli vähintään tunnin päivässä 56% 10 - 14-vuotiaista (Siurala 1991, 58). Salosen tutkimuksessa taideharrastukset, joista musiikkiharrastukset selvästi suosituimpina, olivat keväällä 1993 peruskoulun päättövaiheessa olleille nuorille toiseksi suosituin harrastusmuoto liikuntaharrastusten jälkeen (Salonen 1995, 26). Soittaminen oli Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksen mukaan yleisin nuorten luovista taideharrastuksista. Sen suosio väheni huomattavasti iän myötä, kun taas musiikin kuuntelu lisääntyi. (Seppänen 1993, 7, 13.)

Musiikin merkityksen kokeminen on varsin keskeinen musiikin harrastuksen syntyyn ja kehitykseen vaikuttava subjektiivinen ja moniulotteinen tapahtuma, johon ja jonka ilmenemismuotoihin vaikuttavat oleellisesti muun muassa yksilön aikaisemmat musiikkikokemukset, musiikillinen ja sosiaalinen tausta ja persoonallisuuden piirteet. (Lehtonen 1982, 120 - 121 ja 1983, 415 - 417; Toiviainen 1970, 69; Vuonnala 1972, 51 - 52.) Lehtonen (1982) on myös selkeästi osoittanut, että vanhempien oma musiikin harrastus siirtyy helposti lapsille muun muassa esimerkin, kannustuksen ja ohjauksen kautta. Tulosten mukaan vanhempien antama tuki ja kodin musiikillinen ilmapiiri ovat erityisasemassa lasten musiikin harrastusta kehitettäessä.

Ulkomaisista tutkimuksista Schuesslerin (1947/1980) tutkimus "Musical taste and socio-economic background" osoittaa varsin selvästi musiikkimaun ja -harrastuksen olevan yhteydessä harrastajansa sosioekonomiseen kulttuuritaustaan. Tulosten mukaan ne harrastajat, joilla on ylempi sosiaalinen status, suuntautuvat varsin selvästi konsertti- ja taidemusiikin pariin, kun taas alemman statuksen omaavat harrastavat voittopuolisesti kevyttä kansan- ja tanssimusiikkia. Myös Siuralan (1991) tutkimuksessa huomattiin musiikin harrastamisen osalta, että niin sanottujen bändisoittimien soittajat ja muiden instrumenttien soittajat erosivat toisistaan melkoisesti. Bändisoittimien soittajat olivat tilastollisessa mielessä todennäköisimmin vanhempia poikia, joilla oli keskimääräistä heikompi keskiarvo ja jotka

kuuluivat johonkin jengiin. Sen sijaan niin sanotun klassisen musiikin instrumenttien soittajat olivat todennäköisimmin korkean koulutustason omaavan isän nuoria tyttöjä, sekä sellaisia, joilla menee koulussa selvästi keskimääräistä paremmin. (Siurala 1991, 16.) Vaikka nämä tutkimustulokset ovat varmasti yleisestikin suuntaa antavia, ovat ne samalla varsin asenteellisia. Aina täytyy muistaa, että ne eivät ole täysin yleistettävissä.

Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksen (Seppänen 1993) mukaan soittaminen aloitetaan usein jo lapsuudessa. Tällöin harrastaminen todennäköisesti myös jatkuu myöhemmissä elämänvaiheissa. Sukupuolten välillä suurin ero soittamisessa on 10 - 14 -vuotiailla. 1993 tehdyn tutkimuksen mukaan 10 - 14 -vuotiaista tytöistä soitti vajaat 60% ja pojista vajaat 30%. Erityisesti tyttöjen kohdalla tapahtui selvää vähenemistä iän myötä, niin että yli 25-vuotiaista miehet soittivat naisia enemmän. (Seppänen 1993, 9 - 10.) Kososen (1996) tutkimuksessa soittaminen oli aloitettu yleisimmin 10 - 12 -vuotiaana. Nuo ikävuodet näyttävät muutenkin olevan tärkeä vaihe nuoren musiikin harrastajan elämässä, sillä soittamisen lopettaneista huomattava osa oli tehnyt sen juuri 10 - 12 -vuotiaana. (Kosonen 1996, 157.)

Soittamista suosituimpia olivat Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa 10 - 14 -vuotiailla harrastajilla piano, muut kosketinsoittimet ja kitara. Pianoa soitti heistä lähes puolet ja se oli erityisesti tyttöjen suosima soitin. Poikien mielisoinnina oli kitara. (Liikkanen, Pääkkönen, Toika & Hyytiäinen 1993, 8; Seppänen 1993, 10 - 11.) Suosituinta ja kuunnelluinta musiikkia, pop- tai rock-musiikkia, ei soitettu eniten. Mitä todennäköisimmin tähän on syynä Suomen musiikkioppilaitosjärjestelmä, jossa klassinen musiikki on viime vuosiin saakka ollut lähes yksinvaltiaan roolissa. Edellä mainitun vapaa-aikatutkimuksen tuloksissa (Liikkanen ym. 1993) pop- ja rock-musiikkia soitti 10 - 14-vuotiaista vastaajista 16%, mutta klassista musiikkia kaksi kertaa enemmän, 32%. Jo koululaiset soittivat eniten klassista musiikkia ja suosio jatkuu pitkälle aikuisikään. Pop- ja rock-musiikin soittaminen kasvoi nuorilla iän myötä huomattavasti, mutta se myös väheni aikuisiässä lähes yhtä paljon. (Liikkanen ym. 1993, 11 - 12.) Varsinkin tytöt soittavat paljon klassista musiikkia, ja myös poikia enemmän hengellistä ja kansanmusiikkia (Seppänen 1993, 10 - 11). Kososen (1996) tutkimuksessa soittajista 2/3 oli tyttöjä ja tytöistä 3/4 soitti pianoa. Toiseksi suosituin soitin, kitara, puolestaan oli selkeimmin poikien soitin. Kososen tutkimuksessa olivat mukana myös kaustislaiset 8. luokkalaiset ja vain Kaustisella, missä viuluperinteet ovat erittäin vahvat, viulisteja oli runsaasti.

Poikien rockin suosiota Lähteenmaa (1992) selittää muun muassa poikien keskittymisellä nimenomaan johonkin tiettyyn rockin lajiin, mikä motivoi niin kuuntelua kuin soittamista. Tytöt kuuntelevat rockia, mutta rockin soitosta on tullut vain pienen vähemmistön harrastus. Syynä tähän on Lähteenmaan (1992, 216 - 219) mielestä rockin maskuliinisuus, seksuaalisuus, aggressiivisuus ja kapinallisuus, joita ei kulttuurissamme pidetä tytöille sopivana. Viime vuosina naisartistit ovat saavuttaneet suosiota julkisuudessa ja ehkä osittain senkin vuoksi ilmapiiri alkaa olla sallivampi ja tyttöjä ilmaantuu enemmän myös rock-musiikin pariin.

Musiikinopetusta antavat Suomessa seuraavat laitokset: koulut, musiikkioppilaitokset, kansalais- ja työväenopistot ja yliopistot ja korkeakoulut (Musiikinopetustoimikunnan mietintö 1974, 2). Edellisten lisäksi erilaiset kesäkurssit ja leirit ovat vakiinnuttaneet asemansa suomalaisessa musiikinopetuksessa.

Yleissivistävällä koululla on tärkeä tehtävä yleisen musiikkikasvatuksen antajana. Nykyisin voimassa olevat musiikin opetussuunnitelman perusteet ovat vuodelta 1993. Musiikinopetuksen päämääränä on muun muassa kouluttaa monipuolisin taidoin ja tiedoin varustettuja henkilöitä, joilla on valmiuksia musiikin omakohtaiseen harrastamiseen. Varsinainen soitinopiskelu tapahtuu yleensä muualla kuin koulussa. Musiikkioppilaitosasetuksen (A 880/95) 1 :n mukaan musiikkioppilaitoksissa annettavalla säveltaiteen perusopetuksella tarkoitetaan musiikin pohjakoulutuksen käsittävää musiikin varhaisopetusta, soiton ja laulun opetusta ja niitä tukevaa muuta opetusta sekä aikuisille järjestettävää harrastustavoitteista opetusta. Musiikkioppilaitosten ja musiikkikoulujen tehtävä on antaa lahjakkaille lapsille ja nuorille musiikin peruskoulutusta, joka luo riittävän pohjan ammattimaiselle musiikinopiskelulle sulkematta pois pelkästään harrastuksesta, ilman ammattimaisia tavoitteita tapahtuvaa opiskelua (Lotti 1988, 17). Musiikkioppilaitosten näkökulmasta ensisijainen tavoite on perusteellinen pohjakoulutus mahdollisia myöhempiä ammattiopintoja varten (Salmenhaara 1976, 13).

Pääosa musiikkioppilaitoksista on keskittynyt klassisen musiikin opetukseen. Tämä on myös yksi mahdollinen syy oppilaitosten tyttövaltaisuuteen. Alle kolmasosa SML:n oppilaitoksista antoi lukuvuonna 1993 - 1994 myös rock- ja jazz-opetusta (Suomen musiikkioppilaitosten liiton yhteenveto 20.4.1994, 2).

Kansanmusiikin opetusta annetaan muutamassa konservatoriossa ammattiosastolla sekä Sibelius-Akatemiassa. Yliopistoissa ja korkeakouluissa musiikkia voi opiskella Sibelius-Akatemian lisäksi muun muassa Jyväskylässä, Oulussa, Tampereella ja Turussa.

Kansalais- ja työväenopistojen tehtävänä on lähinnä musiikin harrastustoiminnan tukeminen. Opistot ovat yleissivistävää aikuiskoulutusta antavia oppilaitoksia, joissa yleensä annetaan ryhmäopetusta 16 vuotta täyttäneille. Musiikin sekä muiden taide- ja taitoaineiden opetusta saa määrätyn ehdoin kouluhallituksen luvalla antaa myös alle 16-vuotiaille (Rosenback 1988, 2). Toiminnan suurimpia rajoituksia on se, että opetus tapahtuu pääasiassa ryhmissä, jolloin henkilökohtaiseen ohjaukseen jää yleensä liian vähän aikaa.

Kansanmusiikin harrastusmahdollisuudet vaihtelevat suuresti eri puolilla Suomea. Vireillä kansanmusiikin toimialueilla, esimerkiksi Pohjanmaalla, Pohjois-Karjalassa ja Hämeessä, harrastusmahdollisuudet ovat hyvät. Perinteet vahvistavat harrastustoimintaa yleensäkin ja tämä pätee erityisesti kansanmusiikkiin. Kansalais- ja työväenopistot antavat yleisesti kansanmusiikin opetusta ja niiden alaisena toimii paljon ryhmiä ympäri Suomea. Nuorisoseurat ovat myös yksi aktiivinen taho kansanmusiikin saralla. Kahdenkymmenen viime vuoden ajan kansanmusiikki on elänyt nousukauttaan, ja se näkyy innokkaana harrastustoimintana ja tason kohoamisena. Sibelius-Akatemian kansanmusiikkiosasto on ollut toiminnassa vuodesta 1983, ja konservatorioiden kansanmusiikkiosastoilta valmistuvat täydentävät kansanmusiikin ammattilaisten yhä laajenevaa joukkoa. Nuoriso on löytänyt kansanmusiikin ja puhalttaa uusia tuulia perinteiseen musiikkiin yhdistämällä eri kulttuurien vaikutteita.

Soittaminen ja soitonopiskelu on mahdollista aloittaa jo hyvin varhain soittimesta ja opetusmenetelmästä riippuen. Vanhempien aktiivinen mukanaolo ja esimerkki ovat silloin tärkeitä. Soittaminen on lapselle yksi leikki muiden leikkien joukossa (vrt. Kurkela 1993). Jos lapsi itse löytää varhain leikin avulla musiikin tekemisen ja uuden oppimisen ilon, hänelle muodostuu luontevasti sisäinen motivaatio soittamiseen. Lapsi ymmärtää uuden oppimisen kautta myös harjoittelun ja siihen sisältyvän toiston merkityksen ilman, että siihen tulee 'puurtamisen' makua. (Kosonen 1996, 51.)

Jos soittaminen on aloitettu jo lapsena, säilyvät silloin luodut tottumukset soittamisen suhteen helpommin nuoruusvuosina. Nuorten musikin kokemistapa kehittyy ja muuttuu varhaisnuoruudessa, mikä vaikuttaa myös työskentelyyn ja asenteisiin. Myös se, millaiseksi "uraksi" musiikki ja soittaminen nuorelle muodostuu, vaikuttaa merkittävästi nuoren motivoitumiseen, tavoitteisiin ja työskentelyyn. (Kosonen 1996, 51 - 52.)

Gardnerin (1985) mielestä lapsi edistyy 8 - 9-vuotiaaksi jo pelkän luontaisen lahjakkuutensa pohjalta. Hän oppii muistin ja herkän "musikaalisen kuulemisen" kautta. Hänen ei välttämättä tarvitse tehdä kovinkaan paljon työtä edistyäkseen. 10-vuotiaasta eteenpäin lapsen pitää alkaa harjoitella tosissaan, jopa niin, että harjoittelu saattaa haitata koulua ja ystävyysuhteita. Lapsi alkaa tajuta, että hänen on tehtävä valintoja soittamisen ja muiden harrastusten ja toimintojen välillä. (Gardner 1985, 111 - 112.)

Gardnerin mukaan toinen kriisivaihe on varhaisnuoruudessa, 12 - 14-vuotiaana. Silloin ei soittamisessa enää pelkkä tekninen osaminen ja opettelu riitä. Nuori pohtii uudestaan musiikin ja soittamisen merkitystä ja asemaa juuri hänen omassa elämässään. Aiemmin hän on ehkä toiminut enemmän täyttääkseen kunnianhimoisten vanhempien ja opettajan toiveita. Nyt on kysymys siitä, mitä hän itse haluaa. (Gardner 1985, 111 - 112.) lällä on merkitystä myös motivaatio-ongelmien kasautumisessa. Kaksi kasvuvuosien vaikeaa vaihetta, uhma- ja murrosikä ovat myös motivaatio-ongelmien aikaa (Gellrich 1986b, 267).

Japanilaisen tohtorin Shinichi Suzukin (1898 - 1998) kehittämä, äidinkielen opetustapaan pohjautuva soitonopetusmenetelmä on vakiinnuttanut asemansa Suomen musiikkikasvatusjärjestelmässä. Monet pedagogit, kuten esimerkiksi juuri Mauno Järvelä, ovat kehittäneet omaa opetusmetodiaan Suzukin menetelmään pohjautuen ja poimineet tarkoituksenmukaisimmat opit omaan opetukseensa.

Keltti-Laine (1991) kirjoittaa, kuinka Suzuki kiinnitti huomiota lasten ihmeelliseen kykyyn oppia käyttämään äidinkieltään. Kaikki 3-vuotiaat lapset osaavat puhua riippumatta siitä, kuinka monimutkainen tai yksinkertainen heidän äidinkieltensä on ja riippumatta siitä, miten "lahjakkaita" he ovat. Suzuki teki tästä sen johtopäätöksen, että lapset voivat myös oppia soittamaan ja ymmärtämään musiikkia samalla tavalla kuin kieltä: kuuntelemalla, matkimalla ja toistamalla. (Keltti-Laine 1991, 108 - 109.)

Niin sanotusta traditionaalisesta soitonopetuksesta suzuki-menetelmä eroaa pääpiirteittäin lähinnä seuraavasti:

- oppimisen perustana on runsas musiikin kuuntelu
- lapsi voi aloittaa soitonopiskelunsa jo noin 3-vuotiaana
- lapsi oppii soittotaidon matkimalla, toistamalla ja kertaamalla, ilman nuotteja
- harjoittelua tulee varsinkin alkuvaiheessa tarkasti valvoa ja ohjata myös kotona (Winberg 1980, 11).

Suzuki-menetelmä on kehitetty ennen kaikkea viulisteille, mutta opetusmateriaalia löytyy myös ainakin muille jousisoittimille ja pianolle. Viulu sopii menetelmään hyvin muun muassa siksi, että se on tarpeeksi pieni ja kevyt soitin lapselle. Kun lapsi kasvaa, "kasvaa viulu" hänen mukanaan, toisin kuin esimerkiksi piano, joka on mitoitettu aikuisen kokoiselle soittajalle.

2.3 Harrastajan emotionaaliset musiikkikokemukset ja niiden luomat merkitykset

Musiikilliset kokemukset ovat yksilön erityyppisiä mielellisiä suhteita musiikkiin. Uusien musiikkikokemusten merkityksenmuodostus tapahtuu tajunnassa vastaanottajan oman kokemusmaailman pohjalta mielellisenä jäsentymisenä suhteessa aiempiin musiikki- ja muihin kokemuksiin (Kosonen 1996, 18). Musiikin kokemisella on suora yhteys sisäisen todellisuuden merkityssuhteiden verkostoon (Lehtonen 1986, 14). Tätä kautta kokemukset vaikuttavat merkittävästi myös motivaatioon ja sen musiikillisuuteen.

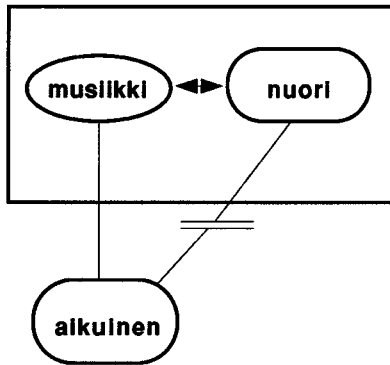
Musiikin tuottamat kokemukset niin musiikin tuottamisessa kuin vastaanottamisessa ovat yhteydessä kokijan musiikillisiin arvoihin ja asenteisiin. Ennakoasenteet, pelot ja tiedon puute voivat yksipuolistaa musiikkikokemuksia ja näin ne voivat estää uusien merkitysten synnyn. Arvottaminen 'hyvään' ja 'huonoon' musiikkiin on subjektiivinen näkemys, joka muuntuu iän ja kokemusten myötä (Salminen 1991, 16). Nuoren soittajan näkemykset ovat Kososen (1996) mielestä vielä kiinteästi yhteydessä toisten, hänelle tärkeiden ihmisten näkemyksiin. Musiikin avoimeen kokemiseen ja merkityssuhteiden muodostamiseen voi jokainen, etenkin musiikin harrastaja, kehittää itseään. Onkin ilmeistä, että henkilöt, joilla omien musiikillisten taipumusten lisäksi on rikas musiikillinen ympäristö, pystyvät herkemmin ja rohkeammin erilaisten merkitysten ja merkityssuhteiden muodostamiseen. (Kosonen 1996, 18.)

Kurkela (1994) on vahvasti sitä mieltä, että musiikki on tekijälleen ensisijaisesti päämäärä eikä väline: musiikkiin liittyvä tyydytys tulee musiikista itsestään - sen tekemisestä ja sen myötä elämisestä. Se ei tule siitä sekundaarihyödyistä, jota musiikki voi tarjota esimerkiksi silloin, kun lapsen musiikillisesta suorituksesta muodostuu vanhempien tai opettajan kunnianhimon tyydyttämisen väline ja näin tapa lunastaa ehdollista rakkautta. Sekundaarihyötyyn perustuva tyydytys ei tule itse musiikista. (Kurkela 1994, 346.)

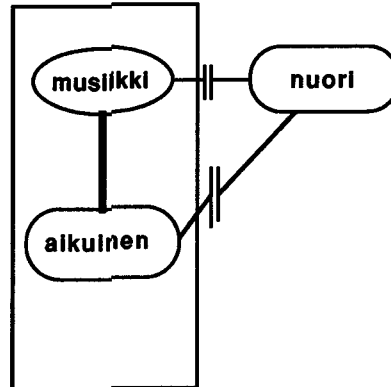
Musiikillinen luovuus elää samassa vapaudessa kuin lasten leikki, jatkaa Kurkela (1994) edelleen. Mutta kuten leikit eivät ole "vain leikkiä", vaan ilmentävät inhimillistä todellisuutta hyvin voimakkaasti, samoin musiikki ja sen tekeminen ilmentävät jotain hyvin keskeistä ja ihmiselle oleellista. Ja kuten leikin maailma on helppoa tuhota esimerkiksi yrittämällä kanavoida se palvelemaan aikuisten päämääriä, samoin musiikillisen luovuuden autonomia voidaan helposti tuhota ja alistaa erilaisten ulkopuolisten tarkoitusperien välineeksi. (Kurkela 1994, 346.)

Kun musiikki palvelee primaaristi lapsen omia sisäisiä tarpeita ja on näin sisäisesti motivoitu ja itseohjautuva harrastus, se kasvaa osaksi hänen persoonallisuuttaan siinä määrin kuin se hänen näkökulmastaan on tarpeen, jatkaa Kurkela (1994) edelleen. Jos sen sijaan lapsen musiikillinen harrastus palvelee lähinnä ulkopuolisen tahon (kuten vanhempien ja/tai opettajan) intressejä, sen arvo lapselle on välineellistä: hän ei saa niinkään tyydytystä itse musiikista ja sen tekemisestä vaan siitä, että ulkopuolinen taho saa tästä lapsen harrastuksesta tyydytystä ja siksi palkitsee lasta. Kun lapsi itsenäistyy ja tulee näin vähemmän riippuvaiseksi vanhemmilta saamastaan palautteesta, sekundaarihyödyn tavoittelu musiikin avulla käy tarpeettomaksi ja musiikki menettää välineellistä merkitystään. Erityisesti tilanne voi kärjistyä murrosiässä, jolloin lapsi luo etäisyyttä vanhempiinsa ja kaikkeen siihen, mikä edustaa vanhempia. Silloin musiikki voi jäädä tyydytystä tuottavaksi harrastukseksi tai tulevaksi ammatiksi, jos se ilmiönä edustaa nuorta itseään eikä hänen vanhempiensa maailmaa - eli jos se on suoraan, sisäisesti palkitseva. (Kurkela 1994, 346 - 347.) Kts. kuvio 2.

musiikin tekemisen primaarihyöty
(musiikki päämääränä):

musiikin tekemisen sekundaarihyöty
(välineellinen suhde musiikkiin):

Kuvio 2. Nuoren suhde musiikkiin. Kurkela 1994, 347.

3 HARRASTUSMOTIVAATIO

"Ihmisen voi pakottaa tekemään jotain, mutta häntä ei voi koskaan pakottaa tahtomaan sen tekemistä" (Hagemann 1991, 7).

3.1 Motivaatioteorioiden ja käsitteiden 'motiivi' ja 'motivaatio' määrittelyä

Motiivi-käsitettä on käytetty monissa yhteyksissä kuten esimerkiksi salapoliisikirjallisuudessa (rikoksen motiivi), musiikissa (sävelmotiivi) ja psykologiassa useassa eri yhteydessä. Motivaation katsotaan olevan motiivien aikaansaama tila (Aho 1984, 20 - 21; Madsen 1972, 9; Heinonen & Kari 1978, 63 - 65). Motiivi puolestaan on sisäinen tila, joka energisoi, aktivoi, panee liikkeelle sekä ohjaa ja kanavoi käyttäytymistä kohti päämäärää (Mäki, Purhonen & Weckroth 1978). Motiiveihin yleisesti liitetään attribuutteina energia (Mäki ym. 1978; Aho 1984, 20 - 21; Madsen

1972, 9) ja toiminta (Aho 1984, 20 - 21; Markova 1990, 156 - 160). Ymmärretään, että käyttäytymistä ei yleensä hallitse vain yksi motiivi, vaan joukko motiiveja, joista joku tai jotkut saattavat olla muita voimakkaampia (Laine 1978, 25 - 27). Tällöin kyseessä saattaa olla motiivijärjestelmä (Madsen 1972, 71). Aina käsitettä motiivi ei erotella motivaatiosta. Esimerkiksi kasvatustieteellisessä tietosanakirjassa (Day 1985) ei erikseen mainita motiivi-käsitettä.

Motivaatiota tuskin pidetään nykyisin yksiselitteisesti toiminnan käyntiinpanijana. Pieni lapsi on luontaisesti utelias ilman opittuja motiiveja. Takalan (1992) mukaan motivaatio syntyy luultavasti yhtä paljon toiminnasta ja kokemisesta kuin on toiminnan virike. Näin motivaatio voi olla yhtä paljon oppimisen tulos kuin sen syy. (Takala 1992, 109.)

Motivaatiota on lähes mahdoton rajata jonkin tietyn tarkastelutavan puitteisiin. Niinpä motivaatiota on käsitelty kymmenissä ja kymmenissä erilaisissa viitekehyksissä. Käsitteitä käytetään sekä käyttäytymisen selittämisessä että tutkimuksen kohteina. Day määrittelee kasvatustieteellisessä tietosanakirjassa motivaation psykologisena käsitteenä perusteiksi, jotka panevat alulle, ylläpitävät (tai lopettavat) ja suuntaavat käyttäytymistä (Day 1985, 3425). Hakkarainen puolestaan toteaa motivaatio-käsitettä käytetyn psykologiassa selittämään yksilön käyttäytymisen virittymistä, suuntautumista ja ylläpitoa. Sen sijaan, että käsitellään tapahtumien kuvausta, motivaation tulisi myös selittää, miksi jokin käyttäytyminen toteutui. (Hakkarainen 1990, 24 - 25.)

Kososen (1996) mukaan motivaatio voi olla yleistynyttä ja jatkuvaa tai tilannesidonnaista. Esimerkiksi lapsi haluaa oppia soittamaan jotain instrumenttia (jatkuva motiivi). Hän aloittaa pianonsoiton, koska kotona on piano (tilannesidonnaisuus). Kiinnostus vaihtuu kitaraan, jota on hauska soitella kavereiden kanssa (tilannesidonnaisuus). Jatkuvan motivaation ohella toimintaan vaikuttavat tilannekohtaiset motiivit ja motiivitilat, jotka voivat jopa olla ristiriidassa jatkuvan motivaation kanssa. (Kosonen 1996, 20.) Gellrich (1986b, 272) onkin todennut, että motivaatio on ajallisesti ja sisällöllisesti muuntuva kokonaisuus.

Tarvealueen keskeinen teoria on Maslow'n tarvehierarkia-teoria. Uusimman version (Maslow 1971) tarvehierarkiaan kuuluisivat fysiologiset tarpeet, turvallisuuden tarpeet, kuulumisen ja rakkauden tarpeet, arvostuksen ja itsensä toteuttamisen tarpeet sekä ylimmäisenä tarve self-transcendence, johon kuuluisi

mm. tarve inhimilliseen yhteiskuntaan (Maslow 1971, 259 - 269). Tarvehierarkian keskeinen ajatus on, että alemmat tarpeet luovat ikäänkuin pohjan korkeamman asteen tarpeiden tyydytykselle. Madsen on esittänyt Maslow'n inspiroimana oman motiiviluokituksen, jossa hän yhdisti motiivit tiettyihin aivofysiologisiin ominaisuuksiin. Madsenin ajatus motiivien aivoperäisyydestä on pääpiirteissään looginen, vaikkakin se aliarvioi yksilön älyllisiä ominaisuuksia motiivien hallinnassa (Metsämuuronen 1995). Motivoitumisen on joka tapauksessa havaittu aiheuttavan hyvinkin yksinkertaisia aivoperäisiä fysiologisia reaktioita kuten verenpaineen ja pulssin nousua. Sekä Madsenin että Maslow'n teorioiden heikoutena on lisäksi se, että teoriaan voidaan aina lisätä jokin "uusi" motiivi, ellei edellisissä ole tarpeeksi. Motiiviluokitukset eivät siten olekaan pysyviä. (Metsämuuronen 1995, 73 - 75.)

Motivaatio on ollut tapana jakaa kahteen pääryhmään: sisäiseen motivaatioon ja ulkoiseen motivaatioon. Tämä on ollut yleisesti käytetty jaottelu myös musiikki-psykologisessa motivaatiotutkimuksessa (mm. de la Motte-Haber 1985; Sloboda 1987). Ulkoisessa motivaatiossa toimintaa ohjaa Slobodan mukaan palkkio tai rangaistuksen pelko, sisäisessä motivaatiossa motiivina on toiminta itse (Sloboda 1987, 28). Sisäiseen motivaatioon liittyy luontainen halu suoriutua erilaisista tehtävistä. Reevesin väitteen mukaan sisäinen motivaatio on helpompi sammuttaa kuin syyttää (Reeves 1989, 851). Näin voidaan ainakin päätellä palkintojen osuudesta sisäiseen motivaatioon. Ulkoiset palkkiot nimittäin vähensivät sisäistä motivaatiota Richard A. Fabesin kollegoineen tekemässä koejärjestelyssä (Fabes ym. 1988, 166). Toisaalta sosiaalisten palkintojen ei ole todettu alentavan sisäistä motivaatiota (Koestner, Zuckerman & Olsson 1990, 96).

Hakkaraisen (1990) mukaan jaottelua sisäiseen ja ulkoiseen pidetään yhtenä motivaatiomekanismin selityksenä, jota on sovellettu sekä fysiologiseen että kognitiiviseen motivaation selittämiseen. Sisäinen motivaatio on pyrkimystä tasapainotilaan, kun taas ulkoiset tekijät horjuttavat tuota tasapainotilaa. Sisäisten motiivien kategoria on ongelma motiivien tutkimuksessa ja yrityksissä vaikuttaa motiivien muotoutumiseen. Ulkoisia olosuhteita voidaan muuttaa niin, että ne vaikuttaisivat sisäiseen motivaatioon. Sisäisiä motiiveja ei voida muuttaa suoraan, vaan niihin pystyy vaikuttamaan ainoastaan henkilön oman tietoisuuden ja oman tahdon kautta. (Hakkarainen 1990, 27, 121.)

Oppimismotivaatiota on tutkittu enemmän kuin harrastamisen motiiveja. Myös harrastamisessa ja soitonopiskelussa oppimismotivaatiolla on merkitystä, joten sen vuoksi tässä lyhyt kuvaus oppimismotivaation muodostumisesta. Aluksi lapsen oppimismotiivit kehittyvät leikkien yhteydessä, jos leikkeihin sisältyy aineksia, jotka edellyttävät oppimista, esittää Wahlström (1980). Leikkitilanteessa uuden omaksumisella on se etu, että lapsi tajuaa välittömästi oppimisen välttämättömyyden. Oppimistoiminnassa lapsi pitää toiminnan tulosta tärkeämpänä kuin itse toimintaa. Leikeissä hän toiminta sinänsä on vielä tärkeämpi kuin itse tulos. Kun lapsi kohdistaa huomionsa toiminnan tuloksiin, hän alkaa asettaa myös itselleen tietoisesti välitavoitteita samalla kun hänen niin kutsuttu aikavälinsä koko omaan toimintaan pidentyy. (Wahlström, 1980, 82.)

Positiivisten oppimiskokemusten kautta heräävät varsinaiset kognitiiviset motiivit ja oppimismotiivit. Lapsi alkaa huomata hankkimiensa tietojen ja taitojen välillisen hyödyn. Hän tajuaa, että uudet tiedot ja taidot merkitsevät hänelle myös sosiaalisen aseman nousua. 7 - 8-vuotiaat elävät niin kutsuttua yleisten oppimismotivaatioiden vaihetta. Heitä ei erityisesti kiinnosta tehtävien sisältö, mutta oppimisen sinänsä he kokevat tärkeäksi. Voidaan myös havaita, että lapsi tuntee kiinnostusta tehtäviin, joiden avulla hän oppii uusia asioita, saavuttaa uusia kykyjä ja valmiuksia sekä tehtäviin, jotka vaativat häneltä älyllistä aktiiviteettia ja henkisiä ponnisteluja. (Wahlström 1980, 82.)

Ala-asteen ylemmillä luokilla oppilaiden kiinnostukset alkavat eriytyä eri oppiaineisiin ja erityyppiisiin tehtäviin. Omien ikätovereiden merkitys kasvaa ja opettajan ja vanhempien vaikutusvalta vähenee. Sekä kouluyhteisö, tässä tapauksessa myös harrastusyhteisö, että toveripiiri vaikuttavat nyt suuresti oppimismotiivin kehitykseen. Kun oppimismotiivi kehittyy, mahdollistuu myös motiivien entistä vakiintuneempi hierarkisuus ja alistuneisuus, joka alkaa olla tyypillistä murrosikäisille. Murrosikäinen toimii jo tulevaisuuteen suuntautuneesti, aikaväliltään varsin pitkin motiiviperustein. Jos lapsi ei ole ennen murrosikää oppinut asettamaan itselleen välitavoitetta, jos hänelle ei ole kehittynyt kykyä suuntautua päämääriin ja kykyä toimia näiden päämäärien saavuttamiseksi, näiden kykyjen ohjaaminen käy hyvin vaikeaksi. Koska suhde aikuiseen auktoriteettina on muuttunut, ei opettajan ohjaus enää vaikuta lapsen motiivikehitykseen samoin kuin aikaisemmin. (Wahlström 1980, 82.)

Peruskoulun viimeisillä luokilla oppilaan käsitys ja toiveet tulevasta ammatista, tulevasta asemastaan yhteiskunnassa ja muusta toiminnasta vaikuttavat olennaisesti oppimismotiivien syntyyn. Myös ainekohtaiset motiivit ovat syventyneet. Koko kouluajan jatkuva kasvatus- ja opetusprosessi sekä oppimisen tietoinen motivointi vaikuttavat oppilaan motiivien kehitykseen ja toiminnan tavoitteisuuteen. (Wahlström 1980, 82.)

3.2 Musiikin harrastajien motiivit

Eri harrastusalueiden, esimerkiksi urheilun, musiikin ja taiteen, motiiveja verrattaessa huomataan, että vaikka kullakin harrastusalueella voidaan löytää uniikkeja motiiveja, yleisilme on kuitenkin samanlainen. Kaikilla harrastusalueilla ilmenee Metsämuuronen (1995) mukaan sosiaalisia, kognitiivisia ja toimintamotiiveja harrastusta motivoimassa ja ylläpitämässä. Metsämuuronen on käyttänyt vertailussaan Madsenin motiiviluokitusta ja tämän luokituksen pohjalta ei pääluokkien avulla arvioitaessa harrastusmotiiveissa ole paljonkaan eroa eri harrastuksissa. Alaluokista esimerkiksi motivoiva asenne ja kontaktimotiivi ovat monen harrastuksen taustalla. Kuitenkin Metsämuuronen mukaan on mahdollista, että nimenomaan Madsenin motiiviluokituksen alaluokat saattavat tuoda erottelua eri harrastusten harrastajien välille. (Metsämuuronen 1995, 51.)

Erityisesti musiikin ja taiteiden harrastusmotiiveissa ilmenee lapsilla Metsämuuronen (1995, 51) mukaan ulkoista ohjautumista ilmentäviä motiiveja. Tällaisia ovat muun muassa halu miellyttää muita ja halu tehdä oikein. Ilmiö ei välttämättä liity pelkästään kulttuuriharrastuksiin, vaan yleisesti siihen, että harrastuksen alkaminen on usein lasten vanhempien alulle laittamaa, "vanhempien harrastusta". Regelski nimittää ulkoohjautunutta motivaatiota vaatimusmotivaatioksi (imposed motivation). Hän on huomauttanut, että ehkä nimenomaan musiikkiharrastuksen taustalla on ulkoisia tai välineellisiä motiiveja kuten esimerkiksi halu tehdä oikein, halu miellyttää, älyllinen haaste tai uhka. (Regelski 1975, 68.) Jos tämä pitää paikkaansa, on siinä kenties yksi merkittävä syy, miksi musiikin harrastus usein loppuu varhaisnuoruudessa tai nuoruudessa. Musiikin merkitys on jäänyt sekundaarihyödyn tavoitteluksi eikä se ole silloin edustanut nuorta itseään.

Kosonen (1996) on todennut hieman neutraalimmin, että soittamisen motivaatiossa on mukana sekä ulkoisia että sisäisiä tekijöitä. Sisäiset tekijät ovat soittajasta lähtöisin olevia tekijöitä, joissa ilmenee soittamisen merkitys ja mielekkyys hänen omina tahtomuksinaan ja suunnitelmineen. Ulkoiset tekijät ovat joko suoraan motivaatioon vaikuttavia ulkoisia virikkeitä tai soittamisolosuhteisiin tavalla tai toisella vaikuttavia tekijöitä, joiden vaikutus motivaatioon on välillinen. (Kosonen 1996, 17.)

Musiikin harrastamisen taustalla voi olla myös toimintamotiiveja. Th. W. Adorno on kirjoittanut: "Musisoiminen voi olla itsetarkoituksellista liikkeellisten, motoristen toimintaimpulssien purkamista" (Adorno 1982, 69). Musiikkipsykologi Helga de la Motte-Haber puolestaan esittää musiikkiharrastuksen ja musiikin opiskelun taustalla olevan uteliaisuutta ja kiinnostusta, suoritusmotivaatiota ja epäonnistumisen pelkoa (de la Motte-Haber 1985, 350 - 354). Erityisesti musiikin opiskelemisessa korostuisi hänen mukaansa suoriutumismotiivi. Kososen (1992) mukaan varhaisnuorista 13% ilmensi kirjoitelmassaan harrastuksen olevan suoriutumismotivaatiota.

Musiikkipsykologi J. Slobodan mukaan musiikin harrastamisen motivoiva voima on musiikissa itsessään. Musiikki tuottaa hänen mukaansa emootioita ja kokemuksia (Sloboda 1987, 28). Myös Kimmo Lehtonen esittää, että musiikinharrastusta virittävät ja ylläpitävät erilaiset emotionaaliset musiikkikokemukset (Lehtonen 1982, 50). Kari Kurkela kirjoittaa asian seuraavasti: " ... musiikin rytmiikka ja vastaavat elementit... liittyvät viettipohjasta (id) kohoavaan emotionaaliseen nautintoon" (Kurkela 1986, 69). Kososen tutkimuksessa musiikista itsestään kohoava mielenkiintoa korosti 15% ja soittamisesta saatavaa iloa 28% kirjoitelmien kirjoittajista (Kosonen 1992, 66). Populaarimusiikin luonteeseen kuuluu erityisesti kuuntelun alueelle Lehtosen mukaan myös kontaktimotiivi (Lehtonen 1982, 74 - 75). Kososen (1992) tutkimuksessa vain 4% kirjoittajista ilmaisi sosiaalisten motiivien olevan harrastuksensa syynä.

On vielä huomattava, että varsinaista luomisen tarvetta ei tutkijoiden ajatuksista löydy, vaikka musiikkia pidetään luovana harrastuksena (esim. Siurala 1991). Tosin luovat säveltaiteilijat saattavat Joonas Kokkosen tavoin sanoa: "Ehkä taiteilija lähinnä... ajattelee luovansa henkilökohtaisesti tuntemattomalle, ajattelevalle ja tuntevalle ihmiselle, jolle hän uskoo voivansa ilmaista jotain

olennaista ja merkitsevää (Kokkonen 1965, 10). Suuri osa harrastelijoista ja musiikin opiskelijoista ei pyrikään luovaan toimintaan, vaan tyytynee jo olemassaolevan toistamiseen mahdollisimman samoin kuin sen on tehnyt joku toinen (Metsämuuronen 1995, 45).

3.3 Motivaation kesto ja suuntautuminen soittamisessa

Gellrich (1986b) on jäsentänyt soittamisen motivaation jatkuvuutta ajallisesti kolmeen tasoon: pitkän, keskipitkän ja lyhyen aikavälin motivaatioon, jotka kaikki suuntaavat tulevaisuuteen. Pitkän tähtäimen suunnitelma, 'toivemotivaatio', on soittajan kaukotavoite. Se voi vaihdella utopistisista haaveista konkreettisiin tavoitteisiin ja muuttua ajan myötä sisällöltään ja voimakkuudeltaan. Jollekin se voi olla halu päästä mukaan bändiin ja jollekin toiselle soittaminen voi liittyä vaikka tulevaan ammattiin. Yhtä lailla tavoite voi olla tunteenomainen, tietoisesti koettu, motivaatiota luova tarve, jota ei ole välttämättä huolellisesti ja realistisesti edes punnittu.

'Keskipitkän aikavälin' motivaatioon kuuluvat konkreettiset, yksittäiset tavoitteet, kuten yksittäiset kappaleet, ja laajemmat kokonaisuudet, kuten tutkinto- tai konserttiohjelman valmistaminen. Tähän motivaatioon heijastuu myös soittamisen merkitys suhteessa koulunkäyntiin ja muihin merkityksellisiin elämänalueisiin. Lyhytaikainen tilannekohtainen motivaatio, 'työmotivaatio', ohjaa päivittäistä harjoittelua. Esimerkiksi iltapäivän koulun jälkeen voisi käyttää läksyihin, jalkapalloon, kavereiden kanssa olemiseen tai soittamiseen. Meneekö soittaminen muiden edelle ja jos, niin mieluisasti vai vastahakoisesti? (Gellrich 1986b, 268.)

Pitkäkestoisien ja 'keskipitkän aikavälin' motivaation voi rinnastaa jatkuvaan motivaatioon. Harrastajasoittajan kannalta keskeisiä ovat erityisesti lyhyen aikavälin tilannekohtainen motivaatio ja keskipitkän aikavälin motivaatio. Gellrich (1986a) näkee erityisen tärkeänä merkityssuhteiden muodostumisen tilannekohtaisen, työmotivaation tasolla. Se vaatii opettajalta taitoa ja luovuutta. Soittamisen motivaation muutokset ilmenevät selvimmin tilannekohtaisessa motivaatiossa. Harjoittelumenetelmät sekä taito ja tahto keskittyä työskentelemään luovan pohjan tavoitteen saavuttamiselle ja toiveiden toteutumiselle. (Gellrich 1986a, 136 - 137.)

Rosenfeldin (1973, 110) mukaan motiivit suuntautuvat joko omaan itseen tai toisiin ihmisiin, sosiaalisiin ryhmiin tai yhteiskunnallisiin muodostumiin. Salonen, Olkinuora ja Lehtinen (1982) ovat kehittäneet kolmijakoista oppimisen orientaatiomallia, joka kytkee motivationaaliset taipumukset kognitiivisiin prosesseihin ja adaptiiviseen tilanteenhallintakäyttäytymiseen. Tavoitteita ja niiden toteuttamista kuvaavia yleistyneitä motivationaalisia taipumuksia on mallissa kolme: tehtäväorientaatio, sosiaalinen riippuvuusorientaatio ja minädefensiivinen eli minää puolustava orientaatio. Nämä kolme suuntautumista voivat vaihdella oppimistilanteiden ja uusien kokemusten myötä. (Salonen & Lepola 1994, 78 - 79.)

Kyseessä on tehtäväorientoitunut tilanteenhallintastrategia, kun tavoitteena on esimerkiksi uuden soitettavan kappaleen hallinta ja merkityssisällön ymmärtäminen (vrt. Salonen & Lepola 1994, 82 - 83). Ensisijaisena motiivina on silloin tehtävä ja sen hallinta, suoritusmotiivi. Esimerkiksi tutkintojen asettamien velvoitteiden näkökulmasta tämänkaltaista strategiaa voi pitää toivottavana.

Sosiaalinen riippuvuusorientaatio (Salonen & Lepola 1994) on kyseessä, kun soittajan toiminta suuntautuu hänelle merkityksellisen henkilön odotusten ja toiveiden täyttämiseen. Tällöin tärkeintä on sosiaalinen mukautuminen ja miellyttäminen, missä itse soittaminen ja siihen liittyvät merkitykset eivät erotu varsinaisiksi toiminnan kohteiksi. (Salonen & Lepola 1994, 83.) Sosiaalinen, muihin ihmisiin kohdistuva orientaatio voi sinänsä olla positiivinen motivaation kannalta, mutta riippuvuusorientaationa se voi tuottaa pinnallista oppimista, jota ohjaavat ei-musiikilliset motiivit (Kosonen 1996, 22).

Minädefensiivisessä orientaatioissa yksilö on oppimis- ja suoritustilanteissa Salosen ja Lepolan (1994) mukaan herkistynyt tekijöille, jotka ilmaisevat uhkaa, hallinnan vähäisyyttä tai oman minän aseman heikkoutta. Suhdetta tehtävään ja tehtävän antajaan leimaa motivationaalis-emotionaalinen konflikti. (Salonen & Lepola 1994, 84.) Nuoren soittajan kohdalla pienetkin vastoinkäymiset voivat johtaa vetäytymiseen tai kielteisiin tunneilmaisuihin, koska epäonnistuminen koetaan uhkana omalle, koko ajan voimakkaasti kehittyvälle itsetunnolle ja minäkäsitykselle. Myönteisessä mielessä musiikilla ja soittamisella voi myös olla terapeuttinen vaikutus oman minän puolustamiseksi ja suojaamiseksi.

Motivaation sosiaaliseen suuntautumiseen vaikuttaa myös soitin. Esimerkiksi tämän tutkimuksen viulistit ovat oppineet yhteissoittoa lähes alusta alkaen, kun taas moni pianisti soittaa vuosia itsekseen ilman mitään kontaktia muihin soittajiin. Välttämättä asian ei tarvitsisi olla näin, vaan jokaisella soittimella on periaatteessa samat mahdollisuudet harrastaa yhdessä soittamista. Kyse on vain opetuksen organisoimisesta ja yhteis- ja yksilömusisoinnin arvoasetelmasta. Eikö kuitenkin kaiken musiikin tekemisen ja opiskelun pohjalla ole taito ja halu musisoida yhdessä?

4 SOITTAMISEN MOTIIVILUOKITUS

Kosonen (1996) on tutkimuksessaan luokitellut soittamisen motiivityyppejä. Motiivit on ryhmitelty keskeisimmän toiminnan perusteen mukaan kuuteen motiiviryhmään, jotka puolestaan jakautuvat alaryhmiin. Käytän tässä tutkimuksessani samaa ryhmittelyä soveltuvien osien. Kuusi pääluokkaa ovat:

- soittamiseen ja sen tuottamiin elämyksiin perustuvat motiivit
- suoritus- tai saavutusmotiivit ja -motivaatio
- vuorovaikutukseen perustuvat motiivit
- ulkoiset virikkeet
- välineelliset motiivit - hyöty ja ulkoiset palkkiot
- muita, soittajan persoonallisuuteen liittyviä motiiveja.

4.1 Soittamiseen ja sen tuottamiin elämyksiin perustuvat motiivit

Soittajalla on aina jossain määrin mukana elämyksiin ja musiikkikokemuksiin perustuva motiivi, tiedostetusti tai tiedostamatta. Itse soittamistapahtumassa ne ovat hyvinkin todennäköisiä, mutta elämyksellinen motiivi voi virittää motivaatiota soittamiseen myös etukäteen. Kun soittamiseen ja soitettavaan musiikkiin liittyy vahvoja positiivisia kokemuksia ja merkityksiä, ne ilmenevät soittamisen ilona ja kiinnostuksena soittaa ja oppia uutta. Soittaminen koetaan tällöin tyydytystä tuottavana toimintana.

Sloboda (1987) määrittelee soittamisessa itsessään ja soitettavassa musiikissa, sen tuottamisessa emootioissa ja kokemuksissa ja siihen liittyvissä oppimisprosesseissa olevan 'voiman' nimenomaan sisäisenä motivaationa. Soittaminen on silloin sisäisesti palkitsevaa, kiinnostavaa ja jopa nautittavaa. Sisäinen motivaatio rohkaisee luovuuteen ja on yleensä jatkuvaa. Jokaisen opettajan tavoitteena tulisi olla oppilaan sisäisen motivaation maksimoiminen. (Sloboda 1987, 28.)

Kun soittaminen motivoi itsessään toimintana, on kyseessä toiminnan funktionaalinen autonomia (Kosonen 1996, 55). Itse toiminta motivoi tavoitteen sijasta, minkä Rosenfeld tulkitsee toimintana, joka määrittää tavoitteen (1973, 112). Kosonen (1996) toteaa, että soittaminen toimintana on itse asiassa juuri se, mikä ensimmäisenä virittää soittamisen motivaatiota. Toiminta motivoinee tuloksia enemmän spontaaneissa nuorten soittelutilanteissa. (Kosonen 1996, 55.)

Joskus soittaja on täysin musiikin lumossa ja uppoutunut soittamiseen. Tällöin kyseessä on ns. optimaalinen kokemus, flow-kokemus (Csikszentmihalyi 1990). Kirjonen (1995, 14) on suomentanut käsitteen 'toiminnan lumoksi'. Soittaminen sujuu vaivattomasti ja tyydytystä tuottaen. Se tuntuu erityisen mielekkäältä ja itsetuntoa sekä motivaatiota vahvistavalta. Tämänkaltainen voimakas emotionaalinen kokemus on yhä todennäköisempää soittotaidon karttuessa. Csikszentmihalyin (1990) mukaan flow-kokemus edellyttää tasapainoa tilanteen asettamien vaatimusten ja yksilön taitojen välillä. Sen aikana kaikki tajunnan sisällöt ovat harmoniassa ja yhtenevät tavoitteiden kanssa, tarkkaavaisuus kiinnittyy tehtävään, ajantaju ja minätietoisuus katoaa ja yksilö tuntee hallitsevansa täysin tilanteen. (Csikszentmihalyi 1990, 24, 30.)

Elämysten ja musiikkikokemusten tiedostaminen voi olla vaikeaa ja sen vuoksi tämän motiivin yksityiskohtainen määrittäminen on hankalaa. Musiikillinen motiivi on soittamisen kannalta erittäin suotuisa ja on vaikea kuvitella soittajaa, jolla ei olisi lainkaan tällaista motiivia riippumatta siitä, onko hän aloittelija vai jo pitkällä oleva soittaja. Kestoltaan ja merkitykseltään tämänkaltainen motiivi todennäköisesti vahvistuu taitojen kasvaessa.

4.1.1 Soitettavaan ohjelmistoon perustuvat motiivit

Kosonen (1996) toteaa, että ohjelmistoon perustuva motiivi voi olla sisällöltään hyvinkin lähellä edellä esitettyä, elämyksiin perustuvaa motiivia. Painotukseltaan ja suunnaltaan ne voivat olla erilaisia. Joku soitettava kappale voi elämyksien kautta virittää vastaavia motiiveja, joihin liittyy vahvaa tehtäväorientaatiota ja motivaatiota juuri sen kappaleen yhä perusteellisempaan opiskeluun. Toisaalta ohjelmistoon perustuva motiivi voi olla ulkoinen virike, joka voi toki herättää voimakkaita elämyksellisiä motiiveja opetteluprosessin aikana. Harjoittelumotivaation kannalta tehtävän mielekkyys on erittäin tärkeä. (Kosonen 1996, 56.) Mitä läheisemmäksi soitettava tehtävä koetaan, sitä paremmin se halutaan tehdä (Kurkela 1993, 250).

4.1.2 Kulttuurin omaksuminen

Kosonen (1996) toteaa kulttuurin omaksumisen ja sen vaikutuksen motivaatioon olevan usein tiedostamatonta pitkäaikaista taustavaikutusta. Sen merkitys nuorten soittamisen motivaatiossa voi olla hyvinkin tärkeä. Soittaminen on yhteydessä niihin musiikkikulttuureihin ja siihen musiikilliseen arvomaailmaan, joita nuoren soittajan elinympäristössä on. Murrosiässä ja jo aiemminkin voi ns. nuorisomusiikista tulla osa nuorten elämää ja kulttuuria. Jos soitettava musiikki on ainoastaan 'vanhempien ja opettajan musiikkia', on ristiriita silloin musiikkikulttuurien ja musiikillisten arvojen erilaisuudessa. (Kosonen 1996, 57.)

Kososen (1996) tutkimuksessa tuli esille kaustislaisten nuorten tavallista myönteisempi suhtautuminen kansanmusiikkiin. Kansanmusiikkia myös soitettiin enemmän Kaustisella kuin muissa tutkimuksen kunnissa. Syy tähän löytyy varmasti Kaustisen voimakkaasta kansanmusiikkiperinteestä, joka vaikuttaa, osittain tiedostamattomastikin, myös nuoriin ja lapsiin. Törmäyksiä "uuden ja vanhan" välillä tulee, mutta nuorilla on myös kyky yhdistää nämä ja siten luoda "uuttavanhaa" omista lähtökohdistaan.

4.2 Suoritus- tai saavutusmotiivit ja -motivaatio

Kososen (1996) mukaan suoritusmotivaatiossa toimintaa motivoi nimensä mukaisesti jokin suoritus, joka voi olla konkreettista ja tilannekohtaista (tutkinto) tai abstraktia (omien tavoitteiden saavuttaminen). Siihen sisältyy erilaisia jollain lailla tavoitteeseen sidoksissa olevia motiiveja, kuten tässä esiteltävät hallinta-, esiintymis- ja kilpailumotiivit sekä epäonnistumisen pelko ja syyllisyysmotiivit. Suoritusmotiivit voivat olla soittajasta itsestään lähteviä, sisäisiä motiiveja. Ne voivat olla myös ulkoisten virikkeiden tai velvoitteiden synnyttämiä ulkoisiksi jääviä motiiveja, joita soittaja ei miellä sisäisiksi motiiveikseen ja tavoitteikseen.

Musiikinopiskelua koskeva motivaatiotutkimus korostaa suoritusmotivaatiota keskeisenä motivaation lajina (mm. de la Motte-Haber 1985). Suoritusmotivaatio ymmärretään tällöin yleistyneeksi motivaatioksi, johon sisältyy myös itse oppimistapahtuma (Kosonen 1996, 58). De la Motte-Haber (1985) on havainnut, että suoritusmotivaatio musiikkisuorituksissa on yhteydessä yleiseen koulumenestykseen. Onnistuminen ja menestyminen on oman ponnistelun tulosta ja epäonnistuminen "huonoa tuuria". (de la Motte-Haber 1985, 354.) Madsenin (1972, 41) käsitys on, että suoritusmotiivit ovat hankittuja motiiveja ja ne ovat yhteydessä kasvatukseen.

Soitonopetuksessa suoritusmotivaatio voi korostua, jos tavoitteiden saavuttamista kontrolloidaan tutkinnoilla ja arvioilla. Kosonen (1996) toteaa, että motivaationa suoritusmotivaatio ei liene kovin suotuista, koska suorittaminen omien sisäisten tavoitteiden saavuttamiseksi sisältää paineita oikein ja hyvin suoriutumiseen. Musiikillinen saavutusmotivaatio voi olla positiivinen motivaatio soitonopiskelijalle, jonka soittamista määrittävät ulkoapäin annetut tavoitteet, jotka soittaja on mieltänyt merkityksellisiksi. (Kosonen 1996, 58.)

4.2.1 Hallintamotiivit

Hallintamotiiveissa suoriutuminen on painottunut sisäiseen motivaatioon ja tehtäväorientoituneeseen tilanteenhallintaan (Kosonen 1996). Toisaalta hallintaan sisältyy myös osaamista ja ymmärtämistä yleisemmällä tasolla, ilman tietoista tehtäväorientaatiota. Lähtökohtana on soittajan omakohtaiset tavoitteet ja halu niiden saavuttamiseen. (Kosonen 1996, 59.) Positiivisina motiiveina hallintamotiivit

virittävät oppimismotiiveja ja edistävät itsenäistä työskentelyä (vrt. Kosonen 1991, 43).

Hyvä suoritus yhdistetään kyvykkyyteen, ponnisteluihin, tehtävän helppouteen ja hyvään onneen (Kuusinen 1991, 188). Voimakkaan suoritusmotivaation omaava soittaja valitsee mieluummin vaikeustasoltaan keskinkertaisia soittotehtäviä omiin taitoihinsa nähden, jolloin hän varmistaa suoriutuvansa tehtävästä "kunnialla". Kun soittaja onnistuu, hänen omat kykynsä ja tehtävän hallinta korostuvat. Onnistuminen on soittajan mielestä riippuvainen nimenomaan hänestä itsestään eikä ulkoisista vaikuttimista (vrt. Kuusinen 1991, 188). Onnistunut suoritus ja hyvä hallinta voidaan kokea voimakkaana elämyksenä jopa niin, että tuo elämys virittää uuden, edellä mainitun soittamisen tuottamiin elämyksiin perustuvan motiivin (Kosonen 1996, 59).

4.2.2 Motiivina musiikin esittäminen

Perinteiset esityskäytännöt ovat usein soittamisen kriteereinä niin soittajalle itselleen kuin ulkopuoliselle kuulijallekin. Länsimaisessa kulttuurissa elää intensiivinen erinomaisuuden kaipuu, mistä ovat lähtöisin myös musiikille asetettavat odotukset (Kurkela 1993, 260). Soittaja arvioi suoritustaan jo soittotilanteessa kriteereinään muun muassa oma minäkäsitys ja aiemmat musiikkikokemukset. Esiintymistilanne on aina myös vuorovaikutustilanne, jolloin soittaja huomioi omissa kriteereissäänkin vastaanottajan ja hänen odotuksensa. Tällöin musisoiminen ja omien musiikkikokemusten välittäminen saattaa muuttua toissijaiseksi "oikein soittamisen" kustannuksella (Kosonen 1996, 59). Motiiviksi soittamisessa voi myös muodostua oman tietämyksen ja sivistyksen esiintuominen, koska ihminen luonnostaan pyrkii antamaan itsestään mahdollisimman positiivisen kuvan.

Musiikin esittämiseen niin soittotunti- kuin muissakin esiintymistilanteissa vaikuttaa soittajan luottamus itseensä soittajana (Kosonen 1996, 60). Hyvän itseluottamuksen omaava soittaja uskoo omaan tulkintaansa ja uskaltaa sen myös esittää muille. Yhdessä esiintyminen ja soittaminen saattaa luoda positiivista esiintymismotivaatiota ja helpottaa soittajan jännitystä.

Musiikkioppilaitoksissa tutkinnot ja muut esiintymiset ovat olleet keskeinen osa opiskelua. Esiintyminen voikin olla hyvä motiivi saada kappale tai kokonainen

ohjelmisto valmiiksi. Kaikki soittajat eivät suinkaan koe esiintymistilanteita positiivisina motivaatiota lisäävinä tilanteina, vaan esiintymistä pelkäävälle oppilaalle tutkinto voi olla jopa syy soitonopiskelun lopettamiselle. Jämsän (1984) tutkimustuloksissa on havaittavissa nuorten musiikkikoululaisten haluttomuus esiintyä, erityisesti kurssitutkinnoissa ja muissa oppilaitoksen tilaisuuksissa. Tutkintotilanteet olivat toiseksi suurin syy opiskelun lopettamiseen, tytöillä lähes yhtä paljon vaikuttava tekijä kuin harjoittelumotivaation puute. (Jämsä 1984, 58, 60.)

4.2.3 Kilpailumotiivi

Suoritusmotiivi voi joskus muuntua kilpailumotiiviksi (Kosonen 1996, 60). Positiivista, sisäistä kilvoittelua oman itsensä kanssa se on esimerkiksi silloin, kun soittaja osallistuu kilpailuihin kehittääkseen itseään ja saadakseen esiintymistilaisuuksia ja julkisuutta. Jos soittaja vertailee itseään toisiin soittajiin, voi motiiviin liittyä tällöin negatiivisiakin piirteitä, kuten omien taitojen ja mahdollisuuksien aliarviointia. Nuorta harrastajaa keskinäinen vertailu voi ahdistaa ja heikentää soittamisen musiikillista motivaatiota. Kosonen (1996) toteaa, että pitkäkestoisena primäärimotiivina ja motivaation määrittäjänä kilpailumotiivi on epätodennäköinen. Lyhytkestoisempaan se voi olla hyvä motiivi, kun soittaja ulkoisen ja sisäisen yllykkeen siivittämänä työskentelee saavuttaakseen parhaan mahdollisen tuloksen. (Kosonen 1996, 61.)

4.2.4 Epäonnistumisen pelko ja syyllisyys, opittu avuttomuus

Suoriutumiseen ja onnistumiseen liittyy myös se vastapuoli, epäonnistumisen pelko ja syyllisyys (Kosonen 1996, 61). Epäonnistumista pelkäävän mielestä huono menestys on lahjakkuuden puutetta ja hyvä menestys jollakin tavalla sattuman ja kohtalon tulosta (de la Motte-Haber 1985, 354). Hän saattaa ahkeroida oppiakseen annetut tehtävät, mutta taustalla koko ajan vaaniva epäonnistumisen pelko vaikeuttaa tehokasta oppimista. Jokainen soittaja kokee joskus epäonnistumisen pelkoa, mutta pitkäkestoisena motiivina se on lähellä opittua avuttomuutta (Kosonen 1996, 61).

Epäonnistumista pelkäävä nuori yrittää usein kaikin keinoin täyttää läheistensä odotukset. Nuorelle tärkeät ihmiset, oma perhe ja erityisesti voimakastahtoiset äidit, voivat luoda epäonnistumisen pelkoa odotuksillaan (mm. de la Motte-Haber

1985, 354). Myös kasvatustekniikat heijastuvat odotuksiin ja niiden suorituskeskeisyyteen (Gellrich 1986b, 270). Syyllisyys tekemättä jättämisistä liittyy läheisesti epäonnistumisen pelkoon. Pystyisin parempaan, jos olisin soittanut enemmän jne. Soittamisen kannalta nämä motiivit eivät ole toivottavia, koska ne voivat heikentää ja ehkäistä musiikillisia soittamisen motiiveja usein enemmän kuin luoda niitä.

Kun ihminen uskoo jo etukäteen, ettei hän voi vaikuttaa kohtaloonsa, on kyseessä opittu avuttomuus (Abrahamson ym. 1978, 51). Syynä eivät ole motivationaaliset tekijät vaan emotionaalinen asenne, mikä heijastuu heikosta itsetunnosta (vrt. Abrahamson ym. 1978, 51; de la Motte-Haber 1985, 354). Jos nuori soittaja on sitä mieltä, että hänen musiikilliset kykynsä ovat heikot, hän jo omalla asenteellaan estää oppimista (Kosonen 1996, 61).

4.3 Vuorovaikutukseen perustuvat motiivit

Soittaja elää jatkuvassa vuorovaikutussuhteessa ympäristöönsä ja tämän kautta viriää myös erilaisia motiiveja soittamiseen. Motivoitumisen kannalta keskeisiä ovat kontaktit toisiin soittajiin ja opettajaan, malli ja mallina oleminen sekä kannustus (Kosonen 1996, 62).

4.3.1 Kontaktimotiivit

Kontaktimotiivi suuntaa kontaktia hakevaa käyttäytymistä sekä yksilöihin että ryhmiin (Madsen 1972, 29). Musiikin esittäminen voi olla yksi kontaktimotiivia virittävä tilanne, mutta erityisesti sellainen vuorovaikutustilanne, missä molemmat osapuolet ovat soittamassa, virittää kontaktimotiivia. Motiivi voi olla tilannekohtainen tai pitkäkestoinen.

Nimenomaan nuorille kontaktimotiivi on merkityksellinen, koska yhteys vertaisryhmään on tärkeä vertaisryhmän merkityksen kasvamisen myötä. Kontakteja syntyy etenkin yhtyeissä, ja joskus on jopa vaikea määrittää, onko tärkeämpää musiikin tekeminen vai yhdessä oleminen.

Kontaktimotiivin sisältöön vaikuttavat ryhmän koko, rakenne ja luonne. Samanhenkisen harrastusryhmän, esimerkiksi orkesterin tai "rokkibändin", jäsenet

motivoivat toisiaan musiikillisesti todennäköisesti enemmän kuin esimerkiksi koulun musiikkiryhmäläiset, missä oppilailla voi olla hyvin erilaisia taustoja ja musiikkimakuja.

Kososen (1996) mukaan soittotunneilla käyvälle nuorelle on kontakti opettajaan yksi tärkeimpiä soittamiseen liittyviä vuorovaikutustilanteita. Tilannekohtaisena motiivina opettajakontakti vaikuttaa jokaisella soittotunnilla tunnin ilmapiiriin. Opetukseen ja sitä kautta myös motivaatioon pitkäkestoisemmin vaikuttavat opettajan ammattitaidon, koulutuksen ja kokemuksen ohella myös hänen henkilökohtaiset ominaisuutensa. (Kosonen 1996, 62.) Näitä henkilökohtaisia ominaisuuksia Lotti (1988, 81) pitää tärkeinä tarkastellessaan eroja eri opettajien tulosten välillä. Parhaiten opettaja motivoi ollessaan kannustava, mutta silti myös riittävän vaativa. Opettajan vaikutus motivaatioon ei rajoitu pelkästään kontaktimotiiviin, vaan se heijastuu soitonopiskelijalla tietoisesti tai tiedostamatta koko motivaatioon.

4.3.2 Malli

Kososen (1996) mukaan malli voi olla realistinen tai idealistinen esikuva tai idoli, joka herättää ihailua ja arvostusta ja motivoi omalla esimerkillään. Erilaiset minään kohdistuvat odotukset ovat tärkeä mittapuu sille, millainen sisällöltään ja miten merkityksellinen ja kestoaltaan vahva malli-motiivi voi olla. Se, ohjaako minäkäsitystä ihannoitu vai sitoutunut mielikuva ihanneminästä, vaikuttaa mallin "valintaan". Vertaisryhmään samaistuminen on usein tiedostamatonta mallien mukaista käyttäytymistä. Soittajakaverit ja heidän soittamansa musiikki ovat usein tärkeä ja positiivinen malli soittamiselle. (Kosonen 1996, 63.)

4.3.3 Auttamis- ja solidaarisuusmotiivi

Auttamismotiivia voi ilmetä esimerkiksi yhtyeissä ja orkestereissa. Taidoissaan pidemmällä olevat ohjaavat soittajatovereitaan ja soittavat heidän tukenaan. Kososen (1991) mielestä tämä motiivi ei niinkään vaikuta suoraan oppimistehtävän sisältöön kuin yleiseen ilmapiiriin ja sen luomaan positiiviseen motivaatioon. Jotta tälle motiiville olisi tilaa, on oltava vähän kilpailua ja runsaasti keskinäistä solidaarisuutta. (Kosonen 1991, 47.) Tietynlaisena mallina oleminen voi virittää positiivisia hallintamotiiveja ja vahvistaa soittajan itsetuntoa.

4.3.4 Kannustus

Nuorten motiivien muodostumisessa on perheellä keskeinen sija. Vanhempien ja ystävien kannustus eri tilanteissa heijastuu motivaatioon pitkäkestoisemminkin. Kun soittaja tuntee, että hänelle tärkeät ihmiset hyväksyvät ja tukevat hänen harrastustaan, se vahvistaa hänen itseluottamustaan soittajana ja motivoi positiivisesti (Kosonen 1996, 64). Myös opettaja vaikuttaa kannustuksellaan ja tuellaan osaltaan siihen, miten merkityksellinen ja kiinnostava soittaminen on harrastusten joukossa (Gellrich 1986b, 268).

4.4 Ulkoiset virikkeet

Ulkoiset virikkeet ovat nimensä mukaisesti soittamiseen soittajan ulkopuolelta vaikuttavia, motiiveja virittäviä tekijöitä (Kosonen 1996, 64). Esimerkiksi soittajakaverilta lainaksi saatu nuotti on ulkoinen virike, joka virittää sisäisen motiivin, halun tutustua nuottiin ja oppia soittamaan siitä.

Soittamisen mahdollistavat ulkoiset edellytykset ja virikkeet Gellrich (1986b) jakaa Raeitelia (1983) siteeraten välittömiin ja toissijaisiin ympäristövaikutuksiin sekä toisaalta elollisiin ja aineellisiin vaikuttajiin. Elollisista vaikuttajista tärkeimpiä välittömiä vaikuttajia ovat perhe ja vertaisryhmä sekä mahdollisesti myös opettaja ja muut esikuvat. (Gellrich 1986b, 270.) Nämä on ryhmitelty edellä vuorovaikutusmotiiveihin. Aineelliset edellytykset on ryhmiteltävissä paikallisiin, ajallisiin ja materiaalsiin puitteisiin (Gellrich 1986b, 270).

Soittamisessa yksi tärkeimmistä materiaalisista virikkeistä on soitin ja soittamisolosuhteet. Erityisesti motivoivan vaikutuksen huomaa silloin, kun olosuhteissa tapahtuu muutoksia. Uusi laadukkaampi soitin tai parempi harjoittelutila luo uutta tilannekohtaista motivaatiota, jonka kesto on jo riippuvainen muista motiiveista.

Joukkotiedotusvälineet ja nuorisokulttuurin eri muodot ovat myös tärkeitä ulkoisia vaikuttajia (vrt. Vepsäläinen 1980, 53). Ne luovat realistisia ja idealistisia malleja ja odotuksia soittamiselle (Kosonen 1996, 64).

4.5 Välineelliset motiivit - hyöty ja ulkoiset palkkiot

Jos soittaminen on keino jonkun päämäärän saavuttamiseksi, on kyseessä välineellinen motiivi. Soittotaidosta on esimerkiksi hyötyä monilla aloilla jo opiskelemaan pyrittäessä. Kosonen (1996) toteaa, että nuorelle tällainen hyötymotiivi on ymmärrettävä ja sen merkitys voimistuu iän myötä. Kuitenkin ilman musiikillisia motiiveja ja tavoitteita välineellinen motiivi ei pitkäkestoisena ja primääri-motiivina ole soittamisen kannalta kovinkaan positiivinen. (Kosonen 1996, 65.)

Kososen (1996) mukaan soittotaidosta koitua hyöty on tavoitteena abstrakti, mutta välineellisen motiivin päämäärä voi olla myös palkkio. Se voi toki olla sisäinen, soittajan oma mielihyvä onnistuneesta tavoitteen saavuttamisesta. Motiivina sen voi tulkita myös saavutusmotiivina. Palkkio voi olla myös jokin ulkoinen palkkio, esimerkiksi polkupyörä, jolla ei välttämättä ole mitään tekemistä itse soittamisen kanssa. Tässä tapauksessa motiivia ei voi pitää erityisen musiikillisena. Se voi kyllä olla hyvinkin merkityksellinen ja kestoiltaan pitkä, mikä vaikuttaa myös tilannekohtaisiin motiiveihin kaukotavoitteena. Jos soittamista motivoi pelkästään ulkoinen palkkio, jää oppiminen pinnalliseksi ja ulkokohtaiseksi eikä motivaatio soittamisen kannalta ole lainkaan suotuisa. (Kosonen 1996, 65.)

Kosonen (1996) toteaa vielä, että välineellinen motiivi tilannekohtaisena harjoittelumotiivina lienee tuttu jokaiselle soittajalle. Opetellaan ensin pienempiä kokonaisuuksia, jotta pystytään oppimaan ne kokonaisuutena. Tavoite ja motiivi opettelulle on silloin musiikillinen kaukotavoite, johon liittyy useampia välitavoitteita. Välineellisen motiivin päämäärä on tällöin työstettävä kappale ja motiivin voi määrittää itse asiassa myös ohjelmistoon perustuvaksi motiiviksi. (Kosonen 1996, 65 - 66.)

4.6 Muita, soittajan persoonallisiin ominaisuuksiin liittyviä motiiveja

Kosonen (1996) on edellä kuvattujen motiivien lisäksi määritellyt soittajan persoonallisuuteen liittyviä tekijöitä, jotka voivat myös olla motiiveina soittamiseen. Ne ilmenevät esimerkiksi spontaanina innostuneisuutena ja tunnollisuutena käyttäytymisessä yleensä. Soittamisen merkitys on lähinnä siinä, että toimii mahdollisimman hyvin omaa minäänsä suojellen ja omaa minuuttaan kehittäen. (Kosonen 1996, 66.)

4.6.1 Uteliaisuus ja kiinnostus

Uteliaisuus on de la Motte-Haberin (1985, 362) mielestä spontaani sisäinen motiivi lapsella ja kiinnostuminen yhä uusista asioista on rikkaus koko persoonalle. Nuorten kiinnostuksen kohteet vaihtelevat jaksoittain (Salmon 1982, 121). Nuori kokeilee erilaisia harrastuksia ja vaikuttaa aluksi hyvin motivoituneelta, mutta kiinnostus laimenee suhteellisen pian ja motivaatiokin heikkenee. Kyse on nuoren kehitysvaiheelle tyypillisestä uuden kokeilemisestä ja sitä kautta omien vahvuusalueiden ja oman identiteetin etsimisestä (Kosonen 1996, 66).

Spontaani uteliaisuus ja mahdollisuudet uuden kokeilemiseen ja kokemiseen ovat tärkeitä nuoren elämää ja tulevaisuutta ajatellen. Tärkeiksi koetut toiminnot jatkuvat ja motivaatio niissä vahvistuu. Jokaisesta kokemuksesta jää jotain omaan kokemusmaailmaan, eivätkä muistot lyhytaikaisista kokeiluista välttämättä ole ollenkaan kielteisiä. Merkitykset ja kiinnostuksen kohteet voivat muuttua ja joku toinen harrastus tulee toista tärkeämmäksi.

Pelkkä uteliaisuus riittää soittamisen aloittamiseen. Pitempiaikaista kiinnostusta tarvitaan sitten soittotaidon opetteluun. Kiinnostus on tarpeellinen yleismotiivi, mutta ilman muita, musiikillisia ja hallintaan liittyviä motiiveja, se ei vie soittotaitoa paljonkaan eteenpäin. Soittamisesta saadut onnistumisen ja epäonnistumisen kokemukset vaikuttavat kiinnostuksen pysymiseen ja mikäli soittamisen kautta saadaan onnistumisen elämyksiä, ne luonnollisesti lisäävät kiinnostusta.

4.6.2 Vakiintuneet tottumukset

Vakiintuneet tottumukset ovat neutraaleja ylläkkeitä (Kosonen 1991, 46). Tottumus lienee yleinen sekä positiivisesti että negatiivisesti vaikuttava motiivi muusikko-perheissä ja perheissä, joissa on useampia musiikkia harrastavia lapsia. Musiikilliset virikkeet vahvistavat perinnöllisiä taipumuksia ja nämä yhdessä luovat odotuksia itselle ja muille. Odotuksia luovat musiikin ja soittamisen asema ja merkitys perheessä, mahdollisesti soittavat vanhemmat ja sisarukset ja jopa asema sisarussarjassa (Gellrich 1986b, 270). Perheen ohella vakiintuneita tottumuksia luovat kasvuympäristön mahdolliset musiikkiperinteet, jotka heijastuvat myös musiikki- ja musiikinopetustarjontaan (Kosonen 1996, 67). Esimerkiksi juuri Kaustisella kansanmusiikki on kuulunut ja kuuluu edelleen kiinteästi paikkakunnan elämään.

Kososen (1996) mukaan tottumuksen vaikutus motivaatioon voi olla monenlainen. Se voi virittää motiivin soittamisen aloittamiseen, mutta primäärimotiivina se tuskin kovin pitkälle soittamista vie. Useimmiten nuorilla soittajilla tottumus on nimenomaan motivaatiota ylläpitävä motiivi. Murrosiän kuohunnassa tottumus voi viedä soittoharrastusta eteenpäin, jolloin siihen löytyy taas uusia, positiivisia motiiveja. Tottumus voi myös johtaa vääriin odotuksiin ja uhmaan toisten odotuksia vastaan. Tästä on osoituksena muusikkoperheiden "mustat lampaat", jotka tietoisesti välttävät aktiivista musiikin harrastamista, varsinkin juuri puberteetti-ässä. Soittamisen ainakin näennäinen lopettaminen on enemmänkin vastalause yleisiä odotuksia vastaan. (Kosonen 1996, 67.)

4.6.3 Velvollisuudentunto ja väkinäisyys

Jos soittamiseen liittyvät tavoitteet ovat lähtöisin yksilön omasta arvomaailmasta ja ovat mielekkäitä ja merkityksellisiä, ne luovat sisäisiä velvoitteita tavoitteiden toteuttamiseksi ja onnistumisen tunteita tavoitteiden toteuduttua (Kosonen 1996). Mikäli noita velvoitteita ei pysty täyttämään, on seurauksena häpeäntunne ja pettymys omaan itseensä. Sisäiseen velvollisuudentuntoon liittyy keskeisesti minäkäsitys ja odotukset ihanneminästä. Jos mielikuva itsestä on realistinen, omat sisäiset odotuksensa ja velvollisuutensa itseä kohtaan pystyy täyttämään. Jos mielikuva on idealistinen, voi velvollisuudentunto itseä kohtaan muodostua ahdistavaksi ja jopa soittamista estäväksi motiiviksi. (Kosonen 1996, 68.)

Jos tavoitteet asetetaan ulkoa päin, on kysymyksessä ulkoinen velvollisuudentunto. Käydään soittotunnilla, koska vanhemmat sitä haluavat. Motivaatio ei kohdistu soittamiseen, vaan vanhempien miellyttämiseen (Kosonen 1996, 68). Velvollisuudentunto vaikuttaa jollakin tasolla kaiken aikaa. Harjoittelumotivaation yhteydessä opiskelijalta vaaditaan tilannekohtaista velvollisuudentuntoa. Positiivista velvollisuudentuntoa yhteissoittotilanteissa herättää yhteinen vastuu yhteisten tavoitteiden toteuttamisesta.

Lähtökohta oppimiselle on huono, kun soittaminen koetaan välttämättömänä, mutta väkinäisenä. Kososen (1996) mukaan tilannekohtaisena motivaationa väkinäisyyttä tuottaa esimerkiksi tilapäinen väsymys ennen soittotuntia tai epämieluisat soittotehtävät. Jatkuvana motiivina väkinäisyyteen liittyy yleensä ulkoapäin annettuja ehtoja. (Kosonen 1996, 68.)

5 PERHONJOKILAAKSON KANSALAI SOPISTON VIULUPIIRITOIMINTA

Kun tutkimuksen teoreettinen tausta on selvitetty, on aika siirtyä itse tutkittavaan ryhmään. Kansanmusiikki elää Perhonjokilaaksossa voimakkaana ja tälle pohjalle on pitkälti rakentunut myös kansalaisopiston musiikkitoiminta. Perinteitä halutaan vaalia ja opettaa tuleville sukupolville muun muassa pelimannimusiikin ja viulunsoiton kautta.

Mauno Järvelä kertoo Uusi Kansanmusiikki -lehden haastattelussa (Saha 1993), että vuonna 1982 Perhonjokilaakson kansalaisopiston rehtori Heikki Julkunen pyysi häntä jatkamaan pelimannipiirien pitämistä Kaustisella. Opetustoiminnassa oli ollut pitkäaikainen tauko, kun Aaro Kentala, myös suuri kansanmusiikin vaikuttaja ja säveltäjä Kaustisella, ei sairastuttuaan enää voinut jatkaa kyseessä olevaa työtä. Toiminta jatkui lasten pelimannipiireinä, ja osallistujia oli noin 15. Opetusta oli aluksi yhdessä tai kahdessa kansalaisopiston piirissä ja muutaman viikkotunnin verran. Innostus levisi kuitenkin nopeasti, ja parin vuoden kuluttua mukana oli 80 oppilasta ja vuonna 1993 oppilasmäärä oli yli 150. (Saha 1993, 6.) Vuoden 1997 oppilasmäärä, myös yli 150, kertoo harrastuksen suosion säilyneen ja vakiintuneen jokilaaksossa.

Järvelän mukaan (Saha 1993) tärkeää oli heti alussa innostunut palaute vanhemmilta ja yleisöltä. Lapset pääsivät jo ensimmäisen vuoden jälkeen esiintymään Kaustisen kansanmusiikkijuhlille, ja vastaanotto oli innostunutta. Järvelä toteaaakin, että se on edellytys onnistumiselle, koska innostus tarttuu helposti näin myös lapsiin. (Saha 1993, 6.)

Festivaaleilla esiintyvä viulupiiriläisten ryhmä sai nimen Näppäripelimannit. Nimi juontaa juurensa vanhasta Järvelän kylän koulukielestä. Alakoululaisia on kutsuttu perinteisesti näppärikoululaisiksi ja yläluokat ovat olleet nappikoululaisia. Nimitykset tulevat nepparista ja napista. Myöhemmin Ala-Könni -opiston kesäkurssien myötä näppäripelianneja saapui Kaustiselle ympäri Suomea ja vähitellen alettiin puhua Mauno Järvelän näppäripedagogiikasta. Jo useiden vuosien ajan Järvelä on kiertänyt eri puolella Suomea opettamassa ja kertomassa opetusmenetelmistään ja yhtenä hänen tavoitteenaan onkin, että idea leviäisi myös muualle.

5.1 Kansanmusiikki Perhonjokilaaksossa

Perhonjokilaakson muodostavat neljä kuntaa; Perho, Halsua, Veteli ja Kaustinen. Koko jokilaaksossa on vahva musiikkiperinne ja ennen kaikkea kansanmusiikkiperinne. Jokilaaksossa on ymmärretty musiikin ja perinteen merkitys ja sen säilyttämisen tärkeys. Kaustisesta on muodostunut Suomen kansanmusiikkielämän tärkeä kiinne kohta mm. Kansanmusiikkifestivaalien, Kansanmusiikki-instituutin, Kansantaiteenkeskuksen ja Kansansoitinmuseon ansiosta. Tämä musiikillinen ympäristö on kuitenkin muodostunut vuosikymmenien ja -satojen saatossa, ja siirtynee edelleen sukupolvelta toiselle.

Vanha kaustislainen sanonta "Kaustiselle pitää syntyä fiuli kainaloonsa, ja itkiäkki vain nuotilhen" kuvaa osuvasti kaustislaisten musiikkiharrastuksia edelleen. Kaustisen historiassa (Komulainen ja Niiniluoto 1983) kerrotaan, että itse Antti Chydenius, Kokkolan kirkkoherra, joutui nuhtelemaan tämän emäseurakunnan vauraimman kyläkunnan nuorisoa sen innostuessa tanssimaan jopa kinkeripäivän iltana. Ensimmäiset pelimannit tunnetaankin heidän kirjattujen rangaistustensa vuoksi. (Komulainen ym. 1983, 3.)

Kaustisen ensimmäisenä pelimannina (Komulainen ym. 1983) mainitaan 1807 syntynyt Markun Joonas eli Joonas Varila, jonka tiedetään soittaneen viulullaan monet häät, tanssit, hautajaiset ja muut juhlat. Viulu tuli Kaustiselle jäädäkseen ja syrjäytti kanteleensoiton. Kuuluisin kaustislainen oli viime vuosisadalla kuitenkin kanteleensoittaja ja kansanlaulaja Kreeta Haapasalo (1813 - 1893), joka kiersi ympäri maata vuosikymmeniä ja teki suuren vaikutuksen ajan suurmiehiin. (Komulainen ym. 1983, 4.)

Tämän vuosisadan puolivälissä Kaustisen musiikielämä oli aika hiljaista verrattuna aikaisempiin vuosiin, kirjoittaa Junnila (1987). Silloin alkoikin tiettyjen henkilöiden, esimerkiksi Santeri Isokankaan (1895 - 1967), toimesta perinteen tietoinen elvyttäminen. Naapurikuntien kanssa järjestettiin soittokilpailuja, joilla pyrittiin innostamaan ihmisiä uudelleen perinnumusiikin pariin. 1950 - 60 -lukujen vaihteessa Konsta Jylhä ja Purppuripelimannit nousivat ihmisten esikuviksi ja virittivät musiikin harrastusta uudelleen. 1968 Kaustinen järjesti ensimmäiset Kansanmusiikkifestivaalit, josta alkoi kansanmusiikin voimakas nousun kausi. (Junnila 1987, 796 - 797.)

Nykyään kansanmusiikki elää Kaustisella voimakkaana. Nuorison harrastuksissa musiikilla on keskeinen sija, ja harrastusmahdollisuudet ovatkin hyvät. Kansalaisopisto on antanut jokaiselle lapselle mahdollisuuden aloittaa soitto- tai kansantanssiharrastuksen, Kansanmusiikkifestivaalit tarjoavat lapsille ja nuorille ainutlaatuisen tilaisuuden tutustua muihin kulttuureihin ja ennen kaikkea ne antavat tilaisuuden päästä itse esiintymään. Vanhat pelimannit ovat edelleen nuorten malleina perinteisen kansanmusiikin soitossa, vaikka nuoret luovatkin omaa tyyliään ja yhdistävät musiikin eri lajeja.

Perhonjokilaakson muut kunnat omaavat myös vahvat kansanmusiikkiperinteet, vaikka niistä ei yleensä niin paljon puhuta kuin Kaustisen kansanmusiikista. Veteli ja Halsua ovat kuuluisia monista tunnetuista kanteleensoittajistaan ja Veteli kisasi myös ansiokkaasti tämän vuosisadan puolivälin viulunsoittokilpailuissa Kaustisen kanssa. Nykyään joka kunnassa on siis mahdollisuus kansanmusiikin soittamiseen ja opiskeluun kansalaisopiston ansiosta. Kesällä "keskus" siirtyy Kaustiselle Näppärikurssien ja Kansanmusiikkifestivaalien myötä, mutta kun syksy taas koittaa, on jokaisella mahdollisuus käydä soittotunneilla vaikka omalla kylällä.

5.2 Mauno Järvelä ja "Sisuki-menetelmä"

Mauno Järvelä (s. 1949) on kaustislainen kolmennen polven pelimanni ja muusikko. Järvelän suku on vahvasti mukana Kaustisen ja erityisesti Järvelän kylän musiikin historiassa: isoisä Antti Järvelä (1876 - 1955) oli vuosisadanvaihteen pelimannitaitureita, isä Johannes Järvelä (1905 - 1992) oli ensimmäisiä Kaustisen kansanmusiikkijuhlien nimittämiä mestaripelimanneja. Mauno Järvelän muusikkous on näkynyt erityisesti suomalaisen kansanmusiikin uuden nousun aalloilla (Saha 1993, 4).

Järvelä aloitti oman muusikon uransa 7 - 8-vuotiaana pelimannimusiikin parissa "tämmääjänä" eli harmonin soittajana, kirjoittaa Saha (1993). 1950-luvun puolivälin jälkeen musiikillinen toiminta Järvelän kylässä oli uskomattoman monipuolista, ja vanhemmat pelimannit ja muutkin muusikot olivat pikkupoikien ja nuorison esikuvina. Viulunsoiton Mauno Järvelä aloitti alle 6-vuotiaana itseksensä soitellen ja tietenkin pelimannien esikuvaa noudattaen. Keskikoulun aloittamisen aikoihin Järvelä sai ensimmäiset viulutuntinsa Juha Kankaalta. Ensioppien jälkeen opettajaksi tuli Anna-Liisa Fordell ja opetus tapahtui Kokkolan Työväenopistossa. Lukioaikoina Järvelä aloitti soitto-opinnot Onni Suhosen yksityisoppilaitilana Helsingissä, ja ylioppilaaksi tulon jälkeen hän siirtyi Sibelius-Akatemiaan vuonna 1969. "Paperipätevyys" Sibelius-Akatemiasta jäi saamatta, mutta Järvelä soitti paljon esim. kamarimusiikkia eri kokoonpanoissa. Opiskelujensa ohella hän meni 1970 Suomen kansallisoopperan orkesteriin, ja vuosina 1971 - 1978 hän toimi Radion sinfoniaorkesterissa. 1978 Järvelä palasi perheineen takaisin Kaustiselle, ja päätyönantajana oli 80-luvun puoliväliin saakka Kokkolan orkesteri. 1980-luvun alussa Järvelä aloitti sivutyönään Perhonjokilaakson kansalaisopiston opettajana pelimannipiirien vetäjänä, ja 80-luvun puolivälissä työ kansalaisopistossa muuttui päätoimeksi. (Saha 1993, 4.)

Koko opiskeluaikansa Järvelä soitti myös pelimannimusiikkia oman kylänsä Järvelän kylän pelimanneissa. 1970-luvun "kuuma nimi" suomalaisessa kansanmusiikissa oli Kankaan pelimannit, jossa myös Mauno Järvelä oli mukana. 80-luvulla Järvelä liittyi Järvelän pikkupelimanneihin, nykyään JPP, jonka suosio on edelleen vankka sekä Suomessa että ulkomailla.

1993 Mauno Järvelälle myönnettiin opetushallituksen Cygnaeus-palkinto, joka jaettiin tunnustuksena sekä yksilöllisistä että yhteisöllisistä kasvatuksellisista

ansioista. Musiikinopettaja Mauno Järvelä palkittiin pelimanniviulismiin pohjautuvan lasten musiikkikasvatusjärjestelmän kehittämisestä (Palm 1993, 4).

Kuten sanonta kuuluu, on rakkaalla lapsella monta nimeä. Näppäripedagogiikka, pelimanniviulismi, "Sisuki-menetelmä" - niitä riittää tässäkin tapauksessa. Järvelän opetusmenetelmiä on verrattu joskus suzuki-metodiin, on puhuttu siis "sisuki-menetelmästä". Järvelä myöntää ottavansa "hanakasti" vastaan kaikenlaisia virikkeitä muista metodeista, mutta yksipuolisesti hän ei kuitenkaan sitoudu mihinkään tiettyyn menetelmään jo pelkästään siksi, ettei ole omasta mielestään perehtynyt tarpeeksi esim. suzuki-metodiin (Saha 1993, 6). Toisaalta nimi kuvastaa hyvin sitä tosiasiaa, että sisua jos mitä tarvitsee sekä oppilas että opettaja soittamisen maailmassa.

5.2.1 Opetuksen tavoitteet

Järvelä on todennut: "Juju on siinä, että saavutetaan positiivinen pohjavire, ja lapset osaavat arvostaa taitojaan. Silloin he myös käyttävät niitä." (Kansanmusiikki 1989 (2), 25.)

Järvelän mukaan (haastattelu 1.2.1998) toiminnan alkaessa tavoitteena oli yksinkertaisesti saada porukka, jonka kanssa voisi soittaa ja edetä. Kun kaikki alkoikin toimia hyvin ja soittajien määrä lisääntyi nopeasti, tulivat innostus ja uudet ideat mukana. Vuonna 1989 Järvelä on tiivistänyt Kansanmusiikkilehden haastattelussa musiikkikasvatuksensa tavoitteet neljään keskeiseen ajatukseen. Ehkä tärkeimpänä Järvelä pitää pyrkimystä demokratiaan. Hänen mukaansa kaikille on annettava mahdollisuus oppia musiikkia. Tästä muodostuukin toinen keskeinen tavoite, eli toiminta on vietävä sivukylillekin täydentämään jo toimivien harrastuspiirien työtä. Seuraavana Järvelä esittää tavoitteen harrastuksen jatkuvuudesta, eli tavoitteena on harrastuksen jatkuminen yli murrosiän, jolloin moni harrastus loppuu. Viimeiseksi Järvelä esittää luonnolliseen kasvuun liittyvien virikkeiden antamisen ja sen, että ne ovat sopusoinnussa päämäärätietoisien musiikiniopiskelun kanssa. (Kansanmusiikki 1989 (2), 24 - 25.)

Kuinka nämä tavoitteet voidaan saavuttaa? Järvelä toteaa haastattelussa (1989), että ensimmäinen periaate on, ettei pääsykokeita järjestetä. Kaikki halukkaat saavat tulla mukaan, ketään ei todeta "huonoksi", vaan kaikki saavat kehittää omia musiikillisia kykyjään. Harrastus- / harjoituspaikka täytyy tuoda lapselle tuttuun

ympäristöön ja tarpeeksi lähelle, jolloin lapset voivat itsenäisesti käydä tunneilla eikä esimerkiksi kuljetusongelmia synny. Samoin harrastuksella on tällöin mahdollisuus levitä laajalle pohjalle lapsen elinpiirissä, jolloin sosiaalinen ympäristö toimii kannustajana lapsen harrastukselle. Lapsen oma opiskelurytmi otetaan harrastuksessa huomioon; hänen opiskeluoikeutensa säilyy, vaikkei hän pysyisikään määrättyssä aikataulussa. Tutkinnot jätetään vapaaehtoisiksi, eli niihin kannustetaan niitä lapsia, jotka haluavat ja myös voivat niistä suoriutua. Ryhmämusisointia Järvelä pitää erittäin tärkeänä opetuksen muotona, sillä se on hyvä keino auttaa hitaampia eteenpäin, ja yhdessä soittaminen luo myönteistä yhteishenkeä. Lapsella tulisi olla myös mahdollisuus useampien soittimien kokeiluun ja monipuoliseen soittamiseen. Siis ei yksipuolisesti mitään musiikin lajia, vaan avointa näkemystä ympärille, ja eri musiikinlajien soittamista. (Kansanmusiikki 1989 (2), 24 - 25.)

Vuonna 1998 (haastattelu 1.2.1998) Järvelä kertoo tämän hetken tavoitteistaan. Hän pyrkii edelleen jo aikaisemmin mainittuihin tavoitteisiin, mutta lisäksi hän toivoo, että idea leviäisi myös muualle ja jokainen paikkakunta lähtisi kehittämään samankaltaista toimintaa omista lähtökohdistaan ja vahvuusalueistaan. Yhteissoiton ja kamarimusisoinnin taito on tärkeää, samoin oman soittamisen kautta tutustuminen erilaiseen musiikkiin. Paitsi että yhteissoittaminen auttaa hitaampia eteenpäin, syntyy siinä usein myös positiivista "kilpailuhenkeä" siten, että halutaan olla yhtä hyvä kuin kaveri, ja se taas puolestaan motivoi soittamaan enemmän. Myös onnistumisen kokemukset ja elämykset painottuvat Järvelän tavoitteissa.

Miten tavoitteet ovat sitten toteutuneet? Ensinnäkin voisi sanoa, että opetus on tuotu lasten luokse eikä lapsia opetuksen luokse. Joka kunnassa opetusta annetaan paitsi kirkonkylällä myös sivukylillä, lähinnä kouluilla. Opetuspisteitä oli vuonna 1997 neljän kunnan alueella kaikkiaan 11. Näppäripelimanneilla on Järvelän mielestä (1993) myös ilmevä halu musisoida; soittamisen ja harrastuksen ilo on säilynyt. Hänen mielestään toiminnassa on päästy jo niin pitkälle, että Näppäreistä ei tule pelkästään passiivisia musiikinkuluttajia. (Saha 1993.) Tein Mauno Järvelän haastattelun (1.2.1998) Kaustisen kamarimusiikkiviikolla, ja silloin Järvelä totesi, että viikon joka konsertissa oli näkynyt sekä vanhoja että nykyisiä Näppäreitä runsaasti, eli "pikkupelimannit" ovat löytäneet myös "taidemusiikin". Monet vanhimmat Näppäripelimannit myös opiskelevat musiikkia ammatikseen, uusia pikkuryhmiä on syntynyt koko ajan Näppäripelimannien sisällä heidän

omasta aloitteestaan ja monet säveltävät, sovittavat ja soittavat useissa eri kokoonpanoissa.

Omassa tutkimuksessani huomasin ainakin jonkinasteisen eron Kaustisen ja muiden kuntien välillä. Kaustisella soittaminen oli yleisempää ja harrastus vaikutti tietyllä tapaa kokonaisvaltaisemmalta kuin muissa kunnissa. Joillekin kaustislaisille nuorille kansanmusiikin soittaminen tuntui olevan enemmänkin elämäntapa kuin harrastus.

5.2.2 Opetusmenetelmät

Mauno Järvelän opetus on pääasiassa soitinopetusta ja keskittyy viulunsoiton opettamiseen. Hänen kanssaan yhteistyössä toimii peruskoulunopettajia, jotka ovat huolehtineet laulunopetuksesta. Järvelä näkee soittamisen ja laulamisen tasa-arvoisina musiikkikasvatuksen sisältöinä, joskin hän toteaa soittamisen olevan ehkä tärkeämpi, koska se kysyy motorisia taitoja, joiden aloittamisen siirtäminen liian myöhään rajaa aika lailla harrastuksen mahdollisuuksia (Saha 1993, 7).

Järvelä (haastattelu 1.2.1998) pitää parhaana soittamisen aloitusikänä 4 - 6 vuotta, jolloin motoriikka on jo tarpeeksi kehittynyt. Lapsen kärsivällisyys riittää myös paremmin yksinkertaisten asioiden moniin toistoihin, jolloin soittamisen perusasiat saadaan heti kuntoon. 7-vuotias haluaisi yleensä jo edetä nopeammin, eikä jaksaa innostua mielestään liian helpoista mutta niin tärkeistä perusteista. Opetus tapahtuu enimmäkseen yksilöopetuksena varsinkin alussa. Järvelä haluaisi käyttää enemmän aikaa ryhmässä soittamiseen, mutta aika ja resurssit eivät riitä kaikkeen. Ryhmässä soittaminen keskittyy enemmän juuri esiintymisten alle. Tutkimuksessani havaitsin, että kuntien ja kylien välillä oli suuria eroja siinä, kuinka paljon nuoret olivat soittaneet ryhmässä. Monien soittajien vastauksista myös ilmeni, he moni olivat kokeneet kansalaisopiston tunnit liian lyhyiksi, jotta olisivat ehtineet oppia tarpeeksi. *"Opetus oli muuten oikein hyvää, mutta aika oli liian lyhyt, vain noin 10 - 15 minuuttia kerrallaan"*, kirjoittaa tyttö ryhmästä A.

Järvelän opetus on aluksi aika pitkälle - pelimanniperinteen mukaisesti - korvakuulolta soittamista. Kappaleiden opettelu perustuu toistoon ja jäljittelyyn. Helpottava tekijä on varmasti se, että lapset ovat kuulleet monia soitettavia kappaleita pienestä pitäen ympäristössään. C-duuri marssi, Tutskovi, Amerikan

valssi yms. kuulostavat varmasti useimpien, ainakin kaustislaisten, lasten korvissa tutuilta. Ryhmässä soittaessa saa myös "naapurilta" tukea, jos ei heti muista, miten se kappale jatkuikaan. Pitemmälle ehtineiltä oppilailta vaaditaan nuottien osaaminen jo yksistään työn nopeuttamisen kannalta. Ilman nuotteja Järvelä ei voisi kuvitella opetustoimintansa sujuvan, kirjoittaa Saha (1993). Ryhmät ovat isoja, ja nuotit tekevät silloin harjoittelun käytännölliseksi, mutta eivät kuitenkaan rajoita tyyllisiä seikkoja. (Saha 1993, 7.) Nuotit eivät kuitenkaan ole itse tarkoitus, ja ryhmässä voi soittaa, vaikkei nuotteja olisi oppinutkaan. Nuotit saattavat kertoa joillekin vain suuntaviivaa, miten soitetaan; nuotteja ei varsinaisesti lueta paperilta, mutta kun ne ovat edessä, ne auttavat muistamaan, kuinka kappale menee. Toisaalta ryhmän paine voi olla suuri ja nuottien opettelu voi onnistua hyvinkin sosiaalisen "paineen" alla.

Perhonjokilaakson kansalaisopiston ryhmillä on myös yhteistyötä Keski-Pohjanmaan konservatorion kanssa. Jo aikaisemmin mainitsemani "vapaaehtoiset" kurssitutkinnot on mahdollista suorittaa konservatorion tutkintoina, ja halukkailla on mahdollisuus osallistua konservatorion teorianopetukseen. Mauno Järvelän rinnalla kansalaisopistossa työskentelee myös viulunsoiton tuntiopettajia, koska yksi mies ei riitä kaikkien "viuluviikareiden" opettajaksi. Tällä hetkellä Jussi Kentala opettaa Puumalan kylällä ja Vetelissä, ja Tuija Myllykangas, itsekin entinen Näppäri, toimii tarvittaessa Mauno Järvelän sijaisena.

5.2.3 Opetusmateriaali

Opetusmateriaalina Järvelä käyttää hyvin monenlaista musiikkia, kirjoittaa Saha (1993). Suzukin helpoin materiaali soveltuu aloittelijoille ja on Järvelän mielestä hyvin valittua. Se ei kuitenkaan tyydytä kauan, ja silloin otetaan käyttöön kansanmusiikkimateriaali. Järvelän mukaan tällöin saadaan ikään kuin uusi alku, ja lasten innostus säilyy. Mauno Järvelä on julkaissut opetustoimintansa tueksi kolme nuottivihkosta, joissa on näppäritoiminnan perussävelmiä. Nämä ovat eri puolilta Suomea peräisin olevia kansansävelmiä. Ensimmäiset vihkot "Patakrapa" ja "Mestareilta kisälleille" ilmestyivät vuonna 1985. Vuonna 1989 ilmestyi toistaiseksi viimeisin vihko "Järvelän fiulikoulu". Jokaiseen on olemassa myös oheiskasetit, joista voi kuunnella sävelmät. Järvelä itse on kirjoihin tyytyväinen ja toteaa niiden olevan "ihan käyttökelpoista tavaraa" ja syntyneen yhden ryhmän tarpeita silmällä pitäen (Saha 1993, 35). Muuna kansanmusiikkimateriaalina Järvelä käyttää lähes kaikkea mahdollista, kotimaista ja ulkomaista, jo olemassa

olevaa nuotinnettua materiaalia sekä myös vielä nuotintamattomia kappaleita, jotka hän tai joku muu nuotintaa kasetilta tms. sovittaen sen Näppäreille sopivaksi. Vanhimmat Näppäripelimmannit ovat jo taitavia soittajia, ja siten on mahdollisuus jatkuvasti laajentaa ohjelmistoa.

Näppäripelimmannit soittavat myös klassista musiikkia. Tunneilla soitetaan mahdollisuuksien ja innostuksen mukaan klassista ohjelmistoa; se kuuluu Järvelän opetuksen periaatteisiin. Useina vuosina Näppäripelimanneilla, lähinnä kaustislaisilla, on ollut mahdollisuus esittää myös jokin klassinen teos. Vuonna 1993 he soittivat Kaustisen kamarimusiikkiviikolla Vivaldin sinfonian virolaisen Hortus Musicus -yhtyeen johtajan Anders Mustosen johdolla. Harvan tämän kokoisen kunnan yläasteella myöskään on omaa jousiorkesteria, kuten on Kaustisella. 1998 yläasteen orkesteri, joka koostuu siis lähinnä Näppäripelimanneista, esitti myös Kaustisen kamarimusiikkiviikolla Vivaldia. Järvelän mielestä tällaiset tilaisuudet ovat innostavia ja kaikin puolin kehittäviä. Barokkimusiikista ja kansanmusiikistahan voidaan löytää paljonkin yhtäläisyyksiä esimerkiksi jousen käytössä, kaarituksissa ja yleensäkin "svengissä".

Kansanmusiikin ja klassisen musiikin lisäksi Näppärit ovat soittaneet tanssimusiikkia sekä hengellistä musiikkia. Tutkimuksessa kävi ilmi, että tämä toiminta oli keskittynyt enimmäkseen Kaustiselle ja lähinnä Järvelän kylälle. Järvelän kylän soittajat ovat olleet tavallaan Näppäripelimmannien "iskujoukko" -porukka, joka on kiertänyt esiintymässä Suomessa ja ulkomailla ja myöskin levyttänyt useita levyjä.

5.2.4 Viulupiirien toiminta

Näppäripelimmannien jokavuotinen päätavoite on siis Kaustisen kansanmusiikkijuhlat. Lastenpäivänä satoja pieniä ja vähän isompiakin soittajia kokoontuu festivaaliareenalle elämykselliseen soittojuhlaan. Moni kyselyyni vastannut kirjoittikin saaneensa kipinän soittoharrastukseensa juuri festivaaleilta, kun oli nähnyt muiden lasten soittavan siellä tuhatpäisen yleisön edessä. 1980-luvun loppupuolella Näppäripelimmannit esittivät festivaaliviikolla kolme kertaa suuren suosion saavuttaneen tunnin mittaisen Näppärikavalkadin. 1993 Näppäripelimmannit valittiin Kaustisen kansanmusiikkijuhlien Vuoden yhtyeeksi. Näppäreiden "iskuryhmä" on siis ollut Järvelän oman kylän Järvelän Näppärit, jotka ovat kiertäneet Suomessa ja ulkomailla varsin paljon opetus- ja

esiintymistarkoituksessa. Vetelissä toimii ryhmä "Viria remmi", joka esiintyy paljon myös vuoden aikana. Vastauksista kävi myös esille, että Perhossa oli toiminut aktiivinen tyttöryhmä, joka oli harjoitellut yhdessä säännöllisesti ja esiintynyt paljon. Nämä tytöt ovat kuitenkin jo lopettaneet viulupiirissä soittamisen lähdettyään opiskelemaan muualle.

6 TUTKIMUSASETELMA

6.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tarkoitus

Tutkimukseni tarkoituksena oli selvittää viulunsoittajien motiiveja Perhonjokilaakson kansalaisopiston viulupiireissä sekä vallitsevan kulttuuriympäristön vaikutusta näihin motiiveihin.

Tutkimuskohteenani olivat nuoret, jotka ovat soittaneet Perhonjokilaakson kansalaisopiston viulupiireissä vuosina 1986 - 1997 vähintään viiden vuoden ajan. Mielestäni harrastus, joka on jatkunut vähintään viisi vuotta, on ollut ainakin jossain määrin nuorelle tärkeä ja hän on sitoutunut siihen. Pelkkä kokeilunhalu ja alkuinnostus ei riitä viideksi vuodeksi. Mikä siis on saanut nämä nuoret soittamaan viulua? Ja mikä kuitenkin on saanut monet lopettamaan soittamisen viiden vuoden jälkeen?

Itselläni oli jo ennestään varsin paljon tietoa viulupiirien toiminnasta ja soittajista. Olen kotoisin Kaustiselta ja siten olen pystynyt läheltä seuraamaan soittajien kehittymistä ja toiminnan laajenemista. Tein myös proseminarityöni samasta ryhmästä otsikolla 'Soittamisen jatkuvuus'.

6.2 Tutkimusongelmat

Tutkimuksessa selvitetään nuorten soittamisen motivaatiota erityisesti Näppäripelimaanitoiminnassa Perhonjokilaaksossa. Vastajaat on jaettu kolmeen ryhmään: A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiiriin lopettaneet, C = soittamisen kokonaan lopettaneet. Jossakin määrin selvitetään myös taustatekijöiden vaikutusta motivaatioon. Vastauksia pyritään löytämään lähinnä seuraaviin kysymyksiin:

1. Mikä Näppäripelimanneissa motivoi soittamaan?
2. Onko ryhmien A, B ja C motiiveissa eroja?
3. Miten taustatekijät ja kulttuuriympäristö vaikuttavat motiiveihin tässä tutkimuksessa?

Ensimmäinen kysymys on tutkimuksen pääongelma. Olen käyttänyt Kososen (1996) laatimaa soittamisen motiiviluokitusta siltä osin, kuin se tähän tutkimukseen soveltuu. Kyselylomakkeessa käytän sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä. Lähinnä strukturoitujen kysymysten analysoinnissa olen käyttänyt soittamisen motiiviluokitusta apunani.

Aineiston jakaminen kolmeen ryhmään antaa vastauksia siihen, onko soittamisen lopettaneiden ja soittamista jatkaneiden motiiveissa eroa. Tällä kysymyksellä on mielestäni merkitystä yleisestikin opetuksen suunnitteluun ja sisältöön vaikkakaan tämän tutkimuksen tulos ei ole yleistettävissä sellaisenaan.

Taustatekijöiden ja kulttuuriympäristön vaikutuksella on tässä tutkimuksessa tavallista suurempi merkitys. Perhonjokilaaksolla ja etenkin Kaustisella on vahva kansanmusiikkiperinne, jolla voi olla sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia. Joka tapauksessa tämä on otettava huomioon vastauksia analysoitaessa.

6.3 Tutkimusote ja tutkimusmenetelmät

"Survey research" on yleisesti käytetty tutkimusstrategia, kirjoittavat Kari ja Huttunen (1981). Menetelmällisesti käsite ei ole kuitenkaan yksiselitteinen, ja monimerkityksellisyys heijastuu siinäkin, ettei survey-termille ole keksitty ytimekästä suomenkielistä vastinetta. Vajavaisena suomennoksena on usein käytetty yleisluontoisempaa nimikettä "kartoitus" tai "yleiskartoitus". Eri määritelmille on yhteistä se, että survey-tutkimus nähdään menetelmänä, jolla

pyritään selvittämään todellisuudessa vallitsevia olosuhteita kuvaamalla tiettyä populaatiota tiettyjen muuttujien jakaumien ja keskinäisten riippuvuuksien avulla. (Kari & Huttunen 1981, 46 - 47.)

Kari ja Huttunen (1981) määrittelevät survey-tutkimuksen tutkimusongelmat yleisluonteisemmiksi ja käytännöllisemmiksi kuin esimerkiksi kokeellisen tutkimuksen ongelmat. Ongelmanasettelu tähtää usein kuvaukseen, mutta myös ilmiöiden vertailuun ja riippuvuuksiin, jopa kausaaliselityksiin voidaan pyrkiä. Tämän vuoksi kuvailevat ja selittävät survey-tutkimukset erotetaan toisistaan. Kuvaileva tutkimus pyrkii kartoittamaan jotakin ilmiötä, joukkoa tai asiaa eri piirteiltään tarkemmin ja luotettavammin kuin epäsystemaattiset arkihavainnot. Vertaileva tutkimus on kyseessä silloin, kun tutkimustarkoituksena ei ole pelkästään kuvaus, vaan pyritään myös joko eri piirteiden välisten yhteyksien tai eri alaryhmissä ilmenevien erojen etsimiseen. Ajallisesti ja paikallisesti tutkimus kohdistuu tiettyyn perusjoukkoon ja lähes aina kyseessä on tiettyyn ajankohtaan kohdistuva, ns. poikkileikkaustutkimus ja tietyllä tavalla perusjoukosta valittuun osajoukkoon kohdistuva otantatutkimus. (Kari ym. 1981, 47 - 48.)

Tässä tutkimuksessa olen pyrkinyt sekä kuvailemaan että vertailemaan. Haastattelun ja kyselylomakkeen avulla pyrin löytämään vastauksia asettamiini tutkimusongelmiin ja hypoteeseihin ja vertailemalla ryhmien A, B ja C tuloksia selvittämään eroja ja mahdollisia yhteyksiä ko. ryhmien motiiveissa.

Survey-tutkimukset ovat yleensä luonteeltaan massiivisia. Tyypillisiä analyysimenetelmiä ovat esimerkiksi jakaumien, erilaisten tunnuslukujen ja monimuuttujamenetelmien käyttö. Kuvailevaa survey-tutkimusta ei pidä kuitenkaan sotkea siihen numerotietojen kokoamiseen ja taulukoimiseen, jota tilastotietojen kokoajat tekevät rutiinivälein (Kerlinger 1973, 410). Tämän tutkimuksen kohderyhmä on varsin pieni verrattuna survey-tutkimukseen yleensä. Sen vuoksi myös analyysimenetelmät ovat "pehmeämpiä". Loin kuitenkin avovastauksillekin omat luokitukset, jolloin sain vastaukset koodattua joko kirjaimin tai numeroin tiettyjen otsakkeiden alle.

6.4 Tutkimuksen toteutus

Löytääkseni ryhmässä vähintään viisi vuotta mukana olleet soittajat, kävin läpi kaikki kansalaisopiston viulupiirien päiväkirjat vuosilta 1986 - 1997. Näitä soittajia oli 114 kappaletta ja heille lähetin kyselylomakkeen. Osoitteet sain kunnanvirastoista ja kuntien kirjastoista. Monet nuorista olivat jo muuttaneet opiskelujen tai työn perässä pois Perhonjokilaaksosta, mutta vanhemmat lähettivät kirjeen ystävällisesti oikeaan osoitteeseen. Kyselyn palautusprosentti oli 58. Tutkimustiedot hankin siis kyselylomakkeen avulla, joka sisälsi sekä avoimia että strukturoituja kysymyksiä (kts. liite 1). Ennen kyselylomakkeen tekoa haastattelin viulupiirien opettajaa Mauno Järvelää, jonka kertomiin tietoihin pohjautuen laadin kyselyn. Kyselylomakkeen luetutin muutamalla ystävälläni, joiden palautteen avulla korjailin kyselyn rakennetta ja sanamuotoja.

Aineistoa purkaessani jaoin vastauslomakkeet kolmeen ryhmään. Ryhmässä A ovat mukana ne, jotka edelleen keväällä 1997 soittivat viulupiirissä. Ryhmä B muodostuu soittajista, jotka ovat lopettaneet viulupiirin, mutta harrastavat muuten edelleen aktiivisesti musiikkia. Ryhmä C koostuu vastaajista, jotka ovat lopettaneet soittamisen kokonaan. Aloitin aineiston käsittelyn ryhmästä A, koska heiltä saamani tieto on tuoretta heidän edelleen soittaessaan viulupiirissä. Lähtökohtanani oli analysoida lähinnä ryhmää A ja tuoda vain huomattavat poikkeamat esille ryhmien B ja C vastauksista. Loppujen lopuksi päädyin kuitenkin esittämään kaikkien ryhmien tulokset rinnakkain ja vertailemaan niitä keskenään.

6.5 Tutkimuksen luotettavuus

"Luotettavuudella tarkoitetaan toisaalta korkeaa reliäabeliutta, tulosten pysyvyyttä, toisaalta korkeaa validiutta, mittauksen pätevyyttä. Tulosten pitäisi kuvata ilman satunnaisvirheitä sitä nimenomaista ilmiötä, jota oli tarkoituskin kartoittaa." (Kari & Huttunen 1981, 88.)

6.5.1 Validiteetti

Sisäinen validiteetti on perusvaatimus sille, että tutkimusta voidaan mielekkäästi tulkita (Kari ym. 1981, 68). Sisäisellä validiteetilla tarkoitetaan koeasetelman kelvollisuutta tutkittavan ongelman kannalta. Moberg ja Tuunainen (1989) kirjoittavat, että tutkija pyrkii toteuttamaan tutkimuksensa siten, että siitä on

mahdollisimman helppoa tehdä yksiselitteinen ja varma kausaalipäätelmä. Kuitenkaan aivan täydelliseen varmuuteen ei kokeessa voida päästä. Jos tutkimus on suunniteltu huolellisesti ja se on toteutettu asianmukaisen koeasetelman avulla, on kausaalipäätelmän varmuus melko suuri. Kun riippumattoman muuttujan vaikutuksesta riippuvaan muuttujaan voidaan tutkimuksessa tehdä varma päätelmä, on tutkimus sisäisesti validi. (Moberg & Tuunainen 1989, 57 - 58.)

Kun validiteetista halutaan korostaa käytännön puolta eli sitä, mittaako mittari yhtä pätevästi kuin jokin toinen mittari tai näyttökö mittari antavan hyödyllisiä tuloksia, puhutaan silloin ulkoisesta validiteetista (Hirsjärvi 1983, 201). Kun tutkimusoloissa tehty päätelmä voidaan yleistää laajempaan populaatioon, muihin olosuhteisiin, toisiin ajankohtiin sekä yleisempiä teoreettisia käsitteitä koskeviksi, on tutkimus ulkoisesti validi (Moberg ym. 1989, 64).

Lincoln ja Guba (1985) ovat muotoilleet perinteisiä luotettavuuskäsitteitä paremmin soveltuviksi kvalitatiiviseen tutkimukseen. Tynjälä (1991) on suomentanut termejä Kasvatus -lehdessä. Tämän mukaan sisäinen validiteetti määriteltäisiin termillä "vastaavuus". Tällöin tutkijan on osoitettava, että tutkimuksen tuottamat rekonstruktioit tutkittavien todellisuuksista vastaavat alkuperäisiä konstruktioita. Tutkimustulosten yleistettävyyden sijaan voitaisiin puhua "siirrettävyydestä". Tulosten siirrettävyys toiseen kontekstiin riippuu siitä, miten samankaltaisia tutkittu ympäristö ja sovellusympäristö ovat. Tutkijan onkin kuvattava aineistoaan ja tutkimustaan riittävästi, jotta lukija voi pohtia tutkimustulosten soveltamista myös muihin kuin tutkittuihin konteksteihin. (Tynjälä 1991, 390.)

Tutkimukseni tuloksia tuskin voidaan yleistää sellaisenaan, koska seudun historia, kulttuuriympäristö ja vallitsevat olosuhteet ovat ainutlaatuisia ja kyseessä on harkinnan varainen näyte. Olen pyrkinyt kuitenkin kuvaamaan edellä mainittuja vallitsevia tekijöitä, jotta tutkimustulokset olisivat paremmin ymmärrettävissä ja mahdollisesti myös sovellettavissa muihin samankaltaisiin yhteyksiin. Kyselylomakkeeseen jäi muutama kysymys, jonka merkityksen pystyi ymmärtämään useammalla tavalla. Samoin joukkoon eksyi muutama kysymys, joiden tulokset eivät loppujen lopuksi kertoneet tutkijalle mitään. Tältä olisi voinut välttyä, jos olisin suorittanut esitutkimuksen, mutta toisaalta näistä kysymyksistä ei mitään haittakaan tutkimukselle ollut. Jätin suurimman osan epäselvistä kohdista huomiotta ja muutamia analysoin pohdiskellen useammalta suunnalta katsoen.

Kootessani tutkittavaa ryhmää kansalaisopiston päiväkirjoista, jouduin selaamaan satoja papereita useaan kertaan löytääkseni ne nuoret, jotka ovat soittaneet vähintään viisi vuotta. Päiväkirjat ovat siis vuosi- ja opetuspaikkakohtaisia. Koska ryhmien toiminta on vapaata, saattaa oppilas soittaa yhtenä vuonna Pulkkisen kylän ryhmässä ja seuraavana vuonna vaikkapa kirkonkylän ryhmässä. Tämä tuottikin vaikeuksia tutkijalle, joka kuvitteli opistolle mennessään saavansa nimillistä tietokoneelta. Mutta kärsivällisesti papereita selaten löysin nämä 114 nuorta, jolle kyselyn lähetin. Validiteettia kuitenkin uhkasi tämä paperimeri. Halusin varmistaa taustatiedot (esim. soittamisvuodet, soittopaikat). Vastauslomakkeissa muutama oli merkinnyt aloitus- tai lopetusvuodekseen eri vuoden kuin omassa tiedossani oli. Lähes kaikissa nämä vuodet oli lomakkeissa varustettu kysymysmerkillä, joten päätin luottaa enemmän omaan tietooni päiväkirjojen pohjalta ja toteuttaa loogisesti tätä.

Tutkimukseen osallistui siis myös jo viulunsoiton kokonaan lopettaneita nuoria. Joidenkin heidän vastauksistaan pystyi huomaamaan, että lomakkeet oli täytetty nopeasti ja osa kohdista (usein juuri avokysymykset) oli jätetty tyhjiksi. Kiinnostus aiheeseen ei siis ollut enää suuri. Myös menneen muisteleminen on tietyllä tapaa vaarallista. Nykyhetki vaikuttaa tahtomattaan ajatuksiin, aika saattaa kullata muistot tai yksinkertaisesti asioita ei enää muisteta. Toisaalta ajan kuluessa silloinen toiminta nähdään realistisesti ja maltillisesti ja sitä osataan kenties analysoida paremmin. Painotin kyselylomakkeessa esimerkkien avulla soittamisen lopettaneille imperfektissä ajattelemista ja "paluuta menneeseen". Jokainen on kuitenkin itse lukenut lomakkeen ohjeet, ja validiteettia pienentää se seikka, että tutkija ei tiedä, kuinka hyvin vastaaja on ohjeet lukenut ja kuinka keskittyneesti vastannut kysymyksiin.

Nuorimpien vastaajien "ongelmana" oli lähinnä ikä. Monivalintakysymyksiin hain tukea ja lisätietoa avokysymysten avulla, ja niihin kaipasin pohdiskelevaa otetta. Nuorimmat vastaajat eivät vielä ikänsä puolesta olleet tähän kypsiä, joten heidän vastauksensa jäivät tietyllä tapaa pinnallisemmiksi kuin vanhempien vastaajien. Joukossa oli myös paljon sisaruksia. Lomakkeen ohjeissa pyydettiin täyttämään kysely yksin, mutta jotkut ovat saattaneet täytellä lomakkeita yhdessä, mikä tietenkin on uhka tutkimuksen validiteetille.

Vastausten palautusprosenttiin (58) olin tyytyväinen. Postissa lähetetty kysely saattaa jäädä huomiotta ja vastaaminen unohtuu, tai sitä ei viitsitä täyttää, kun

kukaan ei ole vieressä vahdissa. Monet vastaajat vaikuttivat kuitenkin olevan aidosti kiinnostuneita asiasta ja ilahtuneita siitä, että aihetta tutkitaan. Arvelen vastausinnokkuuteen olleen syynä myös sen, että monet tuntevat minut ainakin nimeltä, jolloin vastaaminen koettiin ehkä jonkinlaisena velvollisuutena.

6.5.2 Reliabiliteetti

Hirsjärven (1983) mukaan reliabiliteetti tarkoittaa mittaustuloksen pysyvyyttä, eli mittauksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Reliabiliteetti on sitä korkeampi, mitä vähemmän mittaamiseen liittyy satunnaisten seikkojen, satunnaisvirheiden, aiheuttamaa vaihtelua eli ns. virhevarianssia. Reliabiliteettia voidaan arvioida esimerkiksi uusintamittauksella, joka perustuu siihen, että samalla mittarilla mitataan samoja koehenkilöitä uudelleen tietyn ajanjakson kuluttua. Mittauskertojen välinen korrelaatio on siten tietynlainen reliabiliteettikerroin. (Hirsjärvi 1983, 159 - 160, 199.)

Tutkimukseni reliabiliteettia nostavat muutamat kontrollikysymykset. Näiden avulla tarkistin, että vastaajat lukevat kysymykset huolellisesti ja vastaavat niihin loogisesti. Kohdassa 17 väittämät A11 ja A23 olivat täsmälleen samat (Viulupiiirissä soittaminen antaa ideoita muuhun musiikintekemiseen). Väittämä B29 "Soitan viulupiiirissä, koska haluan soittaa vain harrastusmielessä" ja väittämä B15 "Soitan viulupiiirissä, koska aion ammattilaiseksi" kuuluvat yhteen, samoin väittämät A7 "Viulupiiirissä soittaminen on mukavaa" ja A26 "Viulupiiirissä soittaminen on yksitoikkoista". Tulosten tarkastelussa olen käsitellyt näitä yhdessä ja vertailut keskenään. Vertailu osoittaa, että nuoret ovat vastanneet loogisesti ja totuudenmukaisesti. Tyhjiä kohtia oli muutamissa viimeksi tulleissa lomakkeissa, mikä osoitti mielestäni sitä, että lomake oli täytetty kiireessä ja eikä asioita oltu haluttu pohtia sen kummemmin. Huomioin kuitenkin näidenkin lomakkeiden täytetyt kohdat, koska vastaukset oli kuitenkin merkitty selkeästi.

7 TUTKIMUSTULOKSET

7.1 Taustatiedot

Viulupiirissä soittajat (ryhmä A, N = 22) ovat 10 - 16 -vuotiaita nuoria. Keski-ikä on 12,5 vuotta. Nuoret ovat soittaneet viulua keskimäärin 7,5 vuotta (hajonta 5 - 12 vuotta). Aloitusikä on ollut noin 5,5 vuotta (hajonta 3 - 9 vuotta). 64% nuorista on kaustislaisia, 36% on kotoisin muista Perhonjokilaakson kunnista.

Viulupiirin lopettaneet (ryhmä B, N = 27) ovat 12 - 22 -vuotiaita nuoria, joiden keskimääräinen ikä on 18 vuotta. Viulua he ovat soittaneet noin 8 vuotta (hajonta 5 - 13 vuotta). Nuoret ovat aloittaneet viulunsoiton 3 - 11 -vuotiaina, keskimäärin 6,5 -vuotiaana. Soittamisen viulupiirissä he ovat lopettaneet noin 15 -vuotiaina (hajonta 10 - 19 vuotta). Kaustislaisia tässä ryhmässä on 63%.

Viulunsoiton kokonaan lopettaneet (ryhmä C, N = 17) ovat 12 - 23 -vuotiaita nuoria. Keski-ikä on 17 vuotta. Keskimäärin he ovat soittaneet viulua 7,5 vuotta (hajonta 5 - 12 vuotta). Soittamisen he ovat aloittaneet noin 7,5 -vuotiaina (hajonta 5 - 11 vuotta) ja lopettaneet noin 14,5 -vuotiaina (hajonta 11 - 20 vuotta). 59% nuorista on kaustislaisia.

7.2 Musiikkimaku

Tämän tutkimuksen nuoret suhtautuvat varsin myönteisesti musiikkiin kuin musiikkiin. Olen vertaillut tuloksia Kososen (1996, 90 - 91) tutkimustuloksiin musiikkimausta, ja selviä eroja näihin tuloksiin löytyy. Kososen tutkimuksesta otin mukaan kaikkien soittajien lisäksi myös kaikki kaustislaiset soittajat, siis myös muut kuin viulistit.

	A	B	C%	kaikki soitt. %	kaust.soitt. %
	(Virkkala -99)			(Kosonen -96)	(Kosonen -96)
iskelmät	18	30	47	22	42
elok.&viihde	46	44	59	63	51
pop	73	52	94	73	88
rock	46	70	71	67	48
heavy	23	11	12	46	33
jazz	36	63	29	18	15
kans.mus.	82	78	47	14	54
heng.	27	44	24	15	21
klass.	64	67	47	35	33

Taulukko 1. Musiikkimaku, vastausvaihtoehdot enimmäkseen pidän (=4) ja pidän paljon (=5). A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiirin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

Ensimmäisenä huomio kiinnittyy kansanmusiikin suureen suosioon ryhmissä A ja B. Viulupiiriläiset soittavat enimmäkseen kansanmusiikkia, ja lähes kaikki siitä musiikista näyttävätkin pitävän. Sen sijaan ryhmässä C kansanmusiikin suosio on huomattavasti alhaisempi. Klassisen musiikin suosio on jopa yllättävän suuri. Ilmeisesti ryhmäläiset ovat saaneet myönteisiä kokemuksia klassisen musiikin soittamisesta viulupiireissä. Samoin jazz-musiikilla on kannattajansa varsinkin ryhmässä B. Viulunsoiton kokonaan lopettaneilla musiikkimaku kallistuu selvästi kevyen musiikin puolelle, kun taas ryhmissä A ja B painopiste on kansanmusiikissa, klassisessa ja jazz-musiikissa pop- ja rock-musiikin suosion ohella. Kaiken kaikkiaan näiden tulosten perusteella saa kuvan ennakkoluulottomista nuorista, jotka ovat valmiita tutustumaan monenlaiseen musiikkiin. Voisi myös sanoa, että mitä paremmin tiettyyn musiikinlajiin perehtyy, sitä myönteisemmäksi muuttuu luultavasti myös suhtautuminen siihen ja kaikkeen muuhunkin musiikkiin.

7.3 Soittaminen harrastuksena

Soittamisen merkitys harrastuksena vaikutti tutkimuksessani samankaltaiselta kuin Kososen (1996, 81) tutkimuksessa. Kysyin harrastuksen tärkeyden lisäksi soittamiskertojen määrää viikossa ja keskimääräistä soittoaikaa yhdellä kertaa.

	A	B	C %	soittajat %	kaust.soitt. %
	(Virkkala -99)			(Kosonen -96)	(Kosonen -96)
VYM	23	18,5	41	18	37
YT	50	63	53	59	42
TH	27	18,5	6	23	21

Taulukko 2. Soittaminen harrastuksena. Selitys: VYM = vain yksi monista, YT = yksi tärkeimmistä, TH = tärkein harrastukseni. A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiiriin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

Ryhmiä välillä on eroja. Kaikissa ryhmissä suurimman prosentin saa keskimäinen vaihtoehto eli harrastus on ollut yksi tärkeimmistä. Ryhmässä C soittoharrastus on koettu suurelta osin vain yhdeksi harrastukseksi muiden joukossa. Ryhmän A soittajat kokevat harrastuksen tärkeäksi (YT + TH = 77%) samoin kuin ryhmä B (81,5%). Seuraavat kuviot soittamiskerroista ja -ajoista vahvistavat, että ryhmän A soittajilla kuluu eniten aikaa harrastuksensa parissa. Ryhmien C ja B soittamisajat ovat painottuneet 1 - 4 kertaan viikossa ja noin 1/2 tuntiin tai vähempään kerralla. Joko nuorempi sukupolvi (A) on ahkerampaa, tai sitten vuosien jälkeen on helpompi vastata totuudenmukaisesti (B & C).

	A	B	C %	soittajat %
		(Virkkala -99)		(Kosonen -96)
< 1x viikossa	-	3	6	1
n. 1x / vko	5	15	29	7
2 - 4 pv / vko	45	67	47	42
lähes joka päivä	50	15	18	50

Taulukko 3. Soittamiskerrat viikossa. A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiirin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

	A	B	C %	soittajat %
		(Virkkala -99)		(Kosonen -96)
alle 1/2 h	14	22	41	18
n. 1/2 h	55	63	41	53
n. 1 h	31	11	18	13
yli 1 h	-	4	-	15

Taulukko 4. Soittoaika kerralla. A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiirin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

7.4 Muut musiikin harrastukset

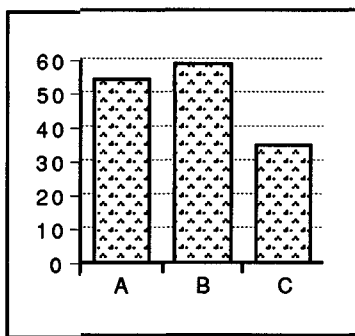
Ryhmät	A	B	C
	%	%	%
musiikinkuuntelu	77	93	76
mus.teoria/säv.tap.	59	52	12
konsertit	50	67	41
muut soittimet	27	22	35
bändit	23	56	12
säv./sov.	18	19	-
kuorolaulu	14	33	35
musiikki+tietokone	5	15	-
ei muita mus.harr.	5	-	6

Taulukko 5. Muut musiikin harrastukset. A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiirin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

Viulupiiriläisillä on myös paljon muita musiikin harrastuksia. Suosituimpina erottuivat ryhmässä A selvästi musiikinkuuntelu (ei taustamusiikki), musiikinteoria ja konserteissa käynti. Konserteissa käyntien suosio yllätti myönteisesti. Pienillä paikkakunnilla ei yleensä ole kovinkaan monipuolista konserttitarjontaa. Tässä suhteessa kaustislaiset ja ympäristökuntien nuoret ovat etuoikeutettuja moniin muihin verrattuna, ja ilmeisesti he ovat sen myös ymmärtäneet ja käyttävät palveluja hyväkseen. Koko maailma käden ulottuvilla joka heinäkuu, korkeatasoista kamarimusiikkia tammikuussa ja lisäksi monipuolista ohjelmaa

ympäri vuoden mm. Kansantaitteenkeskuksessa ja musiikkilukiolla. Moni ilmoitti myös tekevänsä omia sävellyksiä ja sovituksia. On ilahduttavaa, että nuoret uskaltavat tehdä "omia juttuja" . Ehkä tietyn pelimannihengen ympäröimänä tämäkin tuntuu aivan luonnolliselta. Ilahduttavaa oli myös se, että viulunsoiton kokonaan lopettaneilla (C) oli kuitenkin muita musiikkiharrastuksia. Kuorolaulu ja muiden soitinten soitto oli suosittumpaa kuin muissa ryhmissä ja myös konserteissa käytiin ahkerasti.

Kuten kuviosta 3 näkee, ovat soittajat kokeneet saavansa viulupiiristä ideoita muuhun musiikkitoimintaansa. Ryhmässä C vastaajista samaa mieltä oli selkeästi harvempi, mutta tässä ryhmässä myös muu musiikin harrastaminen on hieman vähäisempää kuin muissa ryhmissä.

Kuvio 3. Viulupiirissä soittaminen antaa / antoi ideoita muuhun musiikintekemiseen. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiirin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

7.5 Toiminta viulupiireissä

Kyselylomakkeessa kysyin, millaista musiikkia nuoret ovat soittaneet viulupiireissä ja mitä musiikkia he soittavat siellä mieluiten. Näillä kysymyksillä halusin eritoten selvittää nuorten omia käsityksiä soittamastaan musiikista ja saada samalla selville eri musiikinlajien määrällisiä ja laadullisia suhteita ryhmän toiminnassa. Vastaukset keskittyivät odotusteni mukaan muutamaan musiikinlajiin. Kaustislaiset soittajat olivat soittaneet hieman monipuolisempaa ohjelmistoa. Tämä selittyy ehkä osittain sillä, että vastaajissa oli varsin paljon Järvelän kylän soittajia, jotka ovat esiintyneet paljon erilaisissa tapahtumissa, kiertäneet ulkomailla, levyttäneet ja yleensäkin soittaneet paljon erilaista musiikkia. Suzukin materiaalia ei ollut

vaihtoehtoissa, ja vain muutama huomasi sen sinne lisätä kohtaan 'muu, mikä?'. Mauno Järvelän mukaan suurin osa on kuitenkin suzuki - materiaalilla soittamisensa aloittanut.

	A %	B %	C %
suomalainen kamu	100	100	94
ulkomainen kamu	59	70	29
klassinen mus.	77	63	59
hengellinen mus.	18	26	18
suom. iskelmämus.	-	19	6
jazz	-	4	-
muu (Suzuki)	5	-	12

Taulukko 6. Millaista musiikkia olet soittanut viulupiireissä? A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiiriin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

	A %	B %	C %
suomalainen kamu	59	63	70
ulkomainen kamu	32	22	6
klassinen mus.	9	15	18
muu (Suzuki)	-	-	6

Taulukko 7. Mitä musiikkia soitat / soitit mieluiten viulupiirissä? A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiiriin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

Suomalainen kansanmusiikki on selvästi suosituinta soitettua musiikkia viulupiireissä. Toisaalta sitä myös soitetaan siellä eniten. Ulkomainen kansanmusiikki on saavuttanut parhaan suosion nuorimpien ryhmässä (=A), klassinen musiikki taas ryhmässä C. Vähiten suosittua ulkomainen kansanmusiikki oli ryhmässä C, missä sitä oli myös soitettu vähiten.

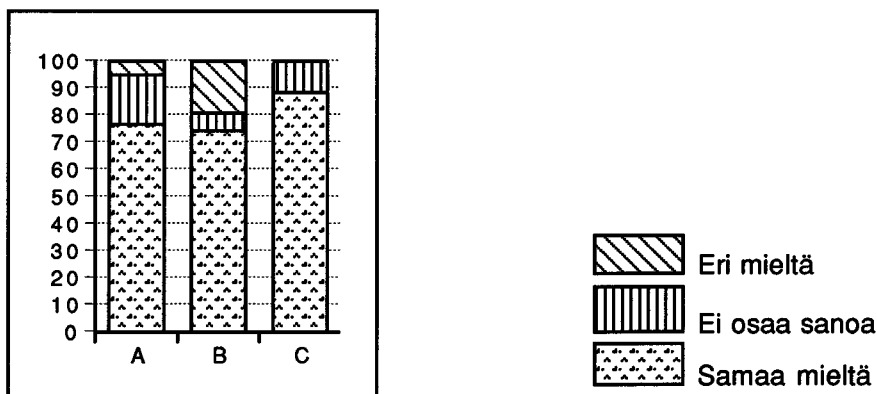
7.6 Harrastusten valinta

Kyselylomakkeen kysymyksellä 14 'Millä perusteella valitset yleensä harrastuksen (minkä tahansa), jota alat harrastaa?', halusin kartoittaa yleisiä syitä, jotka vaikuttavat harrastuksen valintaan. Halusin myös tämän kysymyksen avulla etsiä mahdollisia yhteyksiä motiivaatiokysymysten tuloksiin. Ovatko harrastus vastannut odotuksia, vai onko harrastus loppunut odotusten ja todellisuuden ristiriitaan? Jokaisessa ryhmässä erottui varsin selkeästi muutama peruste muiden joukosta.

Ryhmä A	68 %	Harrastaminen on hauskaa.
	45 %	Harrastus on toiminnallista ...
	36 %	Kavereillani on sama harrastus.
Ryhmä B	67 %	Harrastaminen on hauskaa.
	59 %	... voin toteuttaa luovaa puolta itsestäni.
	33 %	... voin kokea jännittäviä hetkiä.
Ryhmä C	82 %	Harrastaminen on hauskaa.
	41 %	Harrastus on toiminnallista...
	41 %	... voin kokea jännittäviä hetkiä.

Taulukko 8. Millä perusteella valitset yleensä harrastuksen (minkä tahansa), jota alat harrastaa? A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiirin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

Jokainen ryhmä piti tärkeimpänä harrastamisen hauskuutta. Viulunsoiton kokonaan lopettaneilla (ryhmä C) tämä korostui erityisesti (82 %). Odotukset ovatkin ehkä olleet ristiriidassa todellisuuden kanssa. Soittamisen edistyessä harjoittelua ei ole enää koettu hauskaksi. *"Soitimme hyvin usein samoja kappaleita samoista vihoista. Se oli aika kurjaa..."*. Myös avoimet kysymykset osoittavat sen, että tylsimmäksi koettiin harjoittelu ja varsinkin yksin harjoittelu. *"Yhteisharjoitukset olivat kivoja, yksin harjoittelu tuntui kurjalta"*, toteaa eräs vastaaja. *"Mukavinta on ollut esiintymiset. Matkoista riittää aina vain kerrottavaa ja muisteltavaa. Oli hienoa olla koulusta pois ihan luvan kanssa. Kurjaa oli oma harjoittelu, josta ei tahtonut useinkaan tulla yhtään mitään"*, kirjoittaa tyttö ryhmästä B.

Kuvio 4. Viulupiirissä soittaminen sisältää paljon itsenäistä harjoittelua. A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiirin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

Edellinen kuvio osoittaa, että suurin osa on kokenut viulupiirissä soittamisen sisältävän myös paljon itsenäistä harjoittelua. Ryhmässä C kukaan ei ollut täysin eri mieltä. Ehkä tunne harjoittelun suuresta määrästä on korostunut, jos soittamista ei ole koettu mielekkääksi. Tämän voi taas päätellä esimerkiksi luvusta 7.8 (kts. taulukko 12) , jossa lähes puolet viulunsoiton kokonaan lopettaneista ilmoittaa harrastuksen loppuneen, koska soittaminen ei enää kiinnostanut.

Toiminnallisuus ja jännittävyys olivat kahden ryhmän listassa. Nuorimmilla vastaajilla (ryhmä A) kavereiden merkitys oli vielä suuri. Ryhmän B nuoret, jotka ovat siis jatkaneet aktiivisesti soittamista viulupiirissä lopettamisen jälkeenkin, painottivat ainoana ryhmänä luovuutta harrastuksen valinnassa.

Kysymyksessä 15 'Miksi rupesit soittamaan Perhonjokilaakson viulupiireissä?' selvitin syitä viulunsoittoharrastuksen alkamiseen. Jokaisessa ryhmässä vanhemmilla oli ollut selvästi suurin merkitys. *"Äiti toi yhtenä päivänä viulun ja sano, että nyt alat soittamaan viulua. Se siitä."* Vanhempien vaikutus on luonnollista, koska useimmat ovat olleet alle kouluikäisiä harrastuksen alkaessa. *"Olin 4 -vuotias silloin, joten luulen, että vanhemmillani oli aika paljon sananvaltaa tuolloin."* Kavereiden mielipiteillä ei vielä siinä vaiheessa ole niin paljon merkitystä lapsen elämässä kuin myöhemmin.

	A %	B %	C %
vanhemmat	59	33	35
kaverit	5	22	12
oma kiinnostus	9	19	12
harr.paikka lähellä	9	4	6

Taulukko 9. Miksi rupesit soittamaan Perhonjokilaakson viulupiireissä? A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiirin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

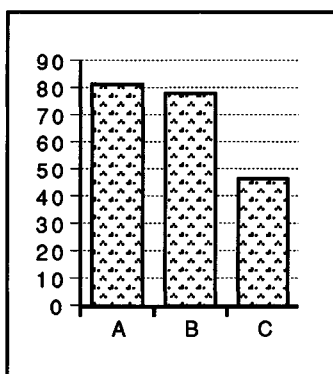
Ryhmässä B kavereiden merkitys on ollut suurempi viulunsoiton aloittamiseen kuin muissa ryhmissä. Tämän selittää ainakin osaksi se, että ryhmästä 37 % on kotoisin Järvelän kylästä. He kävivät harrastusaikanaan Järvelän koulua ja soittotunneilla siellä. Järvelän kylällä *"viulunsoittaminen oli muotia"*, kuten eräs vastaaja totesi. Toisissa vastauksissa taas luki, että *"kun kaikki muutkin soitti"*, *"kaikki luokkatoverini ala-asteella alkoivat soittamaan, kaikkien oli pakko alkaa"* tai *"siihen aikaan soittaminen kylällämme oli muodissa ja ainoa luonnollinen vaihtoehto jos meinasi jotain rakentavaa ruveta harrastamaan muiden nuorien kanssa"*. Vaikka harrastuksen alkamiseen on joidenkin kohdalla näyttänyt liittyvän tietynlainen pakko, on harrastus kuitenkin kaikilla tässä ryhmässä (B) siis säilynyt. Siihen voi

vaikuttaa se, että tämä sama Järvelän kylän porukka on koko harrastusaikansa saanut esiintyä paljon ja käydä esiintymismatkoilla aina Amerikan manteretta myöten. Varmasti he ovat myös saaneet toisistaan tukea ja intoa harrastuksen säilymiseen. Seuraavassa luvussa (7.7) ilmenee myös se, että ryhmä B on parhaiten löytänyt motivaation uuden oppimisesta ja omasta halusta soittaa.

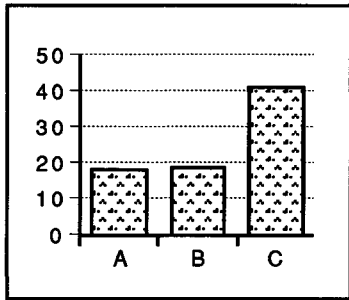
7.7 Harrastuksen säilyminen

"Rakastan viulunsoittoa, enkä aijo koskaan lopettaa!" (tyttö, ryhmä A)

Yksinkertaiset kysymykset 'Viulupiirissä soittaminen on / oli mukavaa' ja 'Viulupiirissä soittaminen on / oli ikävää' toivat esille selkeät erot soittamisen kokonaan lopettaneiden (ryhmä C) mielipiteissä verrattuina muiden ryhmien mielipiteisiin. Kun harrastus ei ole tuntunut mukavalta, se on vähitellen loppunut.

Kuvio 5. Viulupiirissä soittaminen on / oli mukavaa. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiirin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

Kuvio 6. Viulupiirissä soittaminen on / oli yksitoikkoista. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiirin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

Kyselylomakkeessa (kohta 16) kysyin kahta tärkeintä syytä, jotka ovat saaneet nuoren pysymään viulunsoittoharrastuksen parissa useita vuosia. Vastaukset hajaantuivat varsin laajalle. Niistä voi kuitenkin erottaa tärkeimmät syyt harrastamiseen. Yleisimmin mainittiin ryhmän ilmapiiri ja siellä soittamisen hauskuus ja ilo (33 %). Seuraavana tulivat oma into, edistyminen ja uuden oppiminen (26 %). Kodin vaikutuksen mainitsi 21 %, kavereiden 15 % sekä ohjaajan merkityksen 15 %. Kun ryhmiä verrataan keskenään, voidaan havaita suuria eroja. Viulupiirin lopettaneista (ryhmä B) yli puolet kertoo ryhmän ilmapiirin ja soittamisen hauskuuden olleen syynä harrastuksen jatkumiselle. Viulunsoiton kokonaan lopettaneista taas vain 17% mainitsee tämän. Todellisuus on tosiaan ollut heidän mielestään toinen verrattuna heidän odotuksiinsa (ks. luku 7.6). Ryhmässä C syyt harrastuksen jatkumiseen löytyivät lähinnä kotoa ja ohjaajan kannustuksesta. Kodin vaikutus koettiin enimmäkseen positiivisena, mutta myös sellaisia syitä, kuten *'ei annettu lopettaa'* ja *'äiti pakotti'* oli vastauksissa. Kannustimet, motiivit harrastamiseen ovat tulleet ryhmän C soittajille lähinnä ulkopuolelta ja harrastus onkin jossain vaiheessa lopahtanut kokonaan. Viulupiirin lopettaneilla (ryhmä B) oma into, edistyminen ja uuden oppiminen nousi tärkeäksi tekijäksi harrastamisessa. Motivaatio soittamiseen on löytynyt itse soittamisesta ja omasta kehitymisestä. Viulunsoittoharrastus on saanut kantavamman pohjan ja säilynyt myös viulupiirissä lopettamisen jälkeen.

	kaikki %	A %	B %	C %
soittamisen hauskuus, ryhmän ilmapiiri	33	23	52	17
oma into, edistyminen, uuden oppiminen	26	23	41	12
koti / sisarukset	21	23	11	35
kaverit	15	9	19	18
ohjaaja	15	14	7	29

Taulukko 10. Mikä on saanut / sai sinut pysymään tässä harrastuksessa mukana useita vuosia? A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiirin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

Vastauksissa oli yli 30 erilaista mainintaa harrastuksen jatkumisen syistä. Edellä mainittujen lisäksi muutamat vastaukset jäivät erityisesti mieleeni. Toisista heijastuu harrastuksen keskeinen osa elämässä ("*ei ilmankaan voisi olla...*"), toisista taas se, kuinka joku pieni syy voi saada harrastuksen jatkumaan monia vuosia ("*pääsin ilmaiseksi festivaaleille*"). "*Halusin yrittää*" ja "*elämän tylsyyt*" herättävät myös ajatuksia.

Kysymys 7 'Mitkä syyt ovat mielestäsi innostaneet sinua eniten jatkamaan viulunsoittoa?' tukee taulukon 10 tuloksia. Vastaukset hajaantuivat enemmän, mutta suunta on sama, vaikka prosentit ovatkin pienempiä.

Ryhmä A	esiintymiset	27 %
	kaverit	18 %
	uudet kappaleet	18 %
	onnistumisen elämykset	14 %
	ryhmässä soittaminen	14 %
Ryhmä B	kaverit	19 %
	ryhmässä soittaminen	19 %
	oma halu, kehittyminen	19 %
	esiintymiset	15 %
	"Kaustinen" (juuret)	11 %
Ryhmä C	kaverit	12 %
	ryhmässä soittaminen	12 %
	vanhemmat	12 %
	tulevaisuus	12 %

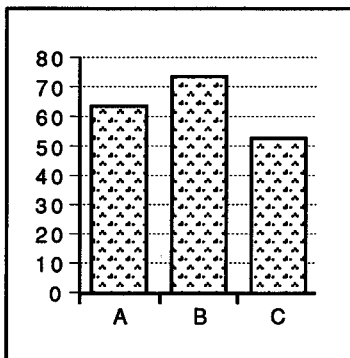
Taulukko 11. Mitkä syyt ovat mielestäsi innostaneet sinua eniten jatkamaan viulunsoittoa? A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiirin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

Ryhmästä C lähes puolet oli jättänyt vastaamatta tähän kysymykseen. Ilmeisesti kysymys tuntui ristiriitaiselta, koska nuorten viulunsoittoharrastus on loppunut kokonaan, tai sitten vastaajat eivät ymmärtäneet kysymyksen koskevan myös heitä. Hain ryhmältä C vastauksia tähän kysymykseen vertaillakseni syitä muihin ryhmiin. Kysymyksenasettelussa olisi ilmeisesti pitänyt olla imperfektimuoto, jotta vastaajat olisivat ymmärtäneet kysymyksen paremmin. Toisaalta on

ymmärrettävää, että vanhoja asioita on vaikea muistaa jälkeen päin ja tyhjiä kohtia jää silloin helposti vastauslomakkeeseen.

Samanhenkisten kavereiden merkitys nuorelle harrastajalle on suuri. "... Näppärikurssit ja musiikkileirit, yhteishenki musiikkilukiossa -> en ollut enää omituinen hyypiö, joka kävi soittotunneilla!", toteaa eräs ei-kaustislainen tyttö ryhmästä B. Kun viulunsoittaminen Kaustisella oli jopa muotia, ei se sitä muissa kunnissa välttämättä ollutkaan. Opettaja vaikuttaa omalla työllään, esimerkillään ja persoonallaan oppilaiden motivaatioon. Eräs tyttö (ryhmä B) tuo julki tässä kohdassa monen viulupiiriläisen ajatukset. "...opettajani Mauno Järvelän pyyteetön mutta vaativa sekä innostava työ." Lomakkeen viimeiseen kysymykseen nuoret saivat kirjoittaa omin sanoin millaista viulupiireissä on ollut (katso liite, kys. 19). Hyvin monet kiittelevät opettajaa ja opetusta. "Maunolla on teräshermot!"

Seuraavasta kuviosta käy ilmi, että suurin osa on kokenut viulupiiritoiminnan kannustaneen jatkamaan musiikin harrastusta. "Musikaalisuus on kehittynyt monipuolisen musiikin (klassinen/kamu ym.) soittamisen ja ryhmässä soittamisen myötä. Tästä harrastuksesta on tulossa työ, joten elämä olisi kyllä ollut erilaista ilman tätä harrastusta", kirjoittaa tyttö ryhmästä B.

Kuvio 7. Viulupiirissä soittaminen kannustaa / kannusti jatkamaan musiikin harrastusta. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiiriin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

7.8 Harrastuksen loppuminen

Kartoitin avoimen kysymyksen kautta syitä viulunsoiton lopettamiseen viulupiirissä. Soittamisen kokonaan lopettaneet (ryhmä C) olivat melkoisen yksimielisiä lopettamisen syistä - ei enää kiinnostanut - kun taas viulupiirin lopettaneissa (ryhmä B) hajontaa syntyi enemmän.

	B %	C %
siirryin musiikkilukioon	19	6
kasvoin ulos / "liian vanha"	15	-
tunnit muualta	15	-
ei aikaa	15	12
ei kiinnostanut enää	11	47

Taulukko 12. Miksi lopetit soittamisen kansalaisopiston viulupiirissä? B = viulupiirin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

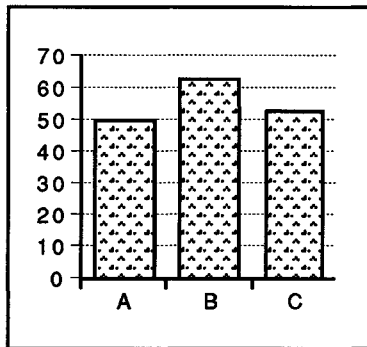
Ryhmässä B kaikki, jotka olivat vastanneet 'ei kiinnostanut enää', olivat tarkentaneet, että juuri kansanmusiikin soittaminen ei enää kiinnostanut, vaan he halusivat soittaa jotain muuta musiikkia. Ryhmän C vastauksissa oli lähinnä vain todettu lyhyesti, että soittaminen ei enää kiinnostanut. Kiinnostuksen loppuminen ei välttämättä tarkoita sitä, että soittajalle olisi muodostunut kielteinen asenne harrastusta kohtaan. Syynä voivat olla esimerkiksi muut harrastukset ja kiinnostuksen kohteet. Tyttö ryhmästä C kirjoittaa: *"Kun lopetin soittamisen, se oli iso päätös, jota harkitsin moneen kertaan."*

Vastaus 'ei aikaa' tarkoitti useimmiten koulukiireitä (esimerkiksi ylioppilaskirjoitusten lähestyminen) tai monia muita harrastuksia. Useinhan samat ihmiset ovat aktiivisia eri harrastusten parissa eli harrastukset ikään kuin pyrkivät kerääntymään tiettyjen ihmisten ympärille. Ryhmästä B neljä soittajaa (15 %) oli siirtynyt soittamaan viulua konservatorioon tai yksityisesti ja sen vuoksi lopettanut viulupiireissä soittamisen.

Kaiken kaikkiaan vastaajille on jäänyt mielestäni myönteinen kuva viulupiirissä soittamisesta, vaikka joukossa oli myös toimintaan hyvinkin pettyneitä vastaajia. Avovastauksissa esiintyi seuraavanlaisia mielipiteitä lopettamisen syistä: *"Ei ollut enää motivaatiota ja en ole ikinä soittanut hyvin. Harjoittelu ei innostanut."* tai *"Jatko-opetuksesta ei informoitu tarpeeksi."* tai *"En olisi lopettanut, ellei minua olisi hissukseen työnnetty sivuun toiminnasta. En kuulunut sisäpiiriin."*

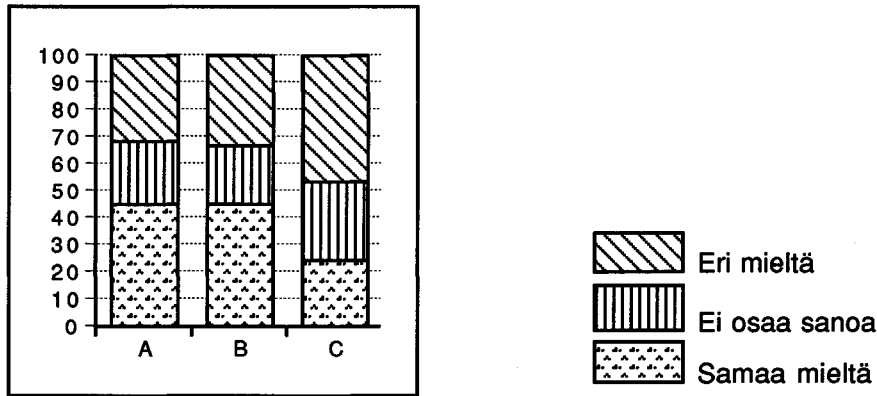
7.9 Tulosten vertailua soittamisen motiiviluokitukseen

7.9.1 Soittaminen ja sen tuottamat elämykset

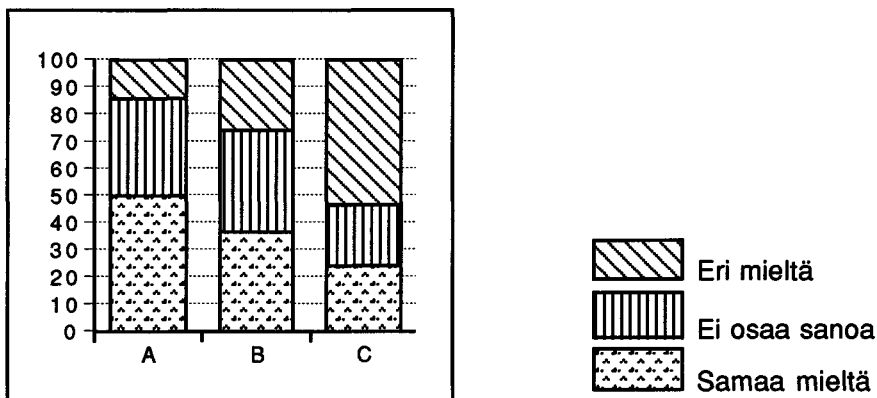
Kuvio 8. Soitan / soitin viulupiirissä, koska saan / sain sieltä onnistumisen elämyksiä. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. Selite: A = viulupiirissä soittajat N = 22, B = viulupiirin lopettaneet N = 27, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet N = 17.

Tulosten perusteella soittajat ovat saaneet onnistumisen elämyksiä viulupiirissä soittaessaan. Nämä hetket ja tunteet motivoivat varmasti jatkamaan harrastusta ja antavat soittajalle varmuutta. Prosentuaalisesti eniten myönteisiä vastauksia oli ryhmässä B, ja näiden vastaajien harrastushan on jatkunut viulupiirissä soittamisen jälkeenkin. Tyttö ryhmästä B kirjoittaa: *"Ajatuksiini ei nouse yhtään ikävää muistoa. Harrastus on ollut todella ihana asia elämässäni. Se on opettanut kunnioittamaan perinteitä, mutta myös opettanut ottamaan vastaan uutta ja erikoisempaa. Se on tuonut mukanaan esiintymiskokemusta aina ulkomaita myöten, uusia kavereita - pysyviä kavereita - mahtavia fiiliksiä onnistumisista, kokemusta levyn tekemisestä. Elämäni olisi luultavasti täysin erilaista, jos en olisi aloittanut soittamista, sillä niin paljon rikkaita ja rakkaita kokemuksia ja tunteita se on mukanaan tuonut."* Voisiko harrastuksen merkitystä tyhjentävämmiin sanoja?

Kuvio 9. Viulupiirissä soittaminen on / oli jännittävää. Kts. selite kuvio 8.

Kyselylomakkeen kohdassa 14 kysyin millä perusteella nuoret valitsevat yleensä harrastuksensa. Ryhmässä C 41 % vastaajista halusi kokea harrastuksessaan jännittäviä hetkiä. Kuviosta 9 ilmenee, että ryhmässä C ei kovinkaan moni ole kokenut viulupiirissä soittamista jännittäväksi. Jännittäväksi soittamisen tekevät todennäköisesti lähinnä esiintymiset ja matkat. *"Parhaiten on jäänyt mieleen ensimmäinen esiintyminen, joka oli aika jännittävää."* (Tyttö, ryhmä A.)

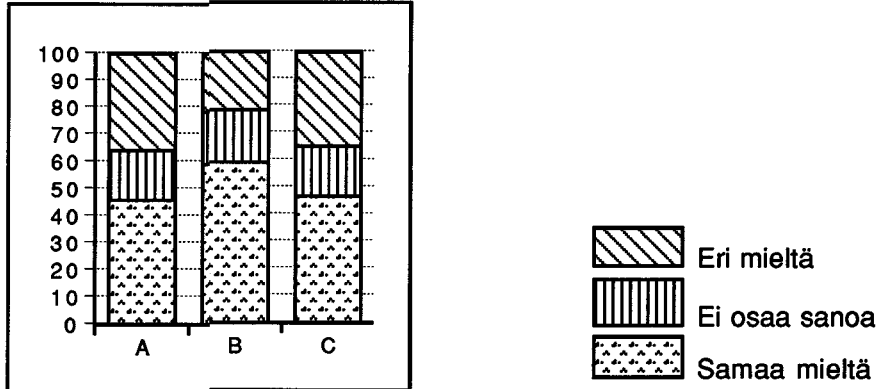

Kuvio 10. Viulupiirissä soittaminen on / oli juuri sitä, mitä haluan / halusin tehdä. Kts. selite kuvio 8.

Varsin paljon myönteisiä vastauksia sai tämäkin kysymys, mutta suunta kohti ryhmää C on selvästi kielteinen. Viulupiirissä edelleen soittajilla tuntemukset ovat tuoreita ja he ovat myös iältään nuorempia kuin muiden ryhmien vastaajat. Nämä tekijät voivat osaltaan vaikuttaa suurempaan myönteiseen vastausprosenttiin. Ryhmissä A ja B kolmasosa vastaajista ei ole osannut määritellä kantaansa.

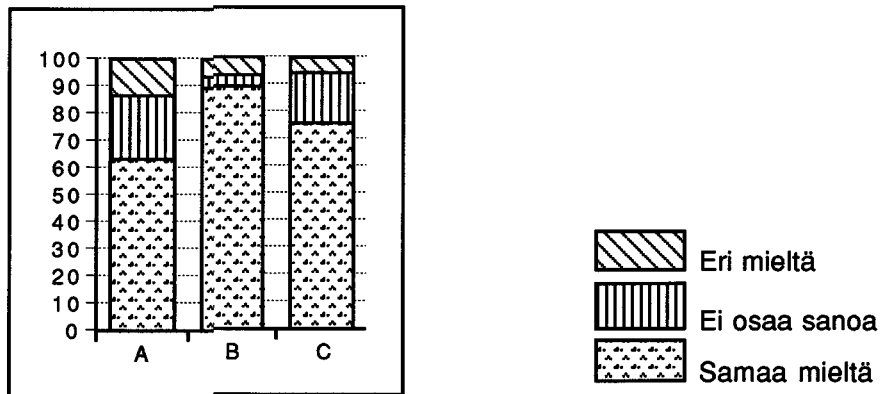
Kysymys onkin aika "vahva" ja siihen voi olla vaikea antaa yksiselitteistä vastausta tällaisessa kysymyksenasettelussa.

7.9.2 Soitettava ohjelmisto ja kulttuurin omaksuminen

Kuvio 11. Soitan / soitin viulupiirissä, koska siellä saan / sain soittaa sellaista musiikkia, josta pidän. Kts. selite kuvio 8.

Kansanmusiikki tuntuu olevan soittajien suosiossa, sillä sitä viulupiirissä eniten soitetaan. Verrattuna yleisesti muiden samanikäisten nuorten musiikkimakuun (kts. taulukko 1) on kansanmusiikin suosio poikkeuksellisen vahva. Tämä kertoo Perhonjokilaakson alueen voimakkaasta kansanmusiikkiperinteestä ja sen säilymisestä ja jatkumisesta edelleen tuleville polville. (Vrt. myös taulukot 6 ja 7.)

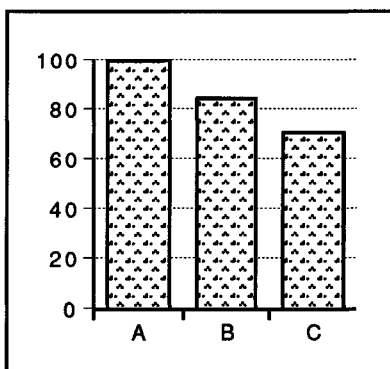

Kuvio 12. Viulupiirissä soittaminen opettaa / opetti minulle kotiseutuni perinnettä. Kts. selite kuvio 8.

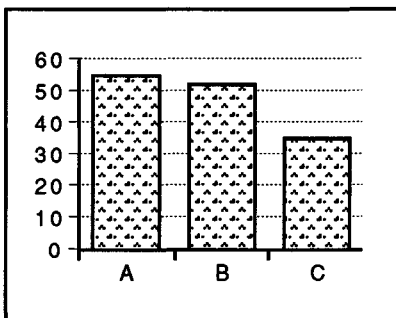
Etenkin ryhmät B ja C ovat merkittävässä määrin kokeneet oppineensa kotiseutunsa perinnettä. Ryhmän A alhaisempi myönteisten vastausten määrä voi taas heijastaa vastaajien ikää. Nuoremmat soittajat kenties ymmärtävät asian hieman eri tavalla kuin vanhemmat. Toisaalta soitettava ohjelmisto on saattanut muuttua ja laajentua vuosien varrella ja tämän päivän soittajilla voi olla laajempi oppimateriaali käytössään.

7.9.3 Suoritus- tai saavutusmotiivit ja -motivaatio

7.9.3.1 Hallinta

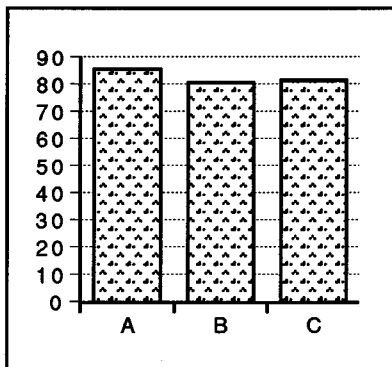

Kuvio 13. Viulupiirissä soittaminen kehittää / kehitti kykyä oppia musiikkia korvakuuloilta. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. Kts. selite kuvio 8.

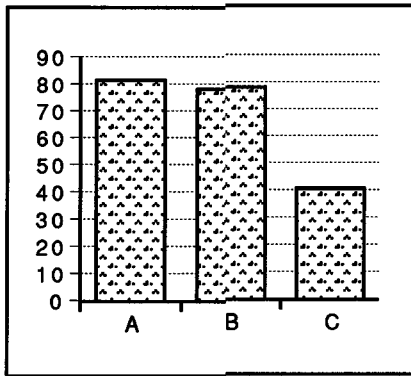
Kuvio 14. Viulupiirissä soittaminen opettaa / opetti minulle musiikkia monipuolisesti. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. Kts. selite kuvio 8.

Mauno Järvelän opit perustuvat paljon varsinkin alkuvaiheessa korvakuulolta soittamiseen. Perinteisestihän kansanmusiikki on siirtynyt kuulonvaraisesti sukupolvelta toiselle ja kuvion 13 tulosten perusteella myös tätä taitoa on harjoitettu ja opittu viulupiirissä. *"Opetusmenetelmät oli hyviä - liikaa ei alussa nuotteja kunnioitettu eli opeteltiin, tai ainakin itse opin paremmin korvakuulolta. Tosin viulupiiri oli ensimmäinen musiikkiharrastus, jossa opin kunnolla nuotteja."* (Tyttö, ryhmä B.) Kuvion 14 mukaan ryhmä C on kokenut viulupiirin opetuksen yksipuolisemmaksi kuin muut ryhmät. Asiaa voisi ajatella niin, että jos into soittaa ei ole kovin suuri eikä oppilas harjoittele, opetus etenee hitaammin, jolloin oppilas saattaa entisestään kyllästyä. Aikaisempien lukujen tulosten perusteella voi päätellä, että juuri ryhmässä C into viulunsoittoon ei ole ollut niin suuri kuin muissa ryhmissä.

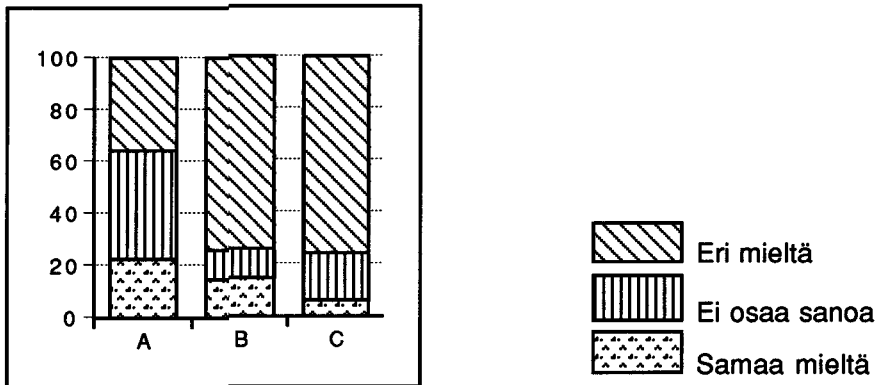
Kuvio 15. Soitan / soitin viulupiirissä, koska haluan / halusin oppia soittamaan paremmin. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. Kts. selite kuvio 8.

Lähes jokainen soittaja on halunnut oppia soittamaan paremmin. Se on hieno tavoite ja kertoo, että useimmat ovat halunneet kehittää taitojaan ja haaveilleet kenties osaavansa soittaa joskus kuten vaikkapa Mauno Järvelä. Todellisuus vaatii työtä ja harjoittelua, mutta halu oppia soittamaan ja kehittyä soittamisessa on ollut ja on edelleen olemassa.

Kuvio 16. Soitan / soitin viulupiirissä, koska haluan / halusin kehittää itseäni. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. Kts. selite kuvio 8.

Mielenkiinnolla voi havaita eron kuvioiden 15 ja 16 välillä. Väittämät ovat varsin samankaltaisia, kuvion 15 väittämä on hieman spesifimpi keskittyen itse soittamiseen. Ryhmät A ja B ovat vastanneet samansuuntaisesti molempiin kysymyksiin, mutta ryhmän C vastausten välillä on suuri ero. Ilmeisesti ryhmän C vastaajat ovat kyllä konkreettisesti halunneet oppia soittamaan paremmin, mutta eivät ole niinkään nähneet viulupiirissä soittamisella olevan merkitystä itsensä kehittämisessä. Avovastauksissa tyttö ryhmästä C kirjoittaa kuitenkin seuraavaa: *"Yksi mukavimmista asioista oli myös se, kun huomasi kehittyneensä tai sai kannustusta / kehuja ohjaajalta."*

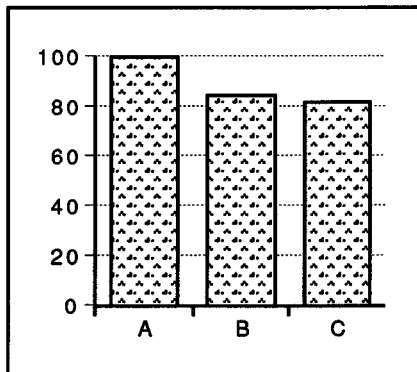
Kuvio 17. Soitan / soitin viulupiirissä, koska aion / aioin ammattilaiseksi. Kts. selite kuvio 8.

Kuvion 17 tulokset puolestaan kertovat sen, että hyvin harvalla on ollut tavoitteena muusikon ura. Suurin osa soittaa viulupiireissä täysin harrastusmielessä, mikä yleisestikin on kansalaisopiston musiikinopetuksen toimenkuva. *"Opetus on ollut*

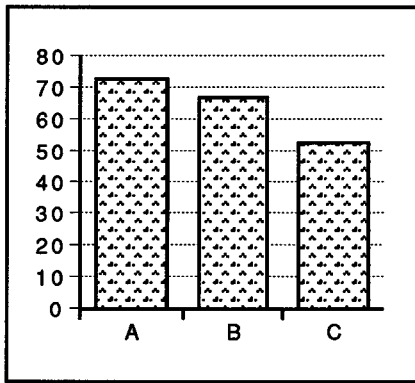
loistavaa, kun opettaja ei painosta. Ei tarvinnu olla täydellinen ja opettajakin tiesi, että tämä on HARRASTUS, ei työ, eli sen pitää olla enemmän hauskaa ku työtä", kirjoittaa tyttö ryhmästä B. Nuorimmilla vastaajilla (ryhmä A) haaveet ammattilaisen urasta elävät voimakkaampana, ja hyvä niin. Vanhempien soittajien keskuudessa ammatinvalinta on tämänhetkistä todellisuutta ja asiaa mietitään varmasti realistisemmin.

7.9.3.2 Musiikin esittäminen

Viulupiirin soittajilla on siis alusta alkaen mahdollisuus päästä esiintymään julkisesti. Esiintymiset tapahtuvat lähes poikkeuksetta ryhmässä soittaen, jolloin tilanne on varsin turvallinen. Moni kirjoitti saaneensa varmuutta myös toisenlaisiin esiintymistilanteisiin, kuten esimerkiksi esitelmien pitämiseen. *"Esitelmien pito ei ole vaikeaa, kun on tottunut esiintymään pienestä pitäen"*, kirjoittaa tyttö ryhmästä B. Muutama vastaaja ryhmistä B ja C kirjoitti avokysymyksissä jännittäneensä kaikesta huolimatta joka kerta julkisesti soittamista. Kuvio 18 osoittaa, että suurin osa soittajista on kuitenkin kokenut saaneensa varmuutta esiintymistilanteisiin viulupiirissä soittaessaan. *"Olen oppinut soittamaan rennosti ja luontevasti ja esiintymään ryhmässä ilman kummempaa jännitystä."* (Tyttö, ryhmä A.)

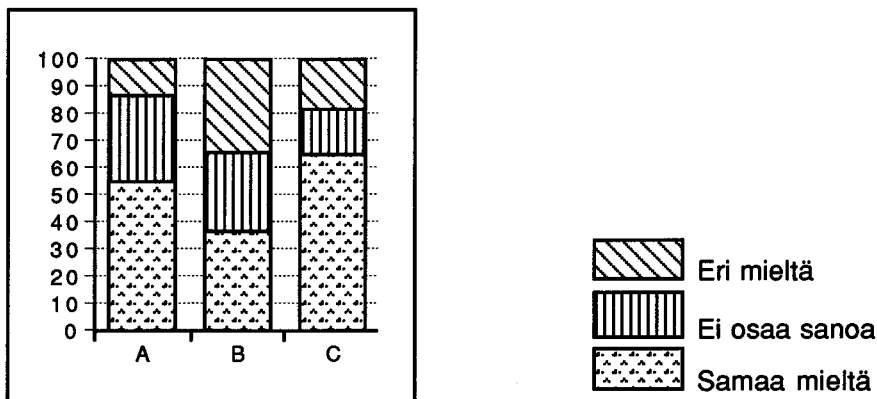

Kuvio 18. Viulupiirissä soittaminen antaa / antoi esiintymisvarmuutta. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. Kts. selite kuvio 8.

Kuvio 19. Viulupiirissä soittaminen antaa / antoi itseluottamusta. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. Kts. selite kuvio 8.

Esiintymisvarmuuden lisäksi soittajat ovat kokeneet saaneensa lisää itseluottamusta viulupiirissä. Varmasti juuri esiintymiset ovat osaltaan vahvistaneet itseluottamusta, kun jokaisesta jännittävästä esiintymistilanteesta onkin selvitty kunnialla. *"Esiintyminen toi lisää itsevarmuutta ja se oli todella mukavaa."* (Tyttö ryhmä C.) Vertaa kuitenkin kuviota 8, jossa ryhmän A myönteisten vastausten määrä oli pienin.

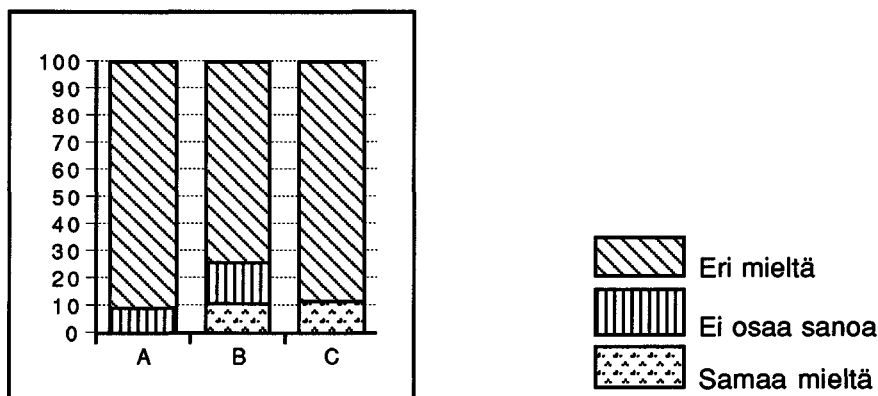

Kuvio 20. Soitan / soitin viulupiirissä, koska on hienoa näyttää osaavansa soittaa. Kts. selite kuvio 8.

Esiintymisen tulisi olla soittajalle palkitseva ja motivoiva kokemus. Tyttö ryhmästä A toteaa: *"Esiintymiset ovat ihania. Rakastan niitä!"* Suurin osa on kokenut esiintymiset myönteisinä ja kuten edellä on todettu, on ne myös enimmäkseen koettu varsin turvallisina tilanteina. Voisi siis kuvitella, että lavalle on mukava mennä esittämään ja näyttämään, mitä osaa. Varmasti niin tapahtuukin, mutta ristiriitaisia tuntemuksia voi herättää se, että keskipohjalainen kulttuuri opettaa

vaatimattomuutta. Itseään ei saa tuoda turhaan esille. Esiintymisestä saa nauttia, mutta kuitenkin vaatimattomuus kaunistaa... Kaustislaista ja yleensäkin keskipohjalaista esiintymiskulttuuria voisikin luonnehtia lausahduksella "antaa soiton puhua puolestaan". Käyttäytyminen on hillittyä eikä esiintymisiin perinteisesti liitetä esimerkiksi itäsuomalaisille tyypillistä rempseää yleisön kosiskelua. Mutta vaikka esiintyminen on vähäeleistä, ei se tarkoita, etteikö pinnan alla liikkuisi. Ryhmälle B näyttää olevan vähiten merkitystä soittotaidon esiintuomisella. Oman näkemykseni mukaan juuri tässä ryhmässä ovat mukana pisimmällä olevat soittajat. Monet heistä ovat kiertäneet eri maissa esiintymässä mm. Näppäripelimannien ja JPP:n kanssa. Ehkä juuri omien taitojensa vuoksi heillä ei ole tarvetta pyrkiä niitä erikseen tuomaan julki. Ajatus "soitto puhukoon puolestaan" on juurtunut sisimpään.

7.9.3.3 Kilpailu

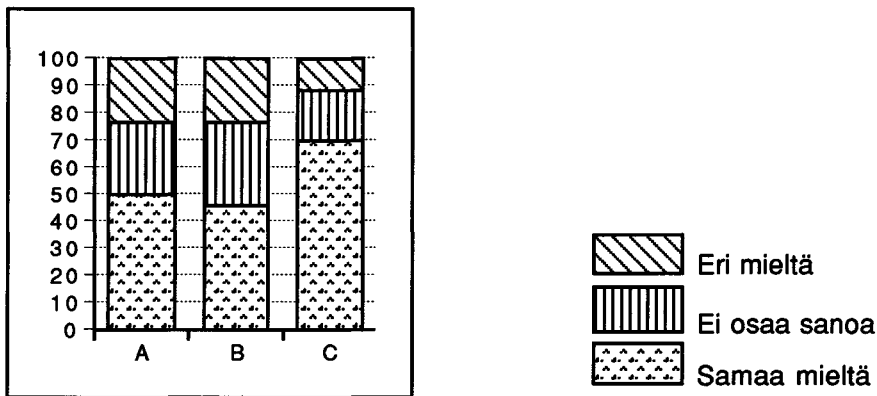

Kuvio 21. Soitan / soitin viulupiirissä, koska haluan / halusin olla parempi soittaja kuin kaverini. Kts. selite kuvio 8.

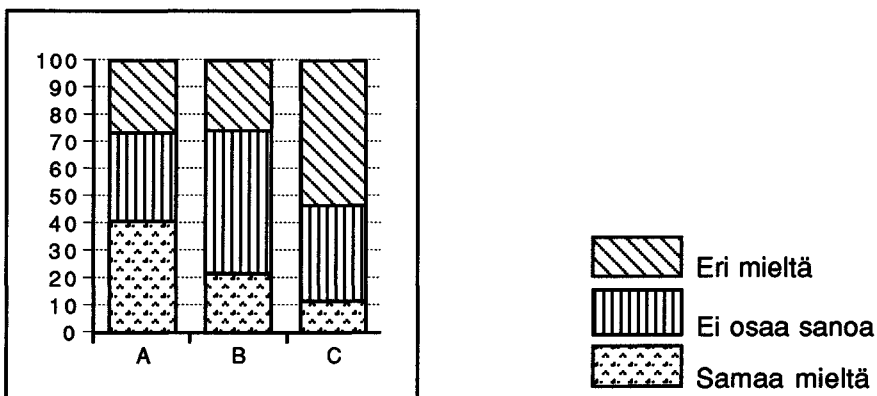
Nämä tulokset osoittavat, että ryhmien sisällä ei kilpailua soittotaidosta juurikaan esiinny. Luullakseni monelle soittajalle on kuitenkin tärkeää olla ainakin yhtä hyvä soittaja kuin kaveri. Avoimista kysymyksistä ilmeni tietynlainen ryhmän sisäinen paine, joka luo soittajille taidolliset ja sosiaaliset toiminnan kriteerit. Tyttö ryhmästä A kirjoittaa: *"Matkat ovat jääneet parhaiten mieleen yhteishenkensä vuoksi. Olen oppinut, että elämässä kaikki ei ole niin helppoa. Edistyneemmät syrjivät "huonompia"..."* Yhteishenki on siis tärkeä, mutta nuorten kesken on myös olemassa tietty arvojärjestelmä, johon vaikuttavat mm. ikä, soittotaito ja sosiaaliset taidot.

7.9.3.4 Turvallisuuden tunne - epäonnistumisen pelko

"Viulupiirissä voi edetä oman tahdin mukaan. Ei pakoteta tekemään tutkintoja vaan ajatellaan mitä oppilas haluaa", kirjoittaa poika ryhmästä A. Soittajat ovat tunteneet olonsa melko turvalliseksi viulupiireissä. Ryhmä B, jonka soittajat ovat päässeet pisimmälle harrastuksessaan, on taitojensa kautta saanut varmuutta esiintymisiin, joten ryhmän tukea ei tarvita enää niin paljon. Ryhmässä C ilmeisesti monikaan ei ole kokenut itseään erityisen hyväksi soittajaksi viulupiirissä ollessaan (kts. kuvio 23), mutta kuten kuvio 22 näkyy, ovat he kuitenkin tunteneet olonsa siellä varsin turvalliseksi. "Opetus oli hyvää, olin vain semmoinen tunari etten oppinut juuri mitään", kirjoittaa tyttö ryhmästä C. Ryhmän ja yhdessä soittamisen kautta he ovat saaneet rohkeutta esiintymisiin, joista sitten ovat saaneet monia hienoja kokemuksia.

Kuvio 22. Soitan / soitin viulupiirissä, koska ryhmässä soittaminen on turvallista. Kts. selite kuvio 8.

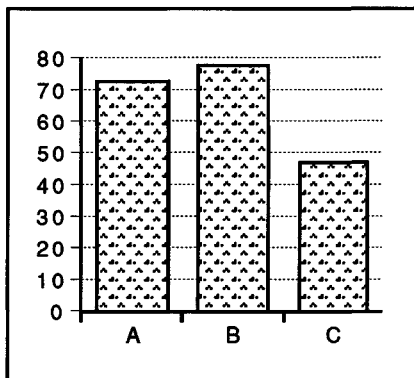
Kuvio 23. Soitan / soitin viulupiirissä, koska siellä koen / koin itseni hyväksi soittajaksi. Kts. selite kuvio 8.

Tämän kysymyksen ymmärtämisessä on luultavasti ollut vaikeuksia, koska en osaa sanoa -vastausten määrä on suuri. Kuvion 23 tuloksista voi kuitenkin päätellä, että onnistumisen tunteilla on toki merkitystä, mutta vastaajat eivät soita viulupiirissä vain tunteakseen olevansa hyviä soittajia. Vrt. myös kuvio 8.

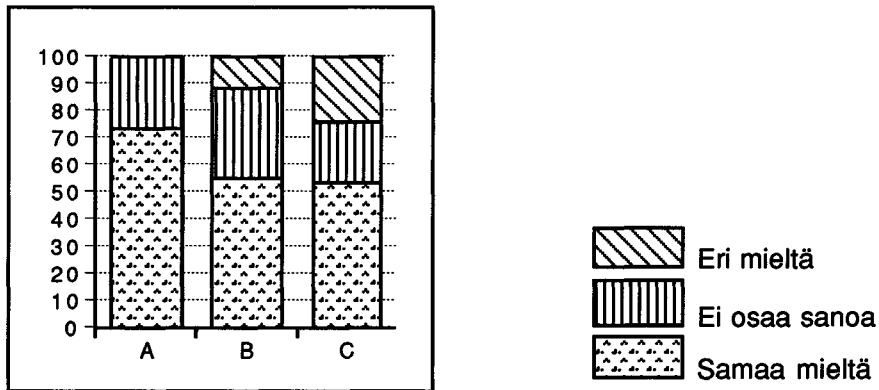
7.9.4 Vuorovaikutukseen perustuvat motiivit

7.9.4.1 Kontaktimotiivit

Viulupiirissä soittaminen on tuonut vastaajille paljon uusia ystävyysuhteita (kuvio 24) ja avovastausten perusteella kaverit ovatkin olleet tärkeä osa ryhmien toimintaa. Ryhmän C selkeästi vähäisemmät myönteiset vastaukset saattavat johtua siitä, että heidän viulunsoittoharrastuksensa on loppunut. Tilalle on tullut kenties uusia harrastuksia ja niiden kautta uusia ystäviä, ja viulupiirissä soittaminen tuntuu nyt kaukaiselta asialta. Avovastausten perusteella ryhmässä C oli paljon soittajia, jotka olivat mukana esiintymisissä ja esiintymismatkoilla, mutta myös sellaisia soittajia, jotka eivät olleet osallisina matkoilla. Tällöin yhteishenki ei varmastikaan kehity samalla tavalla kuin paljon yhdessä reissanneilla.

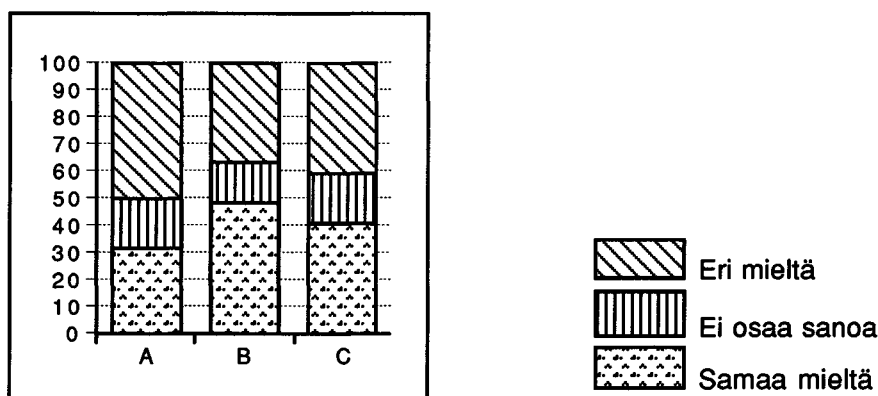

Kuvio 24. Viulupiirissä soittaminen tuo / toi uusia kavereita. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. Kts. selite kuvio 8.

Kuvio 25. Viulupiirissä soittaminen antaa / antoi yhteenkuuluvuuden tunteen. Kts. selite kuvio 8.

Soittajista suurin osa on kokenut kuuluvansa porukkaan viulupiirissä ollessaan. Varsinkin nuoremmilla tunne on voimakas. *"Jos esimerkiksi Helsingin keikkaa varten on koottu joku tietty porukka, niin tästä kyseisestä porukasta matkan aikana alkaa tulla hyvinkin kiinteä ja hyvin toimeen tuleva "jengi", jolla on aina hauskaa keskenään, ja jossa on aina hyvä yhteishenki"*, kertoo tyttö ryhmästä A. Tällaisessa ryhmätoiminnassa on kuitenkin aina se mahdollisuus, että joku kokee jäävänsä ulkopuoliseksi ja syrjäytyy ryhmästä. Ryhmien C ja B avovastauksissa muutamat kirjoittivat tällaisesta kokemuksesta. *"Olisin vielä innokkaasti halunnut olla mukana ryhmässä, mutta kummasti sitä vaan tavallaan lykättiin ulos porukasta. Tämä oli se kurjin puoli ja varsinkin se, kun tuntui, että muutenkin soittomatoilla olin välillä ulkopuolinen eli kaveriongelmat häirtasivat."* (Tyttö ryhmä B.) Selvästi myös se, että Järvelän kylän Näppärit ovat olleet tavallaan etulyöntiasemassa Mauno Järvelän asuessa samalla kylällä, on aiheuttanut soittajien kesken eriarvoisuuden tunnetta. Järvelän Näppärit ovat kiertäneet maailmalla esiintymässä ja taidot ovat kehittyneet ahkeran harjoittelun myötä. Joku soittaja taas jostain muualta on pettynyt, kun ei ole päässyt edes festivaaleille soittamaan. Mauno Järvelä on itse todennutkin, että kunpa joka kylällä olisi joku innokas henkilö, joka ottaisi vastuuta toiminnasta, sillä yksi mies ei kaikkeen ehdi.

Kuvio 26. Soitan / soitin viulupiirissä, koska hyvä ystävänikin soittaa / soitti siellä. Kts. selite kuvio 8.

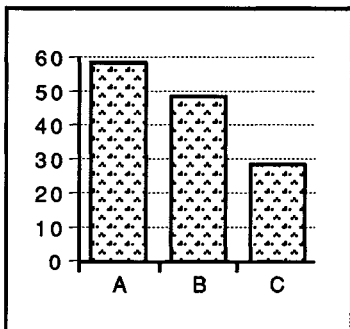
Voisi kuvitella, että kuvion 26 väittämä olisi toteutunut parhaiten nuorimmilla vastaajilla, mutta toisin on käynyt. Joka ryhmällä on eri mieltä -vastauksia paljon, joka osoittaa, että oma halu soittaa on ja on ollut suuri. Ryhmän B myönteisten vastausten määrä selittyy todennäköisesti sillä, että moni tämän ryhmän soittajista on Järvelän kylältä, jossa vallitsi todellinen "soitto-buumi" vastaajien ollessa viulupiirissä. *"Siihen aikaan soittaminen kylällämme oli muodissa ja ainoa luonnollinen vaihtoehto jos meinasi jotain rakentavaa ruveta harrastamaan muiden nuorien kanssa."* (Poika ryhmä B.)

7.9.4.2 Malli

Kyselylomakkeessa olivat seuraavat vaihtoehdot perheen musiikin harrastuksista: ei musiikin harrastuksia, musiikinkuuntelu, konserteissa käynti, kuorolaulu, soittaminen. Kaikissa ryhmissä vanhempien ja sisarusten musiikin harrastaminen oli aktiivista. Ainoastaan ryhmässä C yli 50 % vastasi, ettei muilla perheenjäsenillä ole musiikin harrastuksia. Tällä on varmasti vaikutusta musiikin harrastuksen säilymiseen, sillä mallin mukaan nuori omaksuu tietynlaiset käyttäytymistavat ja aktiviteetit ja jatkaa niitä mitä ilmeisimmin omassa elämässään, jos kokee ne tärkeiksi. Tämä edellyttää, että nuorella on kuitenkin valinnan mahdollisuus tekemisissään.

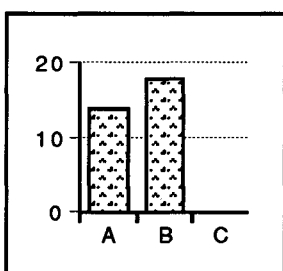
Perheen musiikin harrastaminen	ryhmät %		
	A	B	C
molemmat vanhemmat	59	67	41
toinen vanhemmista	32	22	18
sisarukset	73	81	76
vähintään yksi sisarus	14	11	6
ei musiikin harrastuksia perheessä	14	7	53

Taulukko 13. Viulupiiriläisen perheen musiikin harrastaminen. A = viulupiirissä soittajat, B = viulupiiriin lopettaneet, C = viulunsoiton kokonaan lopettaneet.

Kuvio 27. Soitan / soitin viulupiirissä, koska isä/äiti/sisko/veli soitti. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. Kts. selite kuvio 8.

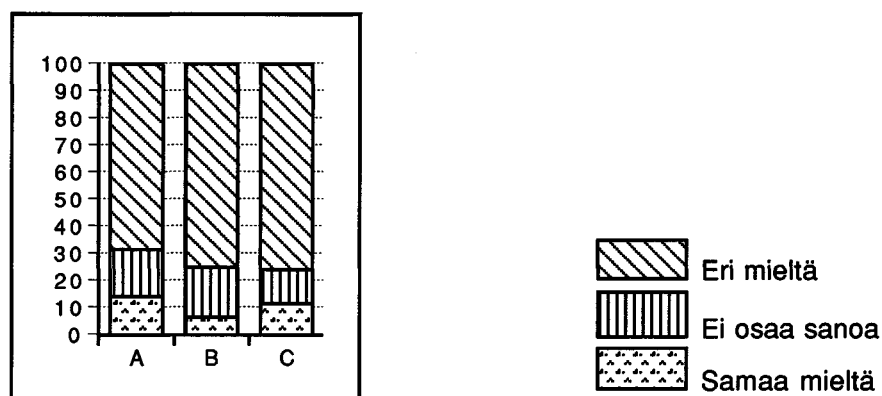
Kuvio 27 osoittaa, että ryhmässä C vain vajaa kolmannes vastaajista, eli noin puolet vähemmän kuin muissa ryhmissä, on saanut esikuvan soittamiseensa perhepiiristä. Kun tätä tietoa verrataan siihen tietoon, että ryhmä C koostuu viulunsoiton kokonaan lopettaneista, voi siitä tehdä johtopäätöksen, että musiikillisesti harrastuneessa perheessä nuoren musiikkiharrastus säilyy paremmin. Jos vanhemmat osaavat soittaa, he voivat ohjata lapsen kotiharjoittelua jolloin lapsen taidotkin kehittyvät nopeammin, joka taas motivoi yleensä soittajaa entistä enemmän.

Kuvio 28. Soitan / soitin viulupiirissä, koska ihailmani henkilökkin soittaa viulua. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. Kts. selite kuvio 8.

Idoleilla ei sen sijaan näytä olevan kovinkaan paljon merkitystä soittoharrastukselle. Avovastauksissa muutama mainitsi esikuvakseen jonkun viulistin, esimerkiksi Pekka Kuusiston. Tietojeni mukaan muutamat vastaajat ovat Kuusiston kanssa soitelleetkin "iltajameja" Kaustisella, ja lähes päihittäneet tämän toisen nuoren taiteilijan kansanmusiikin kiemuroissa.

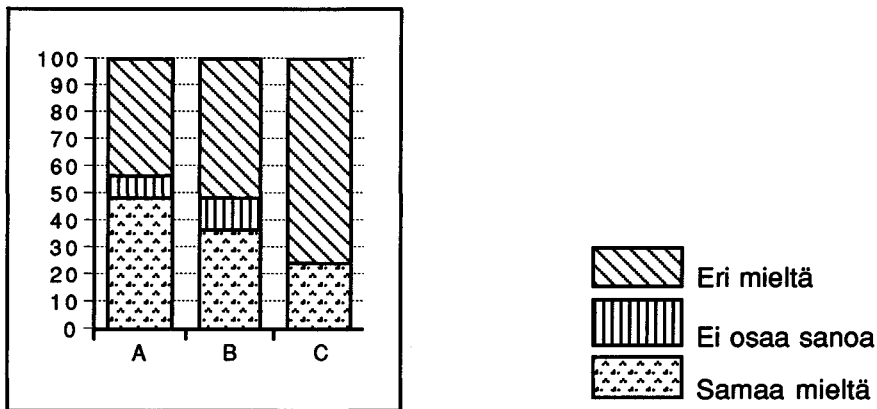
7.9.4.3 Auttamis- ja solidaarisuusmotiivit

Kuvio 29. Soitan / soitin viulupiiirissä, koska siellä voin auttaa ja opettaa muita. Kts. selite kuvio 8.

Auttamismotiivit vaikuttavat olevan toissijaisia viulupiiriläisten vastauksissa. Toisaalta tämänkaltaisessa toiminnassa ne yleensäkin ovat piilossa. Nuoret eivät välttämättä tiedosta asiaa. Ryhmän henki ja ilmapiiri kertovat, jos ryhmässä ovat olemassa myös ko. motiivit. Omien havaintojeni pohjalta tiedän, että vanhemmat soittajat toimivat Mauno Järvelän apuopettajina kesäkursseilla, ja esiintymisissä he ovat pienempien tukena soittamassa yhdessä. Tietenkään nämä toiminnot eivät ole syy viulupiiirissä soittamiseen, mutta joka tapauksessa nuoret ovat apuna ja samalla esimerkkinä pienemmille soittajille.

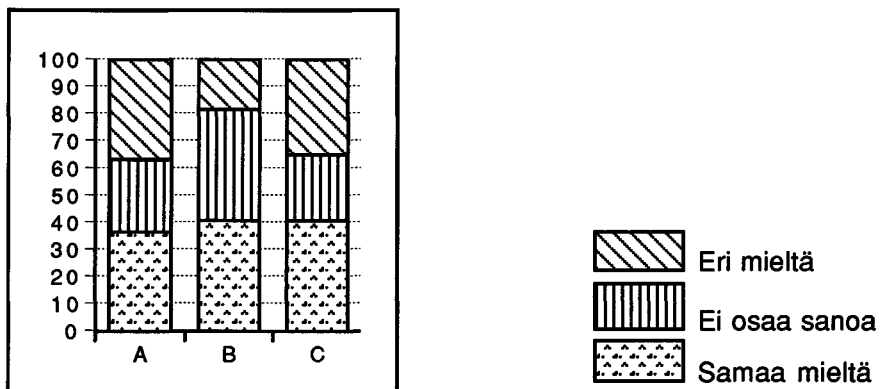
7.9.4.4 Kannustus

Kuvio 30. Viulupiirissä soittaminen on / oli perheemme yhteinen harrastus. Kts. selite kuvio 8.

Kuviosta 30 käy ilmi sama suunta kuin edellä luvussa 7.9.4.2 Malli kuvio 27. Viulunsoiton kokonaan lopettaneilla perhe on ollut harrastuksessa mukana varsin vähän. Vastajilla on ollut myös asiasta selkeä mielipide, koska kukaan ei ole valinnut vaihtoehtoa 'en osaa sanoa'.

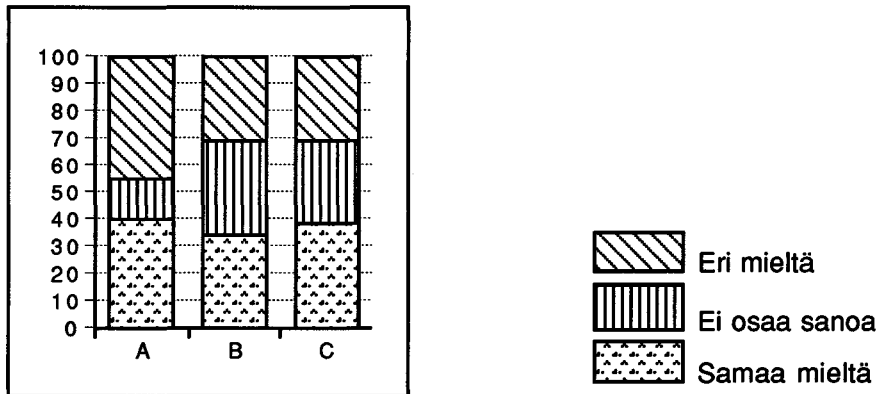
7.9.5 Ulkoiset virikkeet

Kuvio 31. Viulupiirissä soittaminen on / oli hienoa / hohdokasta. Kts. selite kuvio 8.

Tässä väittämässä vastaukset ovat jakaantuneet melko tasaisesti. Voidaan ajatella, että viulunsoittamisella on Kaustisen seudulla tietty statusarvo. Näin ajateltuna myönteisten vastausten määrä on tässä väittämässä pienehkö. Avovastausten perusteella soittaminen on ollut muodissa Kaustisella (kts. luku

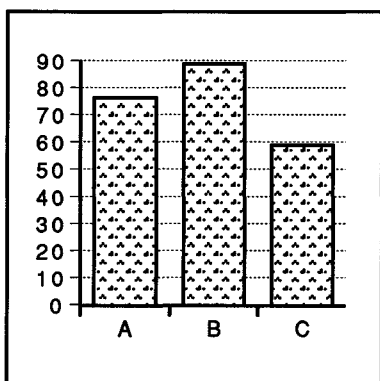
7.6), mutta lähinnä muiden paikkakuntien soittajilla on myös päinvastaisia kokemuksia. *"...en ollut enää omituinen hyypiö, joka kävi soittotunneilla"*, muistelee tunnelmiaan tyttö ryhmästä B siirryttyään opiskelemaan Kaustisen musiikkilukioon. Hieman yllättävää on suuri en osaa sanoa -vastausten määrä ryhmässä B.

Kuvio 32. Soitan / soitin viulupiirissä, koska en halunnut musiikkiopistoon. Kts. selite kuvio 8.

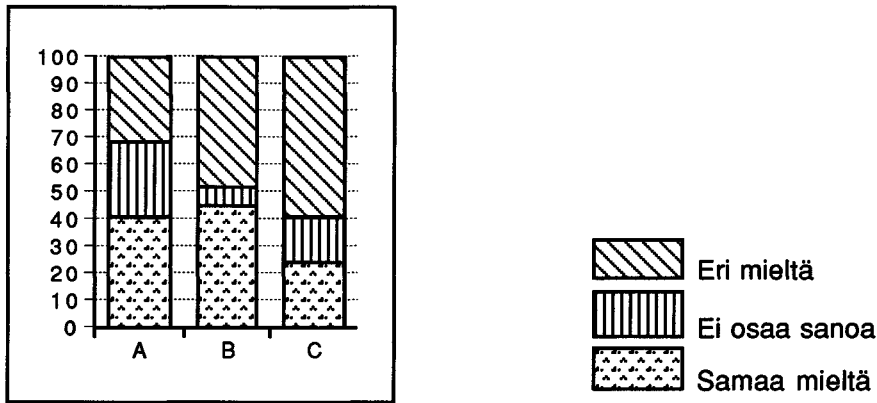
Tässäkin myönteiset vastaukset ovat jakaantuneet tasaisesti eri ryhmissä, mutta jälleen ryhmä B on ollut epävarma mielipiteestään. Avovastauksissa tuli esille seuraavia kommentteja: *"Viulupiirissä oli helppo aloittaa, koska ei ollut pääsykokeita."* (Poika ryhmä A), *"Soitin serkkuni kanssa yhdessä (viulupiirissä), kunnes hän pääsi musiikkiopistoon. En halunnut itse pyrkiä sinne, koska pidin paljon opettajastani."* (Tyttö ryhmä B) Vrt. myös kuvio 35.

7.9.6 Välineelliset motiivit - hyöty

Kuvio 33. Viulupiirissä soittaminen on / oli hyödyllistä tulevaisuuttani ajatellen. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. Kts. selite kuvio 8.

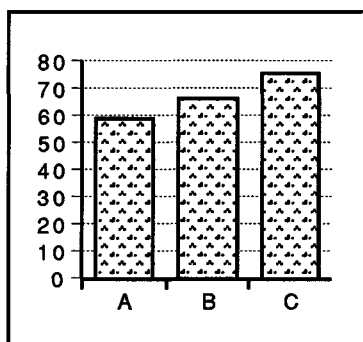
Ryhmät C ja B muistelevat asiaa. He pystyvät jo näkemään todellisuudessa, onko soittamisesta ollut heille hyötyä. Vaikka tässäkin kohdassa ryhmien C ja B tuli ajatella kysymykset imperfektissä, uskon, että moni on peilannut harrastusaikaansa tähän hetkeen - onko soittamisesta todella ollut hyötyä heidän elämäänsä. Varsin positiivisesti kaikki ryhmät ovat asian nähneet. Ryhmä B ajattelee myönteisimmin ehkä sen vuoksi, että soittaminen on säilynyt heidän elämässään harrastuksena tai jopa muuttunut työksi, joten taitoja on tarvittu koko ajan. Monet heistä opiskelevat ammatteihin, joissa soittotaidosta on hyötyä. *"Kesätöihin olen tullut valituksi sillä perusteella, että osaan soittaa. Yliopistoelämään sopeutuminen helpottui, kun tutustui muihin soittajiin."* (Tyttö ryhmä B.) Myös ryhmän C vastaajat ovat kokeneet soittotaidon hyödyllisenä, vaikka harrastus onkin loppunut. Tyttö ryhmästä C kirjoittaa: *"Mutta se on varmaa, että jos minulla on joskus omia lapsia, vien heidät viulunsoittoharrastuksen pariin, ja kun itsellä on kokemusta siitä ja osaa sentään vähän, niin voi paremmin kannustaa ja opettaa heitä kotona. Se on tärkeää!"* Ryhmän A vastaajilla ei vielä ole kokemusta "tästä tulevaisuudesta" niin kuin muilla ryhmillä. He ajattelevat kuitenkin vastausten perusteella tulevaisuuttaan ja pitävät soittotaitoa hyödyllisenä asiana. Jollakin on kova halu tulla kuuluisaksi musiikin alalla ja toista taas motivoi haave musiikkilukioon pääsystä.

Kuvio 34. Soitan / soitin viulupiirissä, koska silloin voin matkustella. Kts. selite kuvio 8.

Avovastauksissa useimmat kertoivat esiintymismatkojen olleen viulupiiritoiminnan hauskipia kokemuksia. Tiukkojen harjoitusten jälkeen matka tuntui kuin palkinnolta. *"Parhaiten ovat jääneet mieleen esiintymismatkat, joita edeltäneet rankat harjoitusjaksot olivat joskus tosi raivostuttavia, mutta ne olivat todella kasvattavia, muutenkin kuin musiikillisesti. Esiintymismatkoilla tehtiin aina jotain muutakin kuin soitettiin ja se tuntui palkinnolta tehdystä työstä. Ja tietenkin itse esiintymään pääseminenkin oli palkitsevaa ja motivoivaa."* (Tyttö ryhmä B.) Matkat ovat motivoineet soittajia pysymään harrastuksessa mukana kuten kuviosta 34 näkyikin. Siitä näkyy myös se avovastauksiin pohjautuen, että moni soittaja ei välttämättä ole esiintynyt kuin lähiseudulla, joten varsinaisesta matkustelusta ei voida puhua heidän kohdallaan (vrt. ryhmän C eri mieltä -vastaukset).

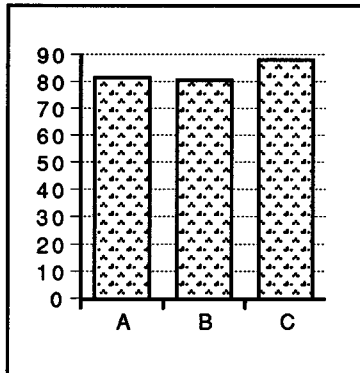
7.9.7 Soittajan persoonallisuus

Kuvio 35. Soitan / soitin viulupiirissä, koska haluan halusin soittaa vain harrastusmielessä. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. Kts. selite kuvio 8.

Kuviosta 35 voi selkeästi havaita, että suurin osa viulupiiriläisistä haluaa soittaa harrastusmielessä ilman sen suurempia ammatillisia yms. päämääriä. Tätä tukevat kuvion 17 tulokset.

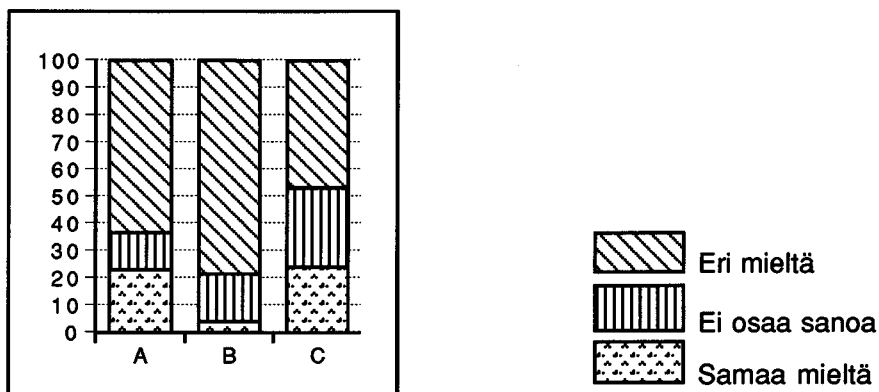
7.9.7.1 Uteliaisuus ja kiinnostus

Kuvio 36. Viulupiirissä soittaminen antaa / antoi uusia kokemuksia. Vastausvaihtoehdot samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä. Kts. selite kuvio 8.

Lähes kaikki ovat saaneet uusia kokemuksia ja voineet näin rikastuttaa omaa elämäänsä. Tämä väittämä liittyy suoraan myös lukuun 7.9.1 Soittaminen ja sen tuottamat elämykset.

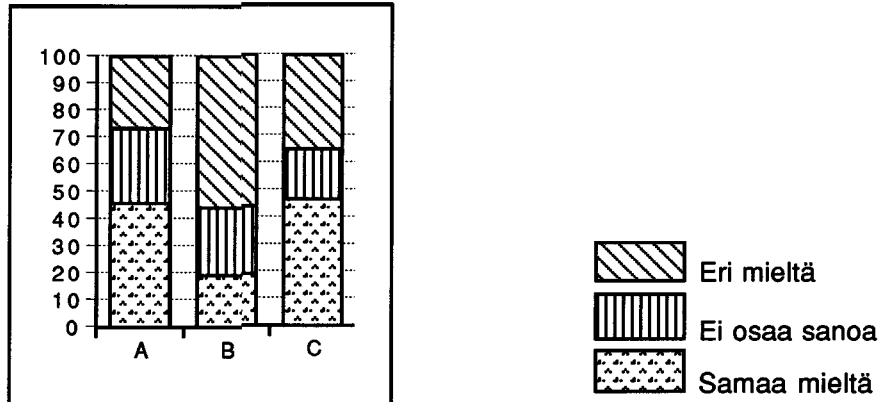
7.9.7.2 Vakiintuneet tottumukset

Kuvio 37. Viulupiirissä soittaminen on / oli minulle vain ajankulua. Kts. selite kuvio 8.

Kysymys on asenteellinen. Jälkeen päin ajatellen kysymys olisi ollut parempi muodossa: Viulupiirissä soittaminen on / oli minulle ajankulua. Harvoille soittaminen on ajankulua, mutta muutamille kuitenkin. Tässä voi verrata kuvion 38 tuloksia, sillä niillä kenties on yhteyttä. Ryhmissä A ja C myönteiset vastaukset nousevat molemmissa väittämissä huomattavasti korkeammalle kuin ryhmän B vastaukset.

7.9.7.3 Velvollisuudentunto ja väkinäisyys

Kuvio 38. Soitan / soitin viulupiirissä, koska vanhempani haluavat / halusivat niin. Kts. selite kuvio 8.

Moni näyttää soittavan viulupiirissä vanhempiensa tahdosta. Nuorilla soittajilla tämä on luonnollista tiettyyn rajaan saakka. Jossain vaiheessa nuori kuitenkin nousee kapinaan, jos omaa halua soittaa ei ole. Ja siinä vaiheessa harrastus usein loppuukin. Vrt. taulukko 10, josta voi havaita, että koti / sisarukset ovat vaikuttaneet etenkin ryhmien A ja C harrastuksen jatkumiseen.

8 POHDINTA

Tulosten perusteella suurin osa vastaajista on viulupiirissä ja Näppäripelimanneissa soittaessaan saanut paljon elämyksiä, kavereita, esiintymisvarmuutta, nähnyt maailmaa ja tietenkin oppinut soittamaan viulua. Yleisvaikutelma vastauksissa viulupiirissä soittamisesta on myönteinen, vaikka tyytymättömiäkin on mukana. Ennen kaikkea soittajat ovat mielestäni saaneet kokemuksia esiintymisten ja yhdessä soittamisen kautta.

Vastaajat suhtautuvat myönteisesti kaikenlaiseen musiikkiin. Musiikkimaku on paremminkin kallistunut toiseen suuntaan kuin nuorisolla yleensä, vaikka rock- ja pop-musiikki myös Perhonjokilaakson nuoria sykähdyttää. Kansanmusiikin suosio on odotetusti tavallista suurempi, mutta klassisen musiikin suosio yllätti hieman tutkijan. Verrattuna kaustislaisten 8. luokkalaisten mielipiteisiin Kososen (1996) tutkimuksessa, on kansanmusiikki ja klassinen musiikki suositumpaa viulupiiriläisten keskuudessa (kts. taulukko 1). Myös Kososen (1996) tutkimuksen kaustislaiset nuoret suhtautuivat huomattavasti myönteisemmin kansanmusiikkiin kuin nuoret muualla Suomessa. Ympäröivällä kulttuurilla on siis selvästi merkitystä musiikkimaun muotoutumiseen. Kun lapsi kuulee ympärillään kansanmusiikkia, näkee paljon soittajia ja havaitsee (enimmäkseen) myönteisen suhtautumisen, tulee musiikista luonnollinen osa elämää. Kun musiikin vielä sallitaan kehittyä ja annetaan nuorille mahdollisuus muokata sitä itse, soittotaitoja pidetään yllä ja kehitetään, on se merkki nuorelle, että tämähän on hyvä juttu ja tätä arvostetaan. Näin nuori oppii itsekin arvostamaan kansanmusiikkia. Osaksi tämä on pitkällisen perinteen ansiota, mutta ennen kaikkea niiden ihmisten, jotka eivät ole antaneet perinteen ja perinnetietouden kadota. Kaustisen Kansanmusiikkifestivaalit pitävät osaltaan toimintaa aktiivisena ja luovat mahdollisuuksia paikallisille ihmisille.

Viulupiiriläisille soittaminen on tärkeä harrastus, mutta ei kuitenkaan elämän keskipiste tai edes välttämättä harrastuksista tärkein. Siihen käytetään aikaa kohtuudella, pääsääntöisesti 2 - 4 päivänä viikossa noin 30 minuuttia kerrallaan. Lähes kaikilla on myös paljon muita musiikin harrastuksia. Viulupiirissä soitettu ohjelmisto koostuu odotusten mukaan lähinnä suomalaisesta ja ulkomaisesta kansanmusiikista sekä klassisesta musiikista. Mieluiten nuoret soittavat suomalaista kansanmusiikkia. Tämä pitää varmasti paikkaansa, sillä uskon

nuorten ihan oikeasti arvostavan myös perinteistä kansanmusiikkia. Vahvojen taustojen ansiosta pelimannimusiikki on alueella varsin laadukasta verrattuna yleiseen kuvaan perinteisestä kansanmusiikista. Totta on kyllä se, että suomalaista kansanmusiikkia tarjotaan soittajille viulupiirissä eniten, se on tutuinta ja soittajilla on myös odotuksia, että sitä siellä soitetaan. Tämän pohjalta on helppo määritellä se mukavimmaksi musiikiksi soittaa.

Useimpien soittoharrastus on alkanut vanhempien aloitteesta ja jonkin verran myös kaverit ja oma kiinnostus ovat vaikuttaneet asiaan. Kaveripiirin vaikutus näkyy mm. Järvelän kylällä, ja Kaustisella yleensäkin soittaminen on ollut "muodissa" vastaajien aloitellessa harrastustaan. Kaustisen Kansanmusiikkifestivaalien vaikutusta ei voi kiistää, sillä sieltä on moni lapsi tai vanhempi saanut kimmokkeen viulunsoittamiseen. Kun aloittaminen on tehty helpoksi, se myös on helppoa. Ja kun esiintymään pääsee festivaaleille lähes varmasti, on siinä porkkanaa lapselle aivan tarpeeksi. Tämä helppous näkyy myös siinä, että harrastuksen pariin hakeutuu sellaisia lapsia ja nuoria, joita soittaminen ei ehkä muuten kiinnostaisikaan. Tällöin innostus saattaa hiipua muutaman vuoden kuluttua ja harrastus loppuu. Tietenkään tässä ei ole mitään pahaa, sillä saahan moni lapsi näin kosketuksen soiton maailmaan, joka muutoin jäisi kenties kokematta.

Vanhempien ja sisarusten mallilla ja kannustuksella näyttää olevan suuri vaikutus harrastuksen jatkumiseen. Soittamisen kokonaan lopettaneiden perheet ovat olleet vähiten mukana harrastuksessa ja yleensä näillä perheillä oli vähiten muitakin musiikin harrastuksia. Useimmat vastaajista olivat kokeneet vanhempien kannustuksen ja joskus pienen patistamisenkin myönteisenä. Muutamat myönsivät kuitenkin soittaneensa lähinnä vanhempien tahdosta, jolloin harrastuksesta oli jäänyt aika negatiivinen muisto. Nuori on tällöin soittanut velvollisuudentunnosta ja pyrkinyt täyttämään vanhempien odotuksia. Vahvat perinteet oletettavasti vain lisäävät velvoitteita ja vanhempien odotuksia. Kannustuksen täytyykin olla myönteistä, enemmänkin esimerkin omaista, jotta nuori voi löytää itse omat motiivinsa soittamiseen. Kun kysymykseen "Mikä on saanut sinut pysymään harrastuksessa mukana useita vuosia?" ryhmä C vastaa, että vanhemmat ja ohjaaja, kertoo tämä juuri sen, ettei nuorella itsellään ole ollut intoa, vaan motiivit ovat tulleet ulkoa päin. Viulunsoiton kokonaan lopettaneiden mielestä soittaminen on ollut myös paljon yksitoikkoisempaa verrattuna kahden muun ryhmän vastauksiin. Tämä tukee edelleen näkökulmaa, että ryhmän C soittajat eivät ole

niinkään kokeneet harrastusta "omaksi jutuksi" ja sisäinen motivaatio on puuttunut. Muilla ryhmillä tärkeimmät syyt harrastuksen jatkumiseen löytyvät ryhmän ilmapiiristä, omasta edistymisestä ja uuden oppimisesta.

Ryhmässä C harrastus on useimmiten loppunut kiinnostuksen puutteeseen. Harrastus ei ole vastannutkaan odotuksia tai taidot ovat suuntautuneet muihin harrastuksiin. Ryhmän B vastaukset ovat jakaantuneet, mutta yleisimmät syyt ovat olleet, että tunnit on saatu muualta, on menty opiskelemaan musiikkilukioon tai yksinkertaisesti on tultu liian vanhoiksi tähän porukkaan. Edellisessä kappaleessa totesin, että ryhmän C vastaajilta on puuttunut sisäistä motivaatiota. Teoriaosuudessa puolestaan toin esille Kurkelan (1994) näkemyksen siitä, että kun musiikki palvelee primaaristi lapsen omia sisäisiä tarpeita ja on näin sisäisesti motivoitu, se kasvaa osaksi hänen persoonallisuuttaan. Jos sen sijaan lapsen musiikillinen harrastus palvelee lähinnä ulkopuolisen tahon (kuten vanhempien tai opettajan) intressejä, sen arvo lapselle on välineellistä: hän ei saa niinkään tyydytystä itse musiikista ja sen tekemisestä vaan siitä, että ulkopuolinen taho saa tästä lapsen harrastuksesta tyydytystä ja siksi palkitsee lasta. Lapsen itsenäistyessä hän tulee vähemmän riippuvaiseksi vanhempien palautteesta ja hyödyn tavoittelu musiikin avulla käy tarpeettomaksi ja harrastus lopahtaa. Mielestäni ryhmät B ja C ovat suoraan verrannollisia tähän Kurkelan näkemykseen. Ryhmän B vastaajat ovat jatkaneet soittamista viulupiirin jälkeenkin ja jo viulupiirissä ollessaan he löysivät syyt harrastuksen jatkumiseen ryhmän ilmapiiristä, omasta edistymisestä ja uuden oppimisesta. Myös viulupiirissä lopettamisen syyt ovat olleet "luonnollisia". Eli musiikki on palvellut lapsen tarpeita, kun taas ryhmän C vastaajien keskuudessa harrastus on tuntunut palvelevan enemmänkin ulkopuolisen tahon intressejä.

Vuorovaikutukseen perustuvat motiivit tulevat esille perheen tuen lisäksi myös kavereiden vaikutuksen myötä. Ystävät ovat tärkeitä soittoharrastuksen parissa ja varsinkin ryhmässä B kaveripiiri vaikutti olevan monelle soittajalle yhtä kuin soittokaverit. Tämä selittyy osittain taas sillä, että ryhmän vastaajissa oli paljon Järvelän kylän nuoria. Mauno Järvelä on itse todennut Palmin (1993) haastattelussa seuraavaa: *"Innostus on usein kiinni lasten kaveripiiristä. Jos porukassa on yksi vahva vastustaja, jousi alkaa kangerrella ja viulusta tulee raskas soitin; pian sitä ei jaksa edes pidellä. Mutta jos innostus pääsee vallalle, pian soittaa koko luokka."* (Palm 1993, A4.) Järvelän koulullahan soittaminen oli esimerkiksi 90-luvun alussa niin suosittua, että koulun kahdeksasta

ekaluokkalaisesta viulua soitti kuusi oppilasta. Kontaktimotiivit ovat tärkeitä soittajille, mutta kavereita ei mielletä tärkeimmäksi syyksi soittoharrastuksessa.

Viulupiirissä soittajat ovat päässeet esiintymään, ja musiikin esittäminen on hyvin selkeästi koettu itseluottamusta ja esiintymisvarmuutta kehittäväksi tekijäksi. Tutkimukseni soittajat ovat saaneet elää rikasta aikaa viulupiirissä ollessaan ja moni oli sen avovastausten perusteella ymmärtänytkin. Toiset musiikin harrastajat eivät koskaan pääse soittamaan julkisesti ja vaikka pääsisivätkin, eivät lavalle halua. Tutkimukseni soittajat kokivat ryhmässä soittamisen turvallisena. Vaikka vähän jännittikin, olivat muut tukena. Järvelä on todennut, että ryhmässä myös heikommat pääsevät esiintymään ja saavat näin onnistumisen elämyksiä. Yli puolet ryhmissä A ja C kokevat, että on hienoa näyttää osaavansa soittaa. Ryhmässä B vain reilu kolmannes on samaa mieltä. Tämä kertoo mielestäni vain sen, minkä jo tulosten raportoinnin yhteydessäkin totesin, eli esiintymisestä saa kyllä nauttia, mutta kuitenkin vaatimattomuus kaunistaa... Kilpailua ei vastausten kautta esiinny ryhmässä juuri lainkaan, mutta uskoisin avovastausten perusteella, että sitä sieltä löytyy. Asiaa ei ehkä haluta tunnustaa tai sitä ei tiedosteta. Joka tapauksessa soittaminen koetaan turvallisiksi ryhmässä.

Viulupiirissä soittaminen on koettu elämyksellisenä - yli 80 % on vastannut harrastuksen antaneen paljon kokemuksia, vähintään 50 % joka ryhmästä on kokenut saaneensa onnistumisen elämyksiä ja ryhmissä A ja B lähes puolet on kokenut soittamisen jännittävänä. Ryhmässä A peräti puolet ilmoittaa viulupiirissä soittamisen olevan juuri sitä, mitä he haluavat tehdä. Avovastausten perusteella mieleenpainuvimpia kokemuksia ovat olleet esiintymismatkat ja yleensäkin esiintymiset. Esiintymismatkat ovat ikään kuin palkinto hyvin suoritetusta työstä (tiivis harjoittelu ennen matkaa). Soittotaito on samalla kehittynyt joka matkan ja esiintymisen myötä, sillä eihän esiintymään lähdetä ilman kunnon harjoittelua. Matkoilla on myös aina ollut muuta toimintaa; huvipuistot ja kaupungit ovat tulleet tutuiksi. Hienoa, että viulupiiritoimintaan on alusta lähtien liitetty esiintymiset ja matkat. Osa soittajista on esiintynyt "vain" Kaustisella festivaaleilla, osa on käynyt kauempana. Joka tapauksessa esiintymiset ja matkat ovat tuoneet soittamiseen myönteisiä päämääriä ja motivoineet soittajia harrastuksessa. Alle puolet ilmoitti esiintymismatkojen olleen syynä ryhmässä soittamiseen, eli pelkkä matkoille pääseminen ei riitä soittamisen jatkumiseen. Ryhmästä C vain 24 % ilmoitti tämän syyksi, ja ilmeisesti osittain siksi, että nämä soittajat eivät ole käyneet esiintymismatkoilla niin paljon kuin ryhmien A ja B soittajat.

Hallintamotiivien puolelta valtaosa (70 - 100 %) kokee opetuksen kehittäneen korvakuulolta omaksumista. Tämä on taito, josta jokaiselle ihmiselle on hyötyä. Monet ammattimuusikotkaan eivät kykene soittamaan mitään ilman lappuja edessään, sillä klassinen musiikinopetus on kulkenut täysin nuottien varassa. Onneksi viime aikoina asiaa on pyritty muuttamaan myös musiikkioppilaitoksissa. Pelimannihenkeä tarvitaan kaikenlaisessa musiikissa. 35 - 55 %:n mielestä ryhmässä soittaminen on opettanut musiikkia monipuolisesti. Ryhmällä C on alhaisimmat prosentit edellä mainituissa hallintamotiiveissa, mutta varsin tasainen tavoite (80 - 85 %) on kaikilla oppia soittamaan paremmin. Hyvin harvalla on tavoitteena ammattilaisen ura, vain 6 - 22 % vastasi tähän myöntävästi. Tätä tukee myös soittajan persoonallisuus-luokkaan sijoitettu väittämä harrastusmielessä soittamisesta. Suurin osa vastaajista (60 - 75 %) ilmoittaa soittavansa viulupiirissä vain harrastusmielessä. Huomattava on kuitenkin, että tämän mukaan noin kolmannes haaveilee myös mahdollisesta musiikin ammattilaisuudesta tai ainakin soittaa "tosissaan".

Viulupiirissä soittaminen on varsin vapaata toimintaa. Ei ole pääsykokeita, ei pakollisia tutkintoja ja jokainen saa edetä omaan tahtiin. Lähes kaikki vastaajat kokivat tämän myönteisenä. Joidenkin mielestä vaatimukset voisivat olla suurempia, jolloin tulisi harjoiteltua paremmin. Kun ei vaadita, tehokkuus laskee. Jokainen tietää itsekkin, että joskus tarvitaan päämäärä ja joku "komentaja", että itse todella aktivoituu ja tekee parhaansa. Mutta motivaatio soittamiseen voi löytyä ilman pakkoakin, jolloin soittaja saa innoituksensa musiikista, itse soittamisesta tai kehitymisestä. Tulosten ja omien havaintojeni perusteella viulupiiriläiset, varsinkin ryhmän B soittajat, ovat löytäneet tällaista aitoa musiikillista motivaatiota. Tottakai heillä on ollut samanlaisia päämääriä kuin soittajilla yleensäkin, mm. esiintymisiä ja joillakin tutkintoja, mutta myös sisäistä soittamisen paloa löytyy monelta. Motivaation kehittymisen voisi nähdä myös niin, että kun harjoitellaan tiiviisti esimerkiksi esiintymistä varten, taidot karttuvat, syntyy hyvä yhteishenki ja samalla huomataan, kuinka koko soittaminen alkaa tuntua mukavammalta.

Vertaillen ryhmä keskenään huomasin, että niiden välillä voi havaita selkeitä eroja. Vastaajien ikäjakauma muodostui oletamaani suuremmaksi ja huomasinkin jälkeen päin, että jotkut kysymykset olivat liian vaikeaselkoisia nuorimmille. Ryhmän A vastaajat ovat nuorimpia, ja heidän vastauksistaan puuttui syvempi pohdiskelleva ote, jollaista muiden ryhmien vastauksista löytyi. Toisaalta ryhmän A vastauksista voi havaita hyvin voimakkaita tunteita soittamiseen ("*Rakastan*

soittamista", *"Minulla on vahva aie tulla kuuluisaksi"* yms.), mikä on tyypillistä tämän ikäisille (keski-ikä 12,5 vuotta) nuorille. Kaiken kaikkiaan tutkimus olisi vaatinut kyselylomakkeen lisäksi valikoidun joukon haastattelun tarkentavin kysymyksiin, jotta motiivien todellinen luonne olisi selvinnyt.

Ryhmän B vastaajat ovat jatkaneet edelleen soittoharrastustaan viulupiirissä lopettamisen jälkeen. Heidän motivaationsa vaikuttaa tulosten perusteella olevan enemmän sisäistä kuin muilla ryhmillä. He ovat saaneet motiivin soittamiseen paljolti omasta kehitymisestä ja itse soittamisesta. Tämän vuoksi harrastus on säilynyt paremmin.

Ryhmän C tulokset osoittavat, että vaikka harrastuksen loppumiseen ei välttämättä ole liittynyt negatiivisia asioita, on useimmilta kuitenkin kiinnostus soittamiseen loppunut. Tämän ryhmän osalta vanhemmat ja perhe ovat olleet vähiten mukana harrastuksessa, ja kuten jo edellä olen todennut, on vanhempien kiinnostuksella merkitystä. Luvussa 2.1 esitin tuloksia Sosniakin (1985) tutkimuksista erityislahjakkailta yhdysvaltalaisnuorilla. Omasta tutkimuksestani voisi tehdä samankaltaisia johtopäätöksiä, sillä ryhmän C soittajat ovat olleet vanhimpia (n. 7,5 vuotta) aloittaessaan soittamisen. Tällöin he eivät ole ehtineet kenties saavuttaa "riittävää" taitotasoa ennen kriittistä murrosikää, jotta olisivat tarpeeksi voimakkaasti sitoutuneet harrastukseensa ja saaneet motivaatiota omista taidoistaan. Kososen (1996) tutkimuksessa soittaminen oli yleisimmin aloitettu vasta 10 - 12 -vuotiaana. Siihen nähden kaikki oman tutkimukseni soittajat ovat aloittaneet varhain, mutta ehkä vuodelkin on merkitystä (ryhmä B aloitusikä n. 6,5 vuotta) etenkin kun kansalaisopiston tunnit ovat lyhyitä ja eteneminen soitossa senkin vuoksi hitaampaa kuin esimerkiksi musiikkiopistossa. Ryhmän A keskimääräinen aloitusikä oli 5,5 vuotta, mutta koska he soittivat edelleen ryhmässä keväällä 1997, ei tämän ryhmän aloitusiän merkitystä harrastukseen sitoutumiseen voi tämän tutkimuksen perusteella selvittää.

Kuten jo edellä olen todennut, on ympäröivällä kulttuurilla suuri merkitys nuoren asenteiden muotoutumisessa. Kaustisen seudulla kansanmusiikki on luonnollinen osa musiikkielämää. Esimerkiksi vertaillessani Keski-Suomen ihmisten yleistä asennetta kansanmusiikkiin on ero suuri verrattuna Perhonjokilaakson ilmapiiriin. Hyvin harva kaustislainen ajattelee nykypäivänä kansanmusiikin soittamisen olevan "kansallispukuisten papparaisten" puuhaa, mutta esimerkiksi täällä Keski-Suomessa olen sellaisiin mielipiteisiin törmännyt. Tutkimukseni vastaajista 60 - 90

% kokee viulupiirin opettavan kotiseudun perinnettä ja avovastausten perusteella useimmat tätä myös arvostavat. Varsinkin vanhemmat vastaajat tuntuivat olevan ylpeitä juuristaan. Myös soitettava ohjelmisto on enimmäkseen tuntunut mukavalta (45 - 59 %).

Viulupiirissä soittaminen on koettu osittain vaihtoehtona musiikkioppilaitosjärjestelmälle. Reilu kolmannes ilmoitti soittavansa kansalaisopistossa, koska ei halunnut musiikkiopistoon. Avovastauksista ilmeni myös useimpien tyytyväisyys siihen, että toiminta on melko vapaata, ei ole pääsykokeita eikä tutkintoja ja opettajakin ymmärtää soittamisen olevan vain harrastus. Kun nämä hyvät puolet voisi yhdistää musiikkioppilaitosten hyviin puoliin, esimerkiksi pidempiin soittotunteihin, olisi siinä ainekset todella motivoivaan soittoharrastukseen.

Soittajat ovat ymmärtäneet soittoharrastuksen antaman hyödyn hyvin. Peräti 60 - 90 % vastaajista ajattelee, että soittamisesta on tai on ollut hyötyä tulevaisuudessa esimerkiksi opiskelu- tai työpaikkaa hakiessa. Esimerkiksi Kaustisen musiikkilukioon pääsy on monelle kuin lottovoitto. Muutama tunnustikin avovastauksissa soittavansa vielä sen takia viulupiirissä, että saa lisäpisteitä musiikkilukioon. Hyvin ulkoinen motiivi, mutta tärkeämpää on mielestäni se, että soittoharrastus pysyy yllä, vaikka sitten tällaisten syiden takia.

Tuloksista voidaan päätellä, että tärkeimmät Näppäreiden motivoijat löytyvät lähipiiristä. Ympäröivä kulttuuri, perhe, kaveripiiri ja itse toiminta. Ympäröivä kulttuuri ja perinteet ovat ainutlaatuisia, eikä kaustislainen tai lähialueen soittaja voi niiltä välttyä. Pohjalaisuuteen kuuluu kotiseuturakkaus ja omien juurien vaaliminen. Kun tähän yhdistetään Perhonjokilaakson kansanmusiikkiperinne, ovat vahvat siteet valmiina. Perhe antaa lapselle toimintamalleja ja ohjaa lapsen käyttäytymistä omalla esimerkillään. Muusikon lapsesta ei välttämättä tule muusikkoa ja maanviljelijän lapsesta taas voi tulla, mutta tämänkin tutkimuksen tulosten perusteella on yleisempää, että musikkia harrastavassa perheessä lapsi aloittaa musiikkiharrastuksen ja harrastus ennen kaikkea kestää paremmin. Kaveripiirillä on kouluiässä suuri merkitys. Kun nuoret soittavat yhdessä, ystävyys tiivistyy ja nuorilla on yhteistä tekemistä. Erittäin huomionarvoista on mielestäni se, että Näppäripelimannitoiminta on niin kokonaisvaltaista, että se motivoi itsessään. Osasia on vaikea erottaa toisistaan. Mauno Järvelä on luonut tavoitteellisen ja arvossapidetyn "musiikkikoulun" paikalliseen perinteeseen pohjautuen. Tällöin

idealla on pohjaa ja sitä on tavallaan helppo viedä eteenpäin. Haastattelussa (1998) Järvelä totesi, että kun "Näppäripelimanni-aatetta" viedään muualle Suomeen, tulisi muistaa ottaa paikallinen kulttuuri huomioon ja sopeuttaa idea siihen ympäristöön.

Eroja soittamisen lopettaneiden ja jatkaneiden välillä oli jonkin verran. Soittamisen kokonaan lopettaneilla oli alhaisempi motivaatio soittamiseen lähes järjestelmällisesti eri väittämässä. Jokapäiväinen kaveripiiri muodostui harvemmin toisista soittajista, omaa soittotaitoa ei pidetty hyvänä, soittaminen tuntui ikävämmältä kuin muissa ryhmissä ja kaiken kaikkiaan motiivit olivat enemmän ulkoisia kuin muilla. Lopettamisen syynä on osittain se, että joukossa on ollut paljon sellaisia, jotka eivät ehkä muualla olisi soittoharrastusta aloittanutkaan. Harrastuksen loppuminen on ollut "luonnollinen tapahtuma".

Koska olen käsitellyt ryhmiä enimmäkseen joukkona, ei yksilöllisiin tulkintoihin ole ollut tarpeeksi mahdollisuutta. Soittajien haastattelulla tutkimusta olisi voinut syventää ja selvittää tarkempia motiiveja. Samoin tuntien seuraaminen olisi ollut antoisaa, jolloin olisin voinut tehdä enemmän omia päätelmiä Järvelän opetuksesta. Uskon kuitenkin, että näiden tulosten avulla viulupiirien toiminnasta saadaan lisätietoa ja opetusta voidaan kehittää. Toivon tutkimuksesta olevan hyötyä niille, jotka suunnittelevat vastaavanlaista toimintaa muualle. Jatkotutkimuksena minua kiinnostaisi syventää tutkimusta haastattelun ja observoinnin kautta ja lisäksi seurata viulupiirissä edelleen soittajien (ryhmä A) harrastuksen suuntaa. Samoin olisi mielenkiintoista selvittää, kuinka perinne jatkuu tuleville sukupolville. Uskon, että se jatkuu, mutta miten vaikuttaa esimerkiksi koko ajan lisääntyvä muuttoliikenne ja eri kulttuurien sekoittuminen. Kestääkö Kaustisen ja koko Perhonjokilaakson pelimannimusiikki eri kulttuurien murroksessa EU:n aikakautena?

"Jupet! sano Santeri. Musiikki se olla pitää!"

LÄHTEET

- Abrahamson, L.Y. & Seligman M.E.P. & Teasdale, J.D. 1978. Learned Helplessness. Teoksessa *Humans: Critique and Reformulation. Journal of Abnormal Psychology* 87(1): 49 - 74.
- Adorno, Th. W. 1982. Kritik des Musicantes. *Dissonancen*, 62 - 100. Göttingen: Vander Hoeck & Ruprecht.
- Aho, S. 1984. Opettajakoulutuksen seuranta tutkimus. Opettajakoulutukseen hakeutuneiden opiskelijoiden ominaisuudet, koulutuksen aikaisemmat muutokset sekä heidän kokemansa opiskelun mielekkyys. Turun yliopisto. Kasvatustieteellinen tiedekunta. Julkaisusarja A: 101.
- Billingsley, B. S. & Cross, L. H. 1992. Predictors of Commitment, Job Satisfaction, and Intent to Stay in Teaching: A Comparison of General and Special Educators. *Journal of Special Education* 25(4), 453 - 471.
- Boshovitsch, I. L. 1972. Die Persönlichkeit und ihre Entwicklung in der Ontogenese. Teoksessa *Psychologische Probleme der Entwicklung sozialistischer Persönlichkeiten*. Konferenzbericht. Berlin: Volk und Wissen Volkseigener Verlag.
- Bruhn, K. 1938. Die freien Interessen der Kinder und Jugendlichen. *Soc. Scient. Fenn. Comm. Humanarum Litterarum IX. 7* Helsingforsiae.
- Coladarci, T. 1992. Teachers' Sense of Efficacy and Commitment to Teaching. *Journal of Experimental Education* 60(4), 323 - 337.
- Collins, B. 1970. *Social Psychology. Social influence, attitude change, group processes, and prejudice*. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Company.
- Csikszentmihalyi, M. 1990. *Flow: the psychology of optimal experience*. New York: Harper & Row cop.
- Day, H. I. 1985. Motivation. Teoksessa T. Husen & T. N. Postlethwaite (toim.) *The International Encyclopedia of Education Research and Studies*, Vol. 6. Oxford: Pergamon Press.
- Gardner, H. 1985. *Frames of mind. The theory of multiple intelligences*. New York: Basic Books.
- Garrison, K. J. 1962. *Nuorisopsykologia*. Jyväskylä: Gummerus.
- Gellrich, M. 1986a. Motivationsprobleme des Instrumentalunterrichts. *Üben & Musizieren* 3(2), 132 - 138.
- Gellrich, M. 1986b. Ursachen von Motivationproblemen im Instrumentalunterricht (Osa II). *Üben & Musizieren* 3(3), 266 - 272.

- Hagemann, G. 1991. Motivoinnin taito. Englanninkielinen käsikirjoitus The Motivation Manual. Suom. Ulla Ropponen. Jyväskylä: Gummerus.
- Hakkarainen, P. 1990. Motivaatio, leikki ja toiminnan kohteellisuus. Jyväskylä: Kirjapaino Oma.
- Hakulinen, L. 1979. Suomenkielen rakenne ja kehitys. 4. korjattu ja lisätty painos. HKI: Otava.
- Haworth, J. T. 1984. The Perceived Nature of Meaningful Pursuits and the Social Psychology of Leisure. *Loisir and society* 1, 197 - 216.
- Heinonen, U. & Kari, J. 1978. Oppimisen psykologia opetus- ja kasvatustyötä varten. HKI: Otava.
- Hirsjärvi, S. (toim.). 1978. Kasvatustieteen sanasto. Opetusmoniste n:o 73. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos.
- Junnila, H. 1987. Perhonjokilaakson historia: Halsuan, Kaustisen, Perhon ja Vetelin historia 1860-luvulta 1980-luvulle. Kokkola: Keski-Pohjanmaan kirjapaino.
- Jämsä, S. 1984. Pianonsoitonopiskelu musiikkiopistossa ja siihen vaikuttavat tekijät. Helsinki: Sibelius-Akatemia. Musiikkikasvatuksen tutkielma.
- Kansanmusiikki 1989 (2), 24 - 25. Artikkelit "Mauno 11.6.89".
- Kari, J. & Huttunen, J. 1981. Johdatus kasvatuksen ongelmien tutkimiseen. Keuruu: Otava.
- Keltti-Laine, S. 1991. Montessori-musiikkikasvatus. Montessori-menetelmän mahdollisuudet musiikkikasvatuksessa. Helsinki: Yliopistopaino.
- Kentala, S. 1994. Näppäripelimannit Kaustiselta. Musiikkikasvatuksen kulttuuriset ja sosiaaliset ulottuvuudet. Jyväskylä: Musiikkitieteen laitos. Musiikkitieteen pro gradu -tutkielma.
- Kerlinger, F. N. 1973. Foundations of Behavioral Research. London: Holt, Rinehart & Winston.
- Kirjonen, J. 1995. Hurman ja ahdistuksen ristipaineissa. *Hyvä Terveys* 10 (6), 12 - 14.
- Koestner, R., Zuckerman, M. & Olsson, J. 1990. Attributional Style, Comparison Focus of Praise, and Intrinsic Motivation. *Journal of Research in Personality* 24, 87 - 100.
- Kokkonen, J. 1965. Taiteentekijät ja sen vastaanottajat. *Rondo* 1, 10 - 12.
- Komulainen, J. & Niiniluoto, M. 1983. Kaustinen soi. Kuvateos. Keuruu: Otava.
- Koskenniemi, M. & Valtasaari, A. 1969. Taitava opettaja. 4. painos. HKI: Otava.
- Kosonen, E. 1992. Soittamisen motivaatio varhaisnuorilla. Helsinki: Sibelius-Akatemia. Musiikkikasvatuksen tutkielma.

- Kosonen, E. 1996. Soittamisen motivaatio varhaisnuorilla. Jyväskylän yliopisto. Musiikkitieteen laitos. Musiikkikasvatuksen lisensiaattityö.
- Kosonen, P. A. 1991. Opiskelun mielekkyys ja opintomotivaatiot lukiossa. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen tutkimuslaitoksen julkaisusarja A. Tutkimuksia 44.
- Koulusäädökset 1993. Lakikokoelma. Helsinki: Painatuskeskus.
- Kurkela, K. 1986. Esitävä säveltaide, esiintymisjännitys ja narsistinen häiriö. Synteesi 2 - 3, 59 - 85.
- Kurkela, K. 1993. Mielen maisemat ja musiikki. Helsinki: Sibelius-Akatemia. Musiikin tutkimuslaitoksen julkaisusarja vol. 11.
- Kurkela, K. 1994. Mielen maisemat ja musiikki. Musiikin esittämisen ja luovan asenteen psykodynaamiikkaa. 2. korjattu painos. EST-julkaisusarja, n:o 1. Sibelius-Akatemia. Musiikin tutkimuslaitos.
- Kuusinen, K-L. 1991. Näkökulmia motivaatioon. Teoksessa J. Kuusinen (toim.) Kasvatuspsykologia. Porvoo: WSOY.
- Laine, E. 1978. Vieraan kielen opiskelumotivaatio Suomessa II. Suomen sovelletun kielitieteen yhdistyksen (AFinLA) julkaisuja 21. Turku.
- LeBlanc, A. 1987. Development of Music Preference in Children. Teoksessa Peery, J. G., Peery, I. W. & Draper, T. W. (toim.). Music and Children Development. New York: Sprinler Verlag.
- Lehtonen, K. 1982. Musiikkiharrastus eri tekijäryhmien yhteistuloksena. Julkaisematon lisensiaattityö. Turun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta.
- Lehtonen, K. 1983. Musiikkinautinto musiikkiharrastuksen virittäjänä. Psykologia 18, 413 - 417.
- Lehtonen, K. 1986. Musiikillisen kompetenssin teoria musiikillisen merkityksen muodostamisprosessin ja kulttuuris-sosiaalisten merkitysten strukturaalisena selittäjänä. Turun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Julkaisusarja B:22.
- Lehtonen, K. 1989. Esipuhe. Teoksessa K. Lehtonen (toim.) 1989. Musiikki terveyden edistäjänä. Porvoo: WSOY.
- Liikkanen, M., Pääkkönen, H., Toika, A. & Hyytiäinen, P. 1993. Vapaa-aika numeroina 1. Helsinki: Tilastokeskus.
- Lincoln, Y.S. & Guba, E.G. 1985. Naturalistic inquiry. Beverly Hills, CA: Sage.

- Lotti, T. 1988. Musikaalisuus ja musiikkiopinnot. Jäljittelyyn perustuva musikaalisuuden arviointi musiikkikoulun pääsykokeena ja opintomenestyksen ennustajana. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Tutkimuksia 119.
- Lähteenmaa, J. 1992. Miten käy tytöiltä rock'n roll? Teoksessa J. Lähteenmaa & S. Näre (toim.) Helsinkiläistytöjen ystävyysuhteet: ihanteina itsenäisyys, läheisyys ja monipuolisuus. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Madsen, K. B. 1972. Miksi? Käyttäytymisen liikkeellepaneavat voimat. Alkuteos Motivation. Suom. Paula Leisten. Vaasa: Kirjayhtymä.
- Markova, A. K. 1990. Motivation for Learning in Schoolchildren. Soviet Psychology Nov/Dec Vol.28 n:o 6, 21 - 41.
- Maslow, A. H. 1971. The farther reaches of human nature. Harmondsworth, Middlesex, England: Penguin Books Ltd.
- Metsämuuronen, J. 1995. Harrastukset ja omaehtoinen oppiminen: sitoutuminen, motivaatio ja coping. Teoreettinen tausta, rakenneanalyysi ja sitoutuminen. Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitos. Vantaa: Tummavuoren Kirjapaino Oy.
- Moberg, S. & Tuunainen, K. 1989. Erityispedagogiikan metodologinen perusta. Jyväskylä: Atena Oy.
- de la Motte-Haber, H. 1985. Handbuch der Musikpsychologie. Laaber: Laaber-Verlag.
- Musiikin opetussuunnitelman perusteet 19.5.1993. Opetushallituksen määräys n:o 23/011/93.
- Musiikinopetustoimikunnan mietintö. 1974. Komiteamietintö 139. Helsinki.
- Mäki, J., Purhonen, S., Weckroth, K. 1978. Motivaatio ja toiminnan käsite. Teoreettis-käsitteellinen tarkastelu. Tampereen yliopisto. Sosiologian ja sosiaalipolitiikan laitoksen tutkimuksia n:o 31.
- Palm, E. 1993. Näppärit tarttuvat viuluun jo alle kouluikässä. Helsingin Sanomat 2.4.1993, A4.
- Raeitel, A. 1983. Tätigkeit, Arbeit und praxis. Grundbegriffe für eine praktische Psychologie. Frankfurt.
- Reeves, J. 1989. Intrinsic Motivation and the Acquisition and Maintenance of Four Experimental States. The Journal of Social Psychology 129(6), 841 - 854.
- Regelski, T. A. 1975. Principles and problems of music education. New Jersey: Prentice-Hall.

- Rosenback, H. 1988. Pianon- ja viulunsoiton sekä musiikinteorian ja säveltapailun didaktinen kehittäminen. Nummi-Pusulän kansalaisopisto 1984-1985. Kokeiluraportti, kansalais- ja työväenopistot. Helsinki: Kouluhallitus.
- Rosenfeld, G. 1973. Theorie und Praxis der Lernmotivation. VEB. Berlin: Volkeigener Verlag.
- Ruohotie, P. 1976. Taideharrastukset ja taideasenteet eräiden ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden keskuudessa. Julkaisusarja A. Tutkimusraportti n:o 10. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos.
- Saha, H. 1993. Järvelän Maunon musiikkiopisto. Mauno Järvelän haastattelu. Uusi kansanmusiikki 1, 4-7 ja 35.
- Salmenhaara, A. 1976. Musiikkioppilaitokset Suomessa 1975. Suomen musiikkiopistojen liitto r.y. Vuosikirja 1975 - 1976. Helsinki: Simonpaino.
- Salminen, K. 1991. Musiikin kokemisen eri sukupolvet. Helsinki. Oy Yleisradio Ab.
- Salmon, P. 1982. Vertaisryhmän vaikutus. Teoksessa Kouluvuosien psykologiaa, toim. J. C. Coleman, suom. E. Piivinen. Espoo: Weilin+Göös.
- Salonen, A. 1995. Peruskoululaisten käsityksiä koulusta ja elämästä. Helsinki. Opetushallitus: Moniste 12/1995.
- Salonen, P., Olkinuora, E. & Lehtinen, E. 1982. Oppimisvaikeuksien interaktiivinen muodostuminen ja kasautuminen. Turun yliopisto. Kasvatustieteen laitoksen julkaisusarja A 86.
- Salonen, P. & Lepola, J. 1994. Motivaation arviointi. Teoksessa M. Vauras, E. Poskiparta & P. Niemi (toim.) Kognitiivisten taitojen ja motivaation arviointi koulutulokkailla ja 1. luokan oppilaila. Turun yliopisto. Oppimistutkimuksen keskus vol 3/94.
- Schuessler, K. F. 1947/1980. Musical taste and socio-economic background. New York: Arno Press.
- Seppänen, S. 1993. Luovan toiminnan harrastaminen. Raportissa M. P. Liikkanen (toim.) Arjen kulttuuria, Vapaa-aika ja kulttuuriharrastukset vuosina 1981 ja 1991. Kulttuuri ja viestintä 1993:2. Helsinki: Tilastokeskus.
- Shamir, B. 1988. Commitment and leisure. Sociological perspectives, Vol 31, n:o2, 238 - 258.
- Shaw, J. & Reyes, P. 1992. School Cultures. Organizational Value Orientation and Commitment. Journal of Educational Research 85(5), 295 - 302.
- Siurala, L. 1991. Urbanin nuoren vapaa-aika. Helsingin koululaisten vapaa-ajanvietto 1982 - 1990. Helsingin kaupungin tilastokeskuksen tutkimuksia 7. Helsinki.

- Sloboda, J. 1987. What can the psychology of music tell musicians? Eripainos teoksesta M. Henson (toim.) Musical Awareness. Huddensfield Polytechnic, 23 - 35.
- Sosniak, L. A. 1985. A Long-Term Commitment to Learning. Teoksessa Bloom, B.S. (toim.): Developing talent in Young People, s. 477 - 506. New York: Ballantine Books.
- Stanley, S. M. & Markman, H. J. 1992. Assessing Commitment in Personal Relationships. *Journal of Marriage and the Family* 54(3), 595 - 608.
- Suomenkielen perussanakirja. 1990. 1. osa A - K. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 55. Valtion painatuskeskus. HKI: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- Suomen Musiikkiopilaitosten liitto r.y. Yhteenveto jäsenoppilaitoksille 7.12.1993 osoitetusta tiedustelusta. 20.4.1994. Suomen Tilastollinen Vuosikirja 1992. Helsinki: Tilastokeskus.
- Takala, S. 1992. Virikkeitä uutta kokeilevaan koulutyöhön. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tutkimuslaitos. Kirjapaino Oy Sisäsuomi.
- Telama, R. 1971. Oppikoululaisten fyysinen aktiivisuus ja liikuntaharrastukset II. Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisuja 12. Jyväskylä.
- Toiviainen, S. 1970. Yhteiskunnalliset ja kulttuuriset ristiriidat. Tampereen yliopisto: Acta Universitatis Tamperensis. Sarja A: 39.
- Tynjälä, P. 1991. Kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien luotettavuudesta. *Kasvatus* 5 - 6, 387 - 398.
- Vepsäläinen, K. 1980. Peruskoulun seitsemännen ja yhdeksännen luokan oppilaiden koulunkäynti- ja oppimismotivaation sisältö. Joensuun korkeakoulu. Kasvatustieteiden osaston julkaisuja n:o 13.
- Vuonnala, E. 1972. Musiikkikyky musikaalisuuden osana koululaisilla. Julkaisematon lisensiaatityö. Oulun yliopisto.
- Wahlström, R. 1980. Varhaiset kouluvuodet. Teoksessa Kasvuvuosien psyykinen kehitys. Lapsuuden ja nuoruuden kehityspsykologiaa kasvattajia varten. Suomen kaupunkiliitto. Suomen kaupunkiliiton koulutusneuvosto ja henkilöstöhallinto- ja koulutusosasto.
- Wallace, J. E. 1993. Professional and Organizational Commitment or Incompatible? *Journal of Vocational Behavior* 42(3), 333 - 349.
- Winberg, L. 1980. Suzuki-soitonopetusmenetelmästä. Helsinki: Hellas.

Hei Näppäripelimanni / viulupiiriläinen - nykyinen tai entinen!

Teen pro gradu -tutkimusta Jyväskylän yliopistossa soittoharrastuksen motivaatiosta ja pyytäisin sinun apuasi tämän kyselylomakkeen täyttämisen verran. Olen itse kotoisin Kaustiselta ja saanut seurata läheltä vuosien varrella Näppäritoiminnan leviämistä - ensin Perhonjokilaaksossa ja vähitellen koko Suomessa. Aihe on mielenkiintoinen, ja tärkeää tutkimusaineistoa saan juuri Sinulta. Toivon, että vastaat kysymyksiin yksin ja juuri niin kuin sinä itse asioista ajattelet.

Lomakkeet ovat nimettömiä ja ne käsitellään luottamuksella. Täytettyäsi lomakkeen laita se osoitteella ja postimerkillä varustettuun kuoreen ja lähetä minulle takaisin mahdollisimman pian, mutta viimeistään **6.5.1998!**

Lue jokaisen kohdan kysymykset ja ohjeet huolellisesti. Joissakin kohdissa ohjeet on annettu erikseen vielä viulupiireissä **mukana oleville** ja viulupiireissä soittamisen **lopettaneille**. Toimi aina ohjeiden mukaan.

Olen käyttänyt lomakkeessa systemaattisesti viulupiiri -nimitystä, koska toiminta pyörii kansalaisopiston alaisena sillä nimikkeellä. Teitä on joukossa monia, jotka olette jo lähteneet maailmalle, mutta esim. lomilla soitatte Näppäripelimanneissa. Muistelkaa vastauksissanne kuitenkin niin sanottua aktiiviaikaanne viulupiireissä, sillä haluan tutkimuksessani saada erityisesti selville viulupiirejä koskevaa tietoa.

Kiitos jo etukäteen osallistumisesta tutkimukseen ja **AURINKOISTA KEVÄTTÄ!** Lähetän yhden kappaleen valmista graduani Mauno Järvelälle ja mahdollisesti myös Kaustisen kirjastoon, joten jos tutkimustulokset kiinnostavat, niitä voi käydä lueskelemassa luultavasti jo syksyllä 1998.

Yhteystiedot: Jaana Virkkala
Puistokatu 25 A2
40200 JYVÄSKYLÄ
p. 014 - 621 772 / 040 - 575 8614

Jyväskylässä 20.4.1998 Jaana Virkkala

1. TAUSTATIEDOT

Sukupuoli: 1. tyttö 2. poika Syntymävuosi _____
Kotikunta: _____ Kylä, missä asuit soittaessasi viulupiirissä _____
Mukana viulupiireissä vuosina _____ Opetuspaikka _____
Viulupiirin opettaja _____
Nykyinen koulu/opiskelupaikka/työpaikka _____
Musiikin arvosana koulussa viimeisessä todistuksessa _____

2. MILLAISESTA MUSIIKISTA PIDÄT JA ET PIDÄ?

Vastaa ympäröimällä joka riviltä se numero, joka parhaiten sopii itseesi.

Vastausvaihtoehdot:

- 1 = en pidä lainkaan
- 2 = enimmäkseen en pidä
- 3 = en osaa sanoa
- 4 = enimmäkseen pidän
- 5 = pidän paljon

	en pidä				pidän
-iskelmät (mm. Jari Sillanpää)	1	2	3	4	5
-elokuva- ja viihdemusiikki	1	2	3	4	5
-pop, disco, tekno, ym.	1	2	3	4	5
-rock	1	2	3	4	5
-heavy	1	2	3	4	5
-jazz	1	2	3	4	5
-kansanmusiikki	1	2	3	4	5
-hengellinen musiikki (mm. gospel)	1	2	3	4	5
-klassinen musiikki	1	2	3	4	5
-muu, mikä? _____	1	2	3	4	5

Tämänhetkinen muusikkoihanteesi (soittaja, laulaja, säveltäjä, yhtye tms.)

3. YMPYRÖI SEURAAVASTA SINUA KOSKEVA VAIHTOEHTO:

1. Olen lopettanut soittamisen kokonaan
2. Olen lopettanut soittamisen kansalaisopiston viulupiireissä, mutta soitan muuten edelleen aktiivisesti
3. Soitan edelleen kansalaisopiston viulupiireissä

4. KUINKA KAUAN OLET OLLUT MUKANA KANSALAIPOISTON VIULUPIIREISSÄ?

Vastaa seuraaviin kysymyksiin.

Soitin	aika (esim. 3v)	mahd. lopettamisaika (esim. kevät -95)
1. _____	_____ v.	_____
2. _____	_____ v.	_____

5. MIKSI LOPETIT SOITTAMISEN KANSALAIPOISTON VIULUPIIREISSÄ?

Jos soitat viulupiireissä edelleen, älä vastaa tähän kysymykseen.

6. ONKO SOITTAMINEN VIULUPIIREISSÄ (TAI OLIKO SILLOIN KUN SOITIT) HARRASTUKSISTASI:

Ympyröi vastauksesi.

1. vain yksi monista
2. yksi tärkeimmistä
3. tärkein harrastukseni

Kuinka usein soitat (tai soitit, kun olit mukana viulupiireissä)?

1. vähemmän kuin kerran viikossa
2. noin kerran viikossa
3. 2 - 4 päivänä viikossa
4. lähes joka päivä

Kuinka kauan soitat (soitit) keskimäärin yhdellä kertaa?

1. alle puoli tuntia
2. puolisen tuntia
3. noin tunnin
4. yli tunnin

7. MITKÄ SYYT OVAT MIELESTÄSI INNOTANEET SINUA ENITEN JATKAMAAN VIULUNSOITTOA?

8. MILLAISTA MUSIIKKIA OLET SOITTANUT VIULUPIIREISSÄ? Ympyröi vastauksesi.

1. suomalainen kansanmusiikki	6. klassinen musiikki
2. ulkomainen kansanmusiikki	7. suomalainen iskelmämusiikki
3. pop, disco yms.	8. rock, heavy
4. jazz	9. muu, mikä? _____
5. hengellinen musiikki	-----

9. MITÄ SOITAT / SOITIT MIELUITEN VIULUPIIRISSÄ OLLESSASI? Valitse vain yksi.

1. suomalainen kansanmusiikki	6. klassinen musiikki
2. ulkomainen kansanmusiikki	7. suomalainen iskelmämusiikki
3. pop, disco yms.	8. rock, heavy
4. jazz	9. muu, mikä? _____
5. hengellinen musiikki	-----

10. MUUT MUSIIKKIHARRASTUKSESI? Ympyröi vastauksesi.

1. ei muita musiikkiharrastuksia	6. musiikinteoria ja/tai säveltapailu
2. musiikinkuuntelu (ei taustamusiiikki)	7. konserteissa käynti
3. kuorolaulu	8. bänditoiminta
4. säveltäminen / sovittaminen	9. muu, mikä? _____
5. musiikin tekeminen tietokoneella, esim. nuotinnokset	

11. SOITATKO TAI OLETKO SOITTANUT MUITA SOITTIMIA? MITÄ, MISSÄ, MILLOIN?

Soitin	vuosina	mahd.oppilaitos ja opettaja
1. _____	-----	-----
2. _____	-----	-----
3. _____	-----	-----
4. _____	-----	-----

12. OLIKO TÄMÄ SOITTOHARRASTUS JOLLAKIN TAVALLA ERILAISTA KUIN VIULUPIIREISSÄ SOITTAMINEN? Ympyröi.

1. Ei
2. En osaa sanoa
3. Kyllä

Tarkenna vastaustasi muutamalla lauseella : _____

13. VANHEMPIEN JA SISARUSTEN MUSIIKKIHARRASTUKSET?

	äiti	isä	Sisarukset		
			1.	2.	3.
1. ei musiikin harrastuksia	----	----	----	----	----
2. musiikinkuuntelu (ei taustamusiiikki)	----	----	----	----	----
3. konserteissa käynti	----	----	----	----	----
4. kuorolaulu	----	----	----	----	----
5. soittaminen	----	----	----	----	----
soittimet:	-----	-----	-----	-----	-----
6. muu, mikä?	-----	-----	-----	-----	-----

14. MILLÄ PERUSTEELLA VALITSET YLEENSÄ HARRASTUKSEN (minkä tahansa), JOTA ALAT HARRASTAA?

Valitse seuraavista 3 tärkeintä syytä ja kirjoita kyseisten kohtien numerot tärkeysjärjestykseen seuraaville viivoille.

Tärkein peruste on numero -----

Toiseksi tärkein peruste on numero -----

Kolmanneksi tärkein peruste on numero -----

1. Harrastus ei sido mihinkään, vaan voin suhteellisen vapaasti tulla ja mennä silloin kun haluan.
2. Harrastuksessa voin kokea jännittäviä hetkiä.
3. Kavereillani on sama harrastus.
4. Kotonani harrastetaan samaa.
5. Harrastuksessa voin toteuttaa luovaa puolta itsestäni.
6. Harrastus on toiminnallista - saan tehdä, liikkua, purkaa tarmoani yms.
7. Voin harrastaa yksin - en tarvitse siihen muita.
8. Harrastaminen on edullista.
9. Harrastuspaikka on lähellä.
10. Harrastus tapahtuu ryhmässä.
11. Harrastaminen on hauskaa.
12. Ohjaaja on mukava.
13. Harrastus on sillä hetkellä "muodissa".
14. Harrastuksessa on selkeät päämäärät ja tavoitteet (esim. kilpailutoiminta)
15. Koen olevani hyvä harrastamassani asiassa.

15. MIKSI RUPESIT SOITTAMAAN PERHONJOKILAAKSON VIULUPIIREISSÄ?

16. MIKÄ ON SAANUT / SAI SINUT PYSYMÄÄN TÄSSÄ HARRASTUKSESSA MUKANA USEITA VUOSIA? Kirjoita viivoille kaksi tärkeintä syytä.

Vertaile seuraavia väittämiä siihen, mitä itse ajattelet viulupiireissä soittamisesta. Pyri vastaamaan rehellisesti. Älä jää miettimään liikaa "sopivaa" vastausta, vaan ympyröi se vaihtoehto, joka tulee ensimmäisenä mieleen.

Sinä, joka olet lopettanut soittamisen viulupiireissä: yritä muistella niitä ajatuksia ja tunteita, joita sinulla oli silloin, kun olit mukana viulupiireissä. Palaa ajatuksissasi menneeseen ja yritä unohtaa tämänhetkinen tilanne. Muuta siis myös lauseet mielessäsi menneeseen aikamuotoon. (Esim. "Viulupiireissä soittaminen oli jännittävää".)

Ympyröi jokaisen väittämän kohdalta se numero, joka vastaa parhaiten omaa mielipidettäsi. Muista lisätä jokaisen väittämän eteen "Viulupiireissä soittaminen ...".

- 1 täysin eri mieltä
- 2 enimmäkseen eri mieltä
- 3 en osaa sanoa
- 4 enimmäkseen samaa mieltä
- 5 täysin samaa mieltä

17. A) VIULUPIIRISSÄ SOITTAMINEN ...

	eri mieltä					samaa mieltä				
1. on jännittävää	1	2	3	4	5					
2. kehittää luovuutta	1	2	3	4	5					
3. on toiminnallista	1	2	3	4	5					
4. on juuri sitä mitä haluan tehdä	1	2	3	4	5					
5. auttaa purkamaan energiaani	1	2	3	4	5					
6. on hyödyllistä tulevaisuuttani ajatellen	1	2	3	4	5					
7. on mukavaa	1	2	3	4	5					
8. auttaa purkamaan aggressioita ("paineita")	1	2	3	4	5					
9. on hienoa / hohdokasta	1	2	3	4	5					
10. on rentouttavaa	1	2	3	4	5					
11. antaa ideoita muuhun musiikintekemiseen	1	2	3	4	5					
12. antaa uusia kokemuksia	1	2	3	4	5					
13. on monipuolista	1	2	3	4	5					
14. on perheemme yhteinen harrastus	1	2	3	4	5					
15. on minulle vain ajankulua	1	2	3	4	5					
16. on vanhempieni valitsema harrastus	1	2	3	4	5					
17. tuo uusia kavereita	1	2	3	4	5					
18. kehittää kykyä oppia musiikkia korvakuulolta	1	2	3	4	5					
19. antaa esiintymisvarmuutta	1	2	3	4	5					
20. antaa itseluottamusta	1	2	3	4	5					
21. antaa yhteenkuuluvuuden tunteen	1	2	3	4	5					

	eri mieltä					samaa mieltä
22. on haasteellista	1	2	3	4	5	
23. antaa ideoita muuhun musiikintekemiseen	1	2	3	4	5	
24. kannustaa jatkamaan musiikin harrastusta	1	2	3	4	5	
25. opettaa minulle kotiseutuni perinnettä	1	2	3	4	5	
26. on yksitoikkoista	1	2	3	4	5	
27. on motivoivaa	1	2	3	4	5	
28. opettaa minulle musiikkia monipuolisesti	1	2	3	4	5	
29. tuo vastuuta ja velvoitteita	1	2	3	4	5	
30. on luovaa	1	2	3	4	5	
31. sisältää paljon itsenäistä harjoittelua	1	2	3	4	5	
32. on mukavaa vain silloin, kun kaverini on siellä	1	2	3	4	5	

Vertaile nyt seuraavia väittämiä siihen, **miksi soitat / soitit viulupiirissä**. Ajattele siis jokaisen väittämän kohdalla: "Soitan viulupiirissä, koska...". (Esim. Soitan viulupiirissä, koska siellä voin auttaa ja opettaa muita.)

Ja sinä, joka et enää soita viulupiirissä; muuta lauseet taas menneeseen aikamuotoon.

17. B) SOITAN VIULUPIIRISSÄ, KOSKA

	eri mieltä					samaa mieltä
1. siellä voin auttaa ja opettaa muita	1	2	3	4	5	
2. hyvä ystävänikin soittaa siellä	1	2	3	4	5	
3. haluan oppia soittamaan paremmin	1	2	3	4	5	
4. se ei ole liian kallista	1	2	3	4	5	
5. isä/äiti/sisko/veli soittaa / soitti (edes joku heistä)	1	2	3	4	5	
6. en päässyt musiikkiopistoon	1	2	3	4	5	
7. silloin saan esiintyä	1	2	3	4	5	
8. siellä koen itseni hyväksi soittajaksi	1	2	3	4	5	
9. en halunnut musiikkiopistoon	1	2	3	4	5	
10. ihailmani henkilökin soittaa viulua	1	2	3	4	5	
11. haluan olla parempi soittaja kuin kaverini	1	2	3	4	5	
12. ohjaaja on mukava	1	2	3	4	5	
13. haluan tulla hyväksi musiikin alalla	1	2	3	4	5	
14. soittokaverit ovat tuttuja	1	2	3	4	5	
15. aion ammattilaiseksi	1	2	3	4	5	
16. haluan kehittää itseäni	1	2	3	4	5	
17. tapaan vastakkaisen sukupuolen edustajia	1	2	3	4	5	
18. haluan tulla taitavaksi soittajaksi	1	2	3	4	5	
19. on hienoa näyttää osaavansa soittaa	1	2	3	4	5	

	eri mieltä				samaa mieltä
20. joku minulle tärkeä henkilö haluaa sitä	1	2	3	4	5
21. saan sieltä mukavaa seuraa	1	2	3	4	5
22. ei ole muuta tekemistä	1	2	3	4	5
23. silloin voin matkustella	1	2	3	4	5
24. saan sieltä onnistumisen elämyksiä	1	2	3	4	5
25. vain harvat harrastavat soittamista	1	2	3	4	5
26. saan soittaa sellaista musiikkia, josta pidän	1	2	3	4	5
27. ryhmässä soittaminen on turvallista	1	2	3	4	5
28. vanhempani haluavat niin	1	2	3	4	5
29. haluan soittaa vain harrastusmielessä	1	2	3	4	5

18. JOS OLET LOPETTANUT SOITTAMISEN VIULUPIIRISSÄ, OLETKO HARRASTANUT TAI OPISKELLUT SEN JÄLKEEN MUSIIKKIA? Ympyröi.

1. en ole
2. olen soittanut lähinnä omaksi iloksi
3. olen lopettanut viulun soiton, mutta harrastan muuten aktiivisesti musiikkia
4. opiskelen/opiskelin alalle, jossa musiikkia käytetään paljon (esim. luokanopettaja)
5. opiskelen/opiskelin musiikkialalle (musiikinopettaja, muusikko tms.)

19. KERRO LOPUKSI OMIN SANOIN MILLAISTA VIULUPIIREISSÄ ON OLLUT. Mieti esim. seuraavia asioita. Mitä olette tehneet? Mikä on jäänyt parhaiten mieleen? Mikä on ollut mukavinta? Mikä kurjinta? Mitä ja miten olet oppinut? Olisiko elämäsi erilaista ilman tätä harrastusta? Millaista saamasi opetus on ollut? Voit jatkaa kääntöpuolelle.

TIILOKSA RYHMÄ C

1 SOITTAMISEEN JA SEN TUOTTAMIIN ELÄMYKSIIN PERUSTUVAT MOTIIVIT

A1 = Viulupiirissä soittaminen on jännittävää

EI	32%
EOS	23%
JOO	45%

B24 = ...saan sieltä onnistumisen elämyksiä

EI	23%
EOS	27%
JOO	50%

1.1 SOITETTAVA OHJELMISTO

B26 = ...koska saan soittaa sellaista musiikkia, josta pidän

EI	36%
EOS	18%
JOO	46%

1.2 KULTTUURIN OMAKSUMINEN

A25 = Viulupiirissä soittaminen opettaa minulle kotiseutuni perinnettä

EI	13,5%
EOS	23%
JOO	63,5%

2 SUORITUS- TAI SAAVUTUSMOTIIVIT JA -MOTIVAATIO

2.1 HALLINTAMOTIIVIT

A2 = Viulupiirissä soittaminen kehittää luovuutta

EI	5%
EOS	18%
JOO	77%

A18 = ...kehittää kykyä oppia musiikkia korvakuuloilta

JOO	100%
-----	------

A22 = Viulupiirissä soittaminen on haasteellista

EI	14%
EOS	9%
JOO	77%

A28 = ...opettaa minulle musiikkia monipuolisesti

EI	27%
EOS	18%
JOO	55%

A31 = ...sisäittää paljon itsenäistä harjoittelua

EI	5%
EOS	18%
JOO	77%

B3 = Soitan viulupiirissä, koska haluan oppia soittamaan paremmin

EI	5%
EOS	9%
JOO	86%

B13 = ...koska haluan tulla hyväksi musiikin alalla

EI	18%
EOS	9%
JOO	73%

B15 = ...koska aion ammattilaiseksi

EI	36%
EOS	41%
JOO	23%

B18 = koska haluan kehittää itseäni

EOS	18%
JOO	82%

B13 = ...koska haluan tulla taitavaksi soittajaksi

EOS	14%
JOO	86%

2.2 MUSIIKIN ESITTÄMINEN

A19 = Viulupiirissä soittaminen antaa esiintymisvarmuutta

JOO	100%
-----	------

A20 = ...antaa itseluottamusta

EOS	27%
JOO	73%

B7 = Soitan viulupiirissä, koska silloin saan esiintyä

Ei	18%
EOS	27%
JOO	55%

B19 = ...koska on hienoa näyttää osaavansa soittaa

Ei	13,5%
EOS	32%
JOO	54,5%

2.3 KILPAILUMOTIIVIT

B11 = Soitan viulupiirissä, koska haluan olla parempi soittaja kuin kaverini

Ei	91%
EOS	9%

2.4 EPÄONNISTUMISEN PELKO JA SYYLLISYYS, OPITTU AVUTTOMUUS

B8 = Soitan viulupiirissä, koska siellä koen itseni hyväksi soittajaksi

Ei	27%
EOS	32%
JOO	41%

B27 = ...koska ryhmässä soittaminen on turvallista

Ei	23%
EOS	27%
JOO	50%

3 VUOROVAIKUTUKSEEN PERUSTUVAT MOTIIVIT

3.1 KONTAKTIMOTIIVIT

A17 = Viulupiirissä soittaminen tuo uusia kavereita

Ei	13,5%
EOS	13,5%
JOO	73%

A21 = ...antaa yhteenkuuluvuuden tunteen

EOS	27%
JOO	73%

A32 = ...on mukavaa vain silloin, kun kaverini on siellä

Ei	55%
EOS	22%
JOO	23%

B2 = Soitan viulupiirissä, koska hyvä ystäväniikin soittaa siellä

Ei	50%
EOS	18%
JOO	32%

B14 = ...koska soittokaverit ovat tuttuja

EI	14%
EOS	22%
JOO	64%

B17 = ...koska tapaan vastakkaisen sukupuolen edustajia

EI	64%
EOS	18%
JOO	18%

B21 = ...koska saan sieltä mukavaa seuraa

EI	18%
EOS	23%
JOO	59%

3.2 MALLI

B5 = Soitan viulupiirissä, koska isä/äiti/sisko/veli soitti

EI	32%
EOS	9%
JOO	59%

B10 = ...koska ihailmani henkilökin soittaa viulua

EI	77%
EOS	9%
JOO	14%

B12 = ...koska ohjaaja on mukava

EI	9%
EOS	18%
JOO	73%

3.3 AUTTAMIS- JA SOLIDAARISUUSMOTIIVIT

A29 = Viulupiirissä soittaminen tuo vastuuta ja velvoitteita

EI	14%
EOS	27%
JOO	59%

B1 = Soitan viulupiirissä, koska siellä voin auttaa ja opettaa muita

EI	68%
EOS	18%
JOO	14%

3.4 KANNUSTUS

A14 = Viulupiirissä soittaminen on perheemme yhteinen harrastus

EI	41%
EOS	9%
JOO	45%
TYHJÄ	5%

A24 = ...kannustaa jatkamaan musiikin harrastusta

EI	4,5%
EOS	32%
JOO	63,5%

4. ULKOISET VIRIKKEET

A9 = Viulupiirissä soittaminen on hienoa / hohdokasta

EI	36,5
EOS	27%
JOO	36,5%

B4 = Soitan viulupiirissä, koska se ei ole liian kallista

EI	13,5%
EOS	32%
JOO	50%
TYHJÄ	4,5%

B6 = ...koska en päässyt musiikkiopistoon

EI	77%
EOS	9%
JOO	5%
TYHJÄ	9%

B9 = ...koska en halunnut musiikkiopistoon

EI	41%
EOS	14%
JOO	36%
TYHJÄ	9%

5. VÄLINEELLISET MOTIIVIT - HYÖTY JA ULKOISET PALKKIOT

A6 = Viulupiirissä soittaminen on hyödyllistä tulevaisuuttani ajatellen

EI	5%
EOS	18%
JOO	77%

A11 = ...antaa ideoita muuhun musiikintekemiseen

EI	23%
EOS	23%
JOO	54%

A23 = ...antaa ideoita muuhun musiikintekemiseen

EI	27%
EOS	23%
JOO	50%

B23 = Soitan viulupiirissä, koska silloin voin matkustella

EI	32%
EOS	27%
JOO	41%

6. SOITTAJAN PERSONALLISUUTTEEN LIITTYVIÄ MOTIVEJA

A3 = Viulupiirissä soittaminen on toiminnallista

EI	5%
EOS	18%
JOO	77%

A5 = ...auttaa purkamaan energiaani

EI	32%
EOS	23%
JOO	45%

A6 = ...auttaa purkamaan aggressioita

EI	50%
EOS	27%
JOO	23%

B29 = Soitan viulupiirissä, koska haluan soittaa vain harrastusmielessä

EI	23%
EOS	18%
JOO	59%

6.1 IITEI LAISUUS JA KIINNOSTUS

A4 = Viulupiirissä soittaminen on juuri sitä, mitä haluan tehdä

Ei	14%
EOS	36%
JOO	50%

A12 = ...antaa uusia kokemuksia

Ei	9%
EOS	9%
JOO	82%

B25 = Soitan viulupiirissä, koska vain harvat harrastavat soittamista

Ei	73%
EOS	22,5%
JOO	4,5%

6.2 VAKIINTUNEET TOTTUMUKSET

A14 = Viulupiirissä soittaminen on perheemme yhteinen harrastus

Ei	41%
EOS	9%
JOO	45%
TYHIÄ	5%

A15 = Viulupiirissä soittaminen on minulle vain ajankulua

Ei	63,5%
EOS	13,5%
JOO	23%

B22 = Soitan viulupiirissä, koska ei ole muuta tekemistä

Ei	77%
EOS	18%
JOO	5%

6.3 VELVOLLISUUDENTUNTO JA VÄKINÄISYYS

A16 = Viulupiirissä soittaminen on vanhempieni valitsema harrastus

Ei	54,5%
JOO	45,5%

A29 = ...tuo vastuuta ja velvoitteita

Ei	14%
EOS	27,3%
JOO	59%

A31 = ...sisältää paljon itsenäistä harjoittelua

Ei	5%
EOS	18%
JOO	77%

B20 = Soitan viulupiirissä, koska joku minulle tärkeä henkilö haluaa sitä

Ei	45,5%
EOS	9%
JOO	45,5%

B26 = ...koska vanhempani haluavat niin

Ei	27%
EOS	27%
JOO	45%

B16 = koska haluan kehittää itseäni

EOS	18%
JOO	62%

B13 = ...koska haluan tulla taitavaksi soittajaksi

EOS	14%
JOO	86%

2.2 MUSIIKIN ESITTÄMINEN

A19 = Viulupiirissä soittaminen antaa esiintymisvarmuutta

JOO	100%
-----	------

A20 = ...antaa itseluottamusta

EOS	27%
JOO	73%

B7 = Soitan viulupiirissä, koska silloin saan esiintyä

Ei	18%
EOS	27%
JOO	55%

B19 = ...koska on hienoa näyttää osaavansa soittaa

Ei	13,5%
EOS	32%
JOO	54,5%

2.3 KILPAILUMOTIIVIT

B11 = Soitan viulupiirissä, koska haluan olla parempi soittaja kuin kaverini

Ei	91%
EOS	9%

2.4 EPÄONNISTUMISEN PELKO JA SYYLLISYYS, OPITTU AVUTTOMUUS

B8 = Soitan viulupiirissä, koska sieltä koen itseni hyväksi soittajaksi

Ei	27%
EOS	32%
JOO	41%

B27 = ...koska ryhmässä soittaminen on turvallista

Ei	23%
EOS	27%
JOO	50%

3 VUOROVAIKUTUKSEEN PERUSTUVAT MOTIIVIT

3.1 KONTAKTIMOTIIVIT

A17 = Viulupiirissä soittaminen tuo uusia kavereita

Ei	13,5%
EOS	13,5%
JOO	73%

A21 = ...antaa yhteenkuuluvuuden tunteen

EOS	27%
JOO	73%

A32 = ...on mukavaa vain silloin, kun kaverini on siellä

Ei	55%
EOS	22%
JOO	23%

B2 = Soitan viulupiirissä, koska hyvä ystäväniikin soittaa siellä

Ei	50%
EOS	18%
JOO	32%

RYHMÄ A

SOITTAMISEN KOKONAAN LOPETTANEET (17 KPL)

LIITE 3

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kpl)				
		1	2	3	4	5
1	17A1	3	5	5	4	-
1	B24	1	2	5	6	3
1.1	B26	4	2	3	7	1
1.2	A25	1	-	2	7	6

RYHMÄ B

VIULUPIIRIN LOPETTANEET (27 KPL)

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kpl)				
		1	2	3	4	5
1	A1	4	5	6	11	1
1	B24	2	2	5	10	4
1.1	B26	4	2	4	11	5
1.2	A25	2	-	1	10	14

RYHMÄ C

VIULUPIIRISSÄ EDELLEEN MUKANA (22 KPL)

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kpl)				
		1	2	3	4	5
1	A1	3	4	5	9	1
1	B24	2	3	6	5	6
1.1	B26	2	6	4	4	6
1.2	A25	2	1	5	9	5

RYHMÄ A

SOITTAMISEN KOKONAAN LOPETTANEET (17KPL)

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kpl)				
		1	2	3	4	5
2.1	A2	1	1	3	7	6
2.1	A18	1	-	4	4	8
2.1	A22	-	2	4	9	2
2.1	A28	1	3	2	5	1
2.1	A31	-	-	2	7	3
2.1	B3	2	1	-	3	6
2.1	B13	1	3	2	8	3
2.1	B15	10	3	3	1	-
2.1	B16	1	1	7	4	3
2.1	B18	2	-	4	6	5
2.2	A19	-	-	3	6	6
2.2	A20	-	1	7	4	5
2.2	B7	2	3	4	7	1
2.2	B19	1	2	3	8	3
2.3	B11	11	4	-	2	-
2.4	B8	3	6	6	1	1
2.4	B27	-	2	2	2	3

RYHMÄ B

VIULUPIIRIN LOPETTANEET (27 KPL)

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kpl)				
		1	2	3	4	5
2.1	A2	1	2	4	12	8
2.1	A18	1	2	1	4	16
2.1	A22	1	2	8	10	8
2.1	A28	2	4	7	14	-
2.1	A31	2	3	2	13	7
2.1	B3	1	-	4	12	10
2.1	B13	-	5	5	12	5
2.1	B15	16	4	3	2	2
2.1	B16	1	1	4	13	8
2.1	B18	-	2	8	12	7
2.2	A19	2	1	1	7	16
2.2	A20	2	-	7	8	10
2.2	B7	3	5	3	11	5
2.2	B19	4	5	8	8	2
2.3	B11	15	5	4	2	1
2.4	B8	3	4	14	5	1
2.4	B27	3	3	8	5	7

RYHMÄ C

VIULUPIIRISSÄ EDELLEEN MUKANA (22 KPL)

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kpl)				
		1	2	3	4	5
2.1	A2	1	-	4	11	6
2.1	A18	-	-	-	5	17
2.1	A22	2	1	2	14	5
2.1	A28	2	4	4	9	3
2.1	A31	1	-	4	7	10
2.1	B3	1	-	2	8	11
2.1	B13	1	3	2	6	10
2.1	B15	6	2	9	3	2
2.1	B16	-	-	4	8	10
2.1	B18	-	-	3	7	12
2.2	A19	-	-	-	8	15
2.2	A20	-	-	8	9	8
2.2	B7	2	2	8	8	8
2.2	B19	1	2	7	6	6
2.3	B11	13	7	2	-	-
2.4	B8	1	5	7	8	1
2.4	B27	3	2	6	7	4

RYHMÄ A

SOITTAMISEN KOKONAAN LOPETTANEET (17 KPL)

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kp)				
		1	2	3	4	5
3.1	A17	1	2	6	5	3
3.1	A21	2	2	4	5	4
3.1	A32	3	7	5	2	-
3.1	B2	4	3	3	6	1
3.1	B14	3	1	4	6	3
3.1	B17	9	1	6	1	-
3.1	B21	1	4	4	5	3
3.2	B5	9	1	2	5	-
3.2	B10	10	5	2	-	-
3.2	B12	2	2	3	7	3
3.3	A29	-	3	6	4	4
3.3	B1	7	6	2	2	-
3.4	A14	10	3	-	2	2
3.4	A24	-	2	5	7	2

RYHMÄ B

VIULUPIIRIN LOPETTANEET (27 KPL)

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kp)				
		1	2	3	4	5
3.1	A17	1	2	3	10	11
3.1	A21	2	1	9	6	9
3.1	A32	6	17	4	-	-
3.1	B2	6	4	4	10	3
3.1	B14	2	3	3	12	7
3.1	B17	12	8	2	4	1
3.1	B21	2	5	4	6	9
3.2	B5	9	2	3	7	6
3.2	B10	10	6	6	3	2
3.2	B12	3	1	2	9	13
3.3	A29	2	2	5	13	2
3.3	B1	8	12	5	2	-
3.4	A14	10	4	3	5	5
3.4	A24	1	1	5	11	9

RYHMÄ C

VIULUPIIRISSÄ EDELLIEN MUKANA

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kp)				
		1	2	3	4	5
3.1	A17	1	2	3	7	9
3.1	A21	-	-	6	11	5
3.1	A32	6	6	5	2	3
3.1	B2	7	4	4	5	2
3.1	B14	3	-	5	6	6
3.1	B17	6	6	4	4	-
3.1	B21	3	1	5	9	4
3.2	B5	6	1	2	5	8
3.2	B10	11	6	2	3	-
3.2	B12	1	1	4	5	11
3.3	A29	1	2	6	8	5
3.3	B1	11	4	4	3	-
3.4	A14	6	3	2	3	7
3.4	A24	1	-	7	11	3

RYHMÄ A

SOITTAMISEN KOKONAAN LOPETTANEET (17KPL)

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kpl)				
		1	2	3	4	5
4	A9	3	3	4	6	1
4	B4	1	2	3	4	7
4	B6	11	3	1	-	1
4	B9	3	2	5	2	4

RYHMÄ B

VIULUPIIRIN LOPETTANEET (27 KPL)

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kpl)				
		1	2	3	4	5
4	A9	2	3	11	10	1
4	B4	2	2	8	8	7
4	B6	20	3	1	-	3
4	B9	7	1	9	3	6

RYHMÄ C

VIULUPIIRISSÄ EDELLEEN MUKANA (22 KPL)

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kpl)				
		1	2	3	4	5
4	A9	4	4	6	6	2
4	B4	1	2	7	5	6
4	B6	16	1	2	-	1
4	B9	8	1	3	2	6

RYHMÄ A

SOITTAMISEN KOKONAAN LOPETTANEET (17KPL)

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kpl)				
		1	2	3	4	5
5	A6	1	3	3	7	3
5	A11	1	4	6	4	2
5	A23	-	4	8	3	2
5	B23	6	4	3	2	2

RYHMÄ B

VIULUPIIRIN LOPETTANEET (27 KPL)

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kpl)				
		1	2	3	4	5
5	A6	-	-	3	13	11
5	A11	2	2	7	13	3
5	A23	3	1	8	10	5
5	B23	7	6	1	8	4

RYHMÄ C

VIULUPIIRISSÄ EDELLEEN MUKANA (22 KPL)

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kpl)				
		1	2	3	4	5
5	A6	-	1	4	5	12
5	A11	3	2	5	9	3
5	A23	4	2	5	9	2
5	B23	5	2	6	4	5

RYHMÄ A

SOITTAMISEN KOKONAAN LOPETTANEET (17 KPL)

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kpl)				
		1	2	3	4	5
6	A3	2	-	5	5	5
6	A5	2	7	4	2	2
6	A8	3	7	4	3	-
6	B29	1	-	3	7	6
6.1	A4	5	4	4	4	-
6.1	A12	1	1	-	9	6
6.1	B25	5	8	2	3	1
6.2	A14	10	3	-	2	2
6.2	A15	4	4	1	2	2
6.2	B22	3	8	5	-	1
6.3	A16	5	3	3	4	2
6.3	A29	-	3	6	4	4
6.3	A31	-	-	7	7	8
6.3	B20	3	4	5	4	1
6.3	B28	3	3	3	5	2

RYHMÄ B

VIULUPIIRIN LOPETTANEET (27 KPL)

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kpl)				
		1	2	3	4	5
6	A3	-	1	8	8	10
6	A5	4	9	6	5	3
6	A8	2	9	13	3	-
6	B29	2	1	5	7	11
6.1	A4	-	7	10	5	5
6.1	A12	1	2	2	9	13
6.1	B25	6	9	9	2	-
6.2	A14	10	4	3	5	6
6.2	A15	9	12	5	1	-
6.2	B22	12	8	4	-	1
6.3	A16	8	6	4	7	1
6.3	A29	2	2	8	13	2
6.3	A31	2	3	2	13	7
6.3	B20	11	6	3	4	2
6.3	B28	11	4	6	4	1

RYHMÄ C

VIULUPIIRISSÄ EDELLEEN MUKANA (22 KPL)

MOT.LK	KYS.	SKAALA (kpl)				
		1	2	3	4	5
6	A3	1	-	4	11	6
6	A5	3	4	5	7	3
6	A8	6	5	6	4	1
6	B29	1	4	4	5	8
6.1	A4	1	2	8	8	3
6.1	A12	-	2	2	9	9
6.1	B25	8	8	5	-	1
6.2	A14	6	3	2	3	7
6.2	A15	9	5	3	4	1
6.2	B22	12	5	4	-	1
6.3	A16	7	5	-	4	6
6.3	A29	1	2	8	8	5
6.3	A31	1	-	4	7	10
6.3	B20	4	6	2	8	4
6.3	B28	5	1	8	6	4